

T.C.
AYDIN ADNAN MENDERES ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
RUH SAĞLIĞI VE HASTALIKLARI HEMŞİRELİĞİ ANABİLİM DALI
DOKTORA PROGRAMI
DR- 2024-0065

FLÖRT ŞİDDETİ GÖREN HEMŞİRELİK
ÖĞRENCİLERİNDE KİŞİLER ARASI İLİŞKİSEL ROL
ANALİZİNİN ETKİNLİĞİ

Şule ÇINAKLI
DOKTORA TEZİ

DANIŞMAN
Prof. Dr. Hülya ARSLANTAŞ

Bu tez HF-23011 proje kodu ile Aydın Adnan Menderes Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeler Birimi tarafından desteklenmiştir.

AYDIN-2024

TEŞEKKÜR

Yüksek lisans ve doktora eğitimim sürecinde ihtiyaç duyduğum her an desteğini benden esirgemeyen, bilgi ve tecrübeleri ile yolumu aydınlatan, etik ilke ve değerleri ile her zaman bizlere örnek olan, öğrencisi olmaktan gurur duyduğum değerli hocam Prof. Dr. Hülya ARSLANTAŞ’a,

Lisansüstü eğitim hayatım süresince bilgi ve tecrübeleri ile beni her zaman destekleyen, bana öğrettiklerinin yanı sıra, kendi hayatımdaki farkındalıklarımı artıran değerli hocam Prof. Dr. İbrahim Ferhan DEREBOY’a,

Lisansüstü eğitimim boyunca bilgi ve deneyimleri ile bana yol gösteren, her daim yanımda olduklarını hissettiğim sayın hocalarım Prof. Dr. Fatma DEMİRKİRAN, Doç. Dr. Hatice ÖNER ve Dr. Öğr. Üyesi Mehtap KIZILKAYA ’ya,

Tanıdığım günden beri beni her zaman destekleyen, eşim Hayrettin ÇINAKLI ’ya,

En zor zamanlarımda bana umut olan, beni yeniden hayata bağlayan canım oğlum Çınar ÇINAKLI ’ya,

Araştırmaya katılmayı kabul eden tüm hemşirelik öğrencilerine,

Çalışmamı HF-23011 proje kodu ile destekleyen Aydın Adnan Menderes Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeler Birimine teşekkürlerimi sunarım.

Şule ÇINAKLI

İÇİNDEKİLER

KABUL VE ONAY	i
TEŞEKKÜR	ii
İÇİNDEKİLER.....	iii
SİMGELER VE KISALTMALAR DİZİNİ	viii
ŞEKİLLER DİZİNİ	ix
TABLolar DİZİNİ.....	x
ÖZET..	xi
ABSTRACT	xiii
1. GİRİŞ.....	1
1.1. Problemin Tanımı ve Önemi.....	1
1.2. Araştırmanın Amacı	5
1.3. Araştırmanın Hipotezleri	5
2. GENEL BİLGİLER.....	7
2.1. Flört Şiddeti	7
2.1.1. Flört Şiddeti Tanımı.....	7
2.1.2. Flört Şiddeti İle İlgili Kuramsal Yaklaşımlar.....	8
2.1.2.1. Sosyal Öğrenme Kuramı	9
2.1.2.2. Bağlanma Kuramı.....	9
2.1.2.3. Feminist Kuram	10
2.1.2.4. Güç Kuramı	11
2.1.3. Flört Şiddetinin Türleri.....	11
2.1.3.1. Fiziksel Şiddet	11

2.1.3.2. Psikolojik/Duygusal Şiddet	12
2.1.3.3. Cinsel Şiddet.....	14
2.1.4. Flört Şiddetinin Etkileri	15
2.1.5. Flört Şiddetini Etkileyen Faktörler	17
2.1.5. Bireysel Faktörler	18
2.1.5.1. İlişkisel Faktörler	21
2.1.5.2. Toplumsal Faktörler.....	23
2.1.6. Flört Şiddeti ile İlgili Yapılan Ulusal ve Uluslararası Araştırmalar.....	25
2.1.6.1. Flört Şiddeti ile İlgili Yapılan Ulusal Araştırmalar.....	25
2.1.6.2. Flört Şiddeti ile İlgili Yapılan Uluslararası Araştırmalar	26
2.2. Sorun Çözme ve Flört Şiddeti	27
2.2.1. Flört Şiddetinde Sorun Çözme ile İlgili Yapılan Ulusal ve Uluslararası Araştırmalar	28
2.2.1.1. Flört Şiddetinde Sorun Çözme ile İlgili Yapılan Ulusal Araştırmalar	28
2.2.1.2. Flört Şiddetinde Sorun Çözme ile İlgili Yapılan Uluslararası Araştırmalar	28
2.3. Benlik Saygısı ve Flört Şiddeti.....	29
2.3.1. Flört Şiddetinde Benlik Saygısı ile İlgili Yapılan Ulusal ve Uluslararası Araştırmalar	31
2.3.1.1. Flört Şiddetinde Benlik Saygısı ile İlgili Yapılan Ulusal Araştırmalar.....	31
2.3.1.2. Flört Şiddetinde Benlik Saygısı ile İlgili Yapılan Uluslararası Araştırmalar.....	32
2.4. Farkındalık ve Flört Şiddeti.....	33
2.4.1. Flört Şiddetinde Farkındalık ile İlgili Yapılan Ulusal ve Uluslararası Araştırmalar ...	36
2.4.1.1. Flört Şiddetinde Farkındalık ile İlgili Yapılan Ulusal Araştırmalar.....	36
2.4.1.2. Flört Şiddetinde Farkındalık ile İlgili Yapılan Uluslararası Araştırmalar.....	37
2.5. Kişiler Arası İlişkisel Rol Analizi.....	38
2.5.1. Kişiler Arası İlişkisel Rol Analizinin Basamakları ve İçerikleri	39

2.6. Psikiyatri Hemşireliği ve Terapötik Grup Müdahaleleri	42
3. GEREÇ VE YÖNTEM.....	44
3.1. Araştırmanın Deseni	44
3.2. Araştırmanın Yapıldığı Yer ve Özellikleri	44
3.3. Araştırmaya Alınma ve Dışlanma Kriterleri	44
3.3.1. Alınma Kriterleri	44
3.3.2. Dışlanma Kriterleri	45
3.4. Araştırmanın Değişkenleri.....	45
3.5. Araştırmanın Evreni ve Örneklem	46
3.6. Örneklemenin Seçilimi.....	46
3.7. Araştırma Verilerinin Toplanması	47
3.8. Kişiler Arası İlişkisel Rol Analizi Grup Terapisi Uygulama Süreci	51
3.9. Veri Toplama Araçları.....	53
3.9.1. Kişisel Bilgi Formu	53
3.9.2. Flört Şiddeti Tutum Ölçeği	53
3.9.3. Flörtte Şiddete Yönelik Tutum Ölçekleri	54
3.9.4. Gözden Geçirilmiş Sosyal Sorun Çözme Ölçeği-Kısa Form	54
3.9.5. Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği	55
3.9.6. Kişiler Arası Farkındalık Ölçeği.....	56
3.10. Verilerinin Değerlendirilmesi ve Uygulanan İstatistiksel Analizler	56
3.11. Araştırmanın Etik Yönü	57
3.12. Araştırmacının Rolü.....	57
4. BULGULAR	58
5. TARTIŞMA	67
5.1. Araştırmanın Sınırlılıkları.....	77

SONUÇ VE ÖNERİLER.....	78
6.1. Sonuçlar	78
KAYNAKLAR	81
EKLER	106
BİLİMSEL ETİK BEYAN	126
ÖZ GEÇMİŞ.....	127

SİMGELER VE KISALTMALAR DİZİNİ

ANA	: American Nurses Association
DSÖ	: Dünya Sağlık Örgütü
EFUFŞYTÖ	: Erkeğin Flörtte Uyguladığı Fiziksel Şiddete Yönelik Tutumlar Ölçeği
EFUPŞYTÖ	: Erkeğin Flörtte Uyguladığı Psikolojik Şiddete Yönelik Tutumlar Ölçeği
GGSSÇÖ	: Gözden Geçirilmiş Sosyal Sorun Çözme Ölçeği
KAFÖ	: Kişiler Arası Farkındalık Ölçeği
KAİRA	: Kişiler Arası İlişkisel Rol Analizi
n	: Örneklem sayısı
p	: Önemlilik derecesi
RBSÖ	: Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği
SPSS	: Statistical Package for Social Sciences
SS	: Standart sapma
WHO	: World Health Organization
$\bar{x}$	: Aritmetik ortalama
χ^2	: Ki Kare

ŞEKİLLER DİZİNİ

Şekil 1. CONSORT 2017 akış diyagramı (Boutron ve diğerleri, 2017).....	47
Şekil 2. Araştırmanın uygulama şeması.	50
Şekil 3. KAİRA grup terapisi oturumlarının akış şeması (Arslantaş ve Dereboy, 2016).....	51

TABLÖLAR DİZİNİ

Tablo 1. Flört şiddetini etkileyen faktörlerin sınıflandırılması.*	18
Tablo 2. Kişiler Arası İlişkisel Rol Analizi basamaklarının dayandığı varsayım ve basamakların hedefleri.*	41
Tablo 3. Kişiler Arası İlişkisel Rol Analizi grup terapisi oturumları uygulama planı.	48
Tablo 4. Öğrencilerin demografik özellikleri.....	59
Tablo 5. Öğrencilerin flört ilişkisi ve şiddete maruz kalma durumları.	60
Tablo 6. Öğrencilerin aile içi şiddete maruz kalma durumu.	61
Tablo 7. Öğrencilerin Flörtte Şiddete Yönelik Tutum Ölçekleri ön test, son test, 1. ve 3. ay izlem puan ortalamalarının karşılaştırılması.	62
Tablo 8. Öğrencilerin Gözden Geçirilmiş Sosyal Sorun Çözme Ölçeği toplam puanı ve alt boyutlarının ön test, son test, 1. ve 3. ay izlem puan ortalamalarının karşılaştırılması.	64
Tablo 9. Öğrencilerin Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği ön test, son test, 1. ve 3. ay izlem puan ortalamalarının karşılaştırılması.	65
Tablo 10. Öğrencilerin Kişiler Arası Farkındalık Ölçeği toplam puanı ve alt boyutlarının ön test, son test, 1. ve 3. ay izlem puan ortalamalarının karşılaştırılması.	66

ÖZET

FLÖRT ŞİDDETİ GÖREN HEMŞİRELİK ÖĞRENCİLERİNDE KİŞİLER ARASI İLİŞKİSEL ROL ANALİZİNİN ETKİNLİĞİ

Çınaklı Ş. Aydın Adnan Menderes Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği Programı, Doktora Tezi, Aydın, 2024.

Amaç: Bu çalışma, flört şiddeti gören hemşirelik bölümü öğrencilerine uygulanan Kişiler Arası İlişkisel Rol Analizi Grup Terapisinin, flört şiddetine yönelik tutumlarına, sosyal sorun çözme becerilerine, benlik saygısına ve kişiler arası farkındalıklarına etkisini araştırmak amacı ile yapılmıştır.

Gereç ve Yöntem: Araştırma tek gruplu (girişim grubu), ön test, son test, 1.ay ve 3.ay izlem, yarı deneysel desen kullanılarak Mart 2022–Eylül 2022 tarihleri arasında Aydın Adnan Menderes Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi 1., 2. ve 3. sınıf öğrencisi olan 22 kadın öğrenci ile gerçekleştirilmiştir. Öğrencilere 20 oturumluk Kişiler Arası İlişkisel Rol Analizi Grup Terapisi uygulanmıştır. Veriler Kişisel Bilgi Formu, Flörtte Şiddete Yönelik Tutum Ölçekleri, Gözden Geçirilmiş Sosyal Sorun Çözme Ölçeği-Kısa Formu, Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği ve Kişiler Arası Farkındalık Ölçeği kullanılarak toplanmıştır. Öğrencilere ölçekler; grup terapisi öncesi, grup terapisi uygulandıktan hemen sonra, grup terapisinden 1 ay ve 3 ay sonra uygulanmıştır. Verilerin analizinde Nicel değişkenler için tanımlayıcı istatistikler ortalama±standart sapma ($\bar{x}\pm SS$), kategorik değişkenler için tanımlayıcı istatistikler sayı (n) ve yüzde (%) olarak verilmiştir. Verilerin normal dağılıma uymaması nedeniyle tekrarlayan ölçümlerde Friedman testi kullanılmıştır. İstatistiksel önemlilik olarak $p<0,05$ değeri alınmıştır. Tekrarlayan ölçümler arasında saptanan anlamlı farkın hangi ölçüm sonucundan kaynaklandığını belirlemek için Bonferroni düzeltmeli Wilcoxon Signed Ranks test uygulanmıştır. Bu test için önemlilik değeri: $p=0,05/4=0,0125$ olarak alınmıştır.

Bulgular: Araştırma sonucunda hemşirelik öğrencilerine uygulanan Kişiler Arası İlişkisel Rol Analizi Grup Terapisinin öğrencilerin erkeğin flörtte uyguladığı şiddete yönelik

tutumlarının kabulünde düşmeyi sağladığı ($\chi^2=28,62$, $p<0,001$), Gözden Geçirilmiş Sosyal Sorun Çözme Ölçeği-Kısa Formunun Soruna Negatif Yönelim Alt Boyutu ($\chi^2=11,746$, $p=0,008$), Dikkatsiz/Dürtüsel Tarz Alt Boyutu ($\chi^2= 21,808$, $p<0,001$), Gözden Geçirilmiş Sosyal Sorun Çözme Ölçeği-Kısa Formu toplam puanında ($\chi^2=15,691$, $p=0,001$) artış olduğu saptanmıştır. Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği puan ortalamaları açısından istatistiksel olarak anlamlı düzeyde değişim olmadığı bulunmuştur ($\chi^2=5,844$, $p=0,119$). Çalışmamızda Kişiler Arası Farkındalık Ölçeği puan ortalamaları açısından istatistiksel olarak anlamlı düzeyde değişim olmadığı tespit edilmiştir ($\chi^2=4,991$, $p=0,172$).

Sonuç: Bu çalışmada flört şiddetine maruz kalan hemşirelik bölümü öğrencilerine uygulanan Kişiler Arası İlişkisel Rol Analizi Grup Terapisinin öğrencilerin Erkeğin Flörtte Uyguladığı Psikolojik Şiddete Yönelik Tutum Ölçeği puanlarında azalmaya ve Gözden Geçirilmiş Sosyal Sorun Çözme Becerileri Ölçeği puanlarında artmaya neden olduğu belirlenmiştir. Flört şiddeti mağduriyetinin azaltılmasında, Kişiler Arası İlişkisel Rol Analizi Grup Terapisinin uygulanması önerilir.

Anahtar Kelimeler: Farkındalık, Grup Terapi, Hemşirelik, Kadın, Yakın Partner Şiddeti.

ABSTRACT

THE EFFECTIVENESS OF INTERPERSONAL RELATIONAL ROLE ANALYSIS IN NURSING STUDENTS EXPERIENCING DATING VIOLENCE

Çınaklı Ş. Aydın Adnan Menderes University, Institute of Health Sciences, Department of Mental Health and Diseases Nursing, PhD Thesis, Aydın, 2024.

Objective: This study was conducted to investigate the effect of Interpersonal Relational Role Analysis Group Therapy on attitudes toward dating violence, social problem-solving skills, self-esteem, and interpersonal awareness of nursing students who experienced dating violence.

Materials and Method: The study was carried out with 22 female students who were 1st, 2nd and 3rd-year students of Aydın Adnan Menderes University Faculty of Nursing between March 2022 and September 2022 using a single-group (intervention group), pre-test, post-test, 1st month and 3rd month follow-up, quasi-experimental design. The students received 20 sessions of Interpersonal Relational Role Analysis Group Therapy. Data were collected using the Personal Information Form, Attitudes Towards Dating Violence Scales, Revised Social Problem Solving Scale-Short Form, Rosenberg Self-Esteem Scale and Interpersonal Awareness Scale. The scales were administered to the students before the group therapy, immediately after the group therapy, 1 month and 3 months after the group therapy. In the analysis of the data, descriptive statistics for quantitative variables were given as mean±standard deviation ($\bar{x} \pm SS$), and descriptive statistics for categorical variables were presented as number (n) and percentage (%). Friedman test was used for repeated measurements because the data did not fit the normal distribution. A value of $p < 0.05$ was taken as statistical significance. Wilcoxon Signed Ranks test with Bonferroni correction was applied to determine which measurement result was the source of the significant difference between repeated measurements. The significance value for this test was taken as: $p = 0.05/4 = 0.0125$.

Results: As a result of the study, Interpersonal Relational Role Analysis Group Therapy applied to nursing students decreased the acceptance of students' attitudes towards violence perpetrated by men in dating ($\chi^2=28.62$, $p<0.001$). It was found that there was an increase in the Negative Orientation to Problem Subdimension of the Revised Social Problem Solving Scale-Short Form ($\chi^2=11.746$, $p=0.008$), the Inattentive/Impulsive Style Subdimension ($\chi^2=21.808$, $p<0.001$), and the total score of the Revised Social Problem Solving Scale-Short Form ($\chi^2=15.691$, $p=0.001$). It was found that there was no statistically significant change in terms of Rosenberg Self-Esteem Scale mean scores ($\chi^2=5.844$, $p=0.119$). In our study, it was found that there was no statistically significant change in terms of the mean scores of the Interpersonal Awareness Scale ($\chi^2=4.991$, $p=0.172$).

Conclusion: In this study, it was concluded that the Interpersonal Relational Role Analysis Group Therapy applied to nursing students who were exposed to dating violence decreased the scores of the Attitude Towards Psychological Violence by Men in Dating Scale and increased the scores of the Revised Social Problem Solving Skills Scale. It is recommended to apply Interpersonal Relational Role Analysis Group Therapy to reduce the victimization of dating violence.

Key words: Awareness, Females, Group Therapy, Intimate Partner Violence, Nursing.

1. GİRİŞ

1.1. Problemin Tanımı ve Önemi

Şiddet kavramı insanlık tarihi kadar eskidir. Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ) şiddeti “Fiziksel güç ya da kuvvetin, kasıtlı bir şekilde kendine, çevresine, bir gruba ya da topluluğa karşı fiziksel zarara ya da fiziksel zararlar sonucunda ihtimalini artırmasına, psikolojik zarara, ölüme, gelişim sorunlarına ya da yoksunluğa neden olacak şekilde tehdit edici biçimde ya da gerçekten uygulanması” olarak tanımlamıştır (WHO, 2021). Türk Dil Kurumu (TDK) ise “Bir davranışın, bir gücün derecesi, yeğlilik, sertlik” olarak tanımlamaktadır (TDK, 2023).

Yapılan çalışmalarda kadınların erkeklere oranla daha fazla şiddete maruz kaldıkları belirtilmektedir (Gover, 2004; Tjaden ve Thoennes, 2000; Council of Europe, 2002; Devries ve diğerleri, 2013). Kadına yönelik şiddet, kadınlara, yalnızca kadın oldukları için uygulanan veya kadınları etkileyen, cinsiyete dayalı bir ayrımcılık ile kadının insan hakları ihlaline yol açan ve kanunda şiddet olarak tanımlanan her türlü tutum ve davranış olarak tanımlanmaktadır (Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun, 2012). DSÖ verilerine göre dünya çapında kadınların yaklaşık üçte biri yaşamları boyunca cinsel ve/veya fiziksel şiddete maruz kalmaktadır (WHO, 2017).

DSÖ eş veya erkek partner tarafından kadınlara uygulanan şiddetin, küresel olarak en yaygın şiddet türü olduğu belirtilmiştir (WHO, 2021). Flört şiddeti romantik ilişki sırasında gerçekleşen şiddeti tanımlamakta olup her ülkede, kültürde ve toplumda görülebilmektedir (Uluocak ve diğerleri, 2014; Quinlan, 2011). Dünya Sağlık Örgütü flört şiddetini, “Fiziksel, cinsel veya psikolojik zarara neden olan, fiziksel saldırı, cinsel zorlama, psikolojik istismar ve kontrolcü davranışları içeren davranışlar” olarak tanımlamıştır (WHO, 2010).

Dünya genelinde yapılan çalışmalara bakıldığında, kadınların %20-40 oranları arasında fiziksel ve cinsel flört şiddetine, %90’a kadar varan oranlarda da psikolojik şiddete maruz kaldıkları belirtilmektedir (Tjaden ve Thoennes, 2000; Forke ve diğerleri, 2008; Kalkan, 2010). Avrupa konseyi verilerine göre her 4 kadından 1’inin hayatları boyunca,

herhangi bir yılda da kadınların %6-10'unun flört şiddeti mağduriyeti yaşadığı tespit edilmiştir (Council of Europe, 2002). DSÖ son verilerinde 15-19 yaş aralığındaki her 4 kadından 1'inin flört şiddetine maruz kaldığını, son bir yıl içinde ise 15-24 yaş aralığında ki kadınlarda şiddet mağduriyeti yaşama oranının %16 olduğunu belirtmiştir (WHO, 2021).

Literatürde şiddete maruz kalma açısından en riskli gruplar adolesanlar ve genç erişkinler olarak belirtilmiştir. Psikososyal gelişim süreci devam eden bu yaş grubu hassas, tecrübesiz ve şiddetin yıkıcı etkilerinden daha fazla etkilenmektedir (Subaşı, 2003). Flört şiddetini artıran nedenler olarak; genç yaşta flörte başlama, genç yaşta cinsel deneyim, geçmiş ilişkilerinde ve aile içi şiddete maruz kalma, toplumsal cinsiyet rolleri nedeniyle kadına yönelik şiddeti benimseme belirtilmektedir (Heise ve diğerleri, 2002; Johnson ve Das, 2009; Güler ve Erbil, 2022). Amerikan Ulusal Adölesan Şiddetini Önleme Merkezinin verilerine göre (2021) adolesanlar 18 yaşından önce flört şiddetine maruz kalmakta ve bu durumun ciddi bir sosyal sorun olarak belirtilmektedir.

Ülkemizde üniversite öğrencilerinde flört şiddetinin görülme sıklığının yapılan çalışmalarda %19 ile %45,8 arasında olduğu belirtilmiştir (Çoban ve diğerleri, 2020; Cangür ve diğerleri, 2021; Aslan ve diğerleri, 2008). Hemşirelik öğrencilerinde flört şiddetine maruz kalma oranının ise %19-39,7 arasında olduğu yapılan çalışmalarla ortaya konmuştur (Uğur ve Kılıç, 2021; Tarı Selçuk ve diğerleri, 2018; Aktaş ve diğerleri, 2019).

Şiddet içeren saldırgan davranışların ergenliğin devam ettiği 16-25 yaşları arasında sıklıkla görüldüğü belirtilmektedir. Üniversite eğitimine başlayan gençler ailelerinden daha fazla arkadaşlarıyla zaman geçirmeye başlamaktadırlar. Bu durum bazen gençler için olumsuz sonuçlara neden olabilmektedir (Subaşı ve Akın, 2003). Özellikle gençlerin bu dönemde sevgi gereksinimlerinin karşılanmaması, önemsenmemesi ve diğerleri tarafından reddedilmeleri gibi olumsuz yaşam deneyimleri onların çevrelerine ve kendilerine yönelik saldırganca davranışlar sergilemelerine neden olabilmektedir. Bu dönemde gençler arasındaki flört ilişkilerinde, ilişkinin başlatılması ve sürdürülmesinde çeşitli sorunların olduğu belirtilmektedir. Flört ilişkilerinde çiftlerin partnerlerini kıskanmak ve kontrol etmek gibi davranışlarda bulundukları, zaman zaman şiddete başvurdıkları ve bu tür tepkilerin arttığını bildirilmektedir (Schumacher ve Slep, 2004). Flört ilişkisinde kıskanç, baskıcı ve şiddet uygulayan bir partnerin varlığı karşı tarafı flört ilişkisinde itaatkar, boyun eğici bir role doğru sürüklemektedir. Gençler edindikleri bu itaatkar rolleri sosyal hayatlarında ki

kişiler arası ilişkilerinde de sürdürmektedir (Arslantaş ve Dereboy, 2016). Gençlerin benlik saygılarının düşük, sorun çözme becerilerinin ve farkındalıklarının yetersiz olması durumu da şiddeti içinden çıkılmaz bir hale getirmekte ve şiddet davranışı normalleştirilip süreklilik kazanabilmektedir (Cameranesi ve Piotrowski, 2018).

Benlik saygısı yüksek olan kişilerin kendileri ile uyum içinde olduğu, kendi yeteneklerine, başarılarına ve başarısızlıklarına dair gerçekçi bir algı içinde oldukları, yaşadıkları problemlerin çözümünde akılcı çözümler ürettikleri bilinmektedir. Benlik saygısının düşük olması durumunda bireyler daha dürtüseldir ve sorun çözme, stresle başa çıkmada yetersizdirler (Eriş ve İkiz, 2013). Düşük benlik saygısı hem şiddet mağduru olma hem de şiddet uygulayan olmada önemli bir faktördür (Lewis ve diğerleri, 2001). Şiddet mağduru olan kadının kendine güvenini kaybederek benlik saygısının düşmesi, flört ilişkisinde şiddeti sonlandırmak için çözüm bulmak yerine, şiddeti normalleştirip mağdur olduğu ilişkisine devam etmesine neden olmaktadır (Aktaş Mavili, 1997).

Üniversite öğrencileri için flört ve sosyal çevresi ile olan ilişkilerinde şiddeti kabul düzeylerinin ele alınmasının ve bu konularda tespit edilen sorunlara çözüm bulunması sağlıklı bireyler ve sağlıklı bir toplum oluşturma açısından gerekli ve önemli olduğu düşünülmektedir. Şiddetin tüm türlerinin gençlerin sağlığı ve iyi oluşları üzerine olumsuz etkileri vardır. Bu etkilere ek olarak uzun dönemde gençlerde travma sonrası stres bozukluğu, depresyon, anksiyete, madde kullanımı, yeti yitimi ve ölüme neden olabilmektedir. Bu nedenle gençlerde flört şiddetine karşı farkındalık oluşması büyük önem kazanmaktadır (Campell, 2002).

Farkındalık kavramı, tüm şiddet türleri için oldukça önemli bir konudur; çünkü bireyler bazen kendilerine yöneltilen olumsuz davranışı şiddet olarak değerlendirmemektedir. Flört ilişkilerinde bazı davranışların şiddet olduğunun farkında olmalıdırlar. Bu davranışlardan en belirginleri; baskılamak, güç göstermek, ilişkiye hükmetmek, sınırlandırmak, kontrol etmek ve değersizleştirmektir (Fidan ve Yeşil, 2018). Flört şiddetinin habercisi davranışlar tekrarlanabilir nitelikte olabileceği gibi şiddet davranışı olarak da görülebilmektedir. Bu nedenle şiddet döngüsünü bilmek (gerilimin yükselmesi, şiddet davranışı, barışma, sakinlik vb.) ve gençlere bu döngüyü anlatmak oldukça önemlidir. Gençlerin flört ilişkilerinde şiddet maruz kalması açısından kişiler arası ilişkilerde bireysel farkındalıklarının artırılması önemlidir (Koçak ve Can, 2019).

Flört şiddetinde farkındalığa yönelik yapılmış çalışmalarda önemli bulgular ortaya konulmuştur. Meksika’da yapılmış bir araştırmada üniversite öğrencilerinin %88,0’ı şiddete maruz kalmadığını belirtmektedir. Şiddete maruz kalmadığını belirten katılımcıların %52’si korkutulduğunu, %27’si ilişkisinde kapana kısılmış hissettiğini ifade etmiştir. Ülkemizde hemşirelik öğrencileri ile yapılan bir çalışmada ise kıskanmak, çimdiklemek, ihmal etmek, takip etmek, önemli kararlarda fikrinin alınmaması, lakap takmak, alay etmek, sesini yükselterek konuşmak, aldatmak ve küçümsemenin şiddet davranışı olarak tanımlanmadığı belirtilmiştir (Aslan ve diğerleri, 2008). Bu sonuçlar, hemşirelik bölümü öğrencilerinin şiddet içeren davranışlara yönelik farkındalıklarının düşük olduğunu göstermektedir (Cortés ve diğerleri, 2014).

Gençlerin flört ilişkilerindeki tutumlarının belirlenmesi, benlik saygısını arttırmak, sorun çözme becerilerini geliştirmek ve farkındalıklarını artırmak için hemşirelik bölümü öğrencilerinin, üniversite eğitim sürecinde bilinçlendirilmesi oldukça önemlidir. Meslek yaşantıları süresince kliniklerde karşılaştıkları bireylerin sorunlarını belirlemek ve yardımcı olabilmek için öncelikle kendilerinin konu ile ilgili duyarlı ve bilgili olmaları gerekmektedir (Beydağ ve Devrim, 2022).

Hemşirelerin sorumlulukları sadece yataklı kliniklerde hasta bakımı ile sınırlı değildir. Hemşirelerin toplumda bireylerin sağlığının geliştirilip yükseltilmesinde de rol ve sorumlulukları vardır (Hemşirelik Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik, 2011). Bireysel ve toplumsal sağlığın korunması ve geliştirilmesi, sorunların erken tespit edilmesi, ilerlemesinin önlenmesi, ruh sağlığının korunması ve güçlendirilmesi için gerekli danışmanlık, bakım ve yönlendirme yapabilmelidirler (Krik ve diğerleri, 2017; Erciyas ve diğerleri, 2021).

Psikiyatri hemşirelerinin hastaların bakımının yanı sıra, sağlıklı bireylerin ruh sağlığının korunması ve geliştirilmesinde danışmanlık, psikoterapi, araştırma ve koruma gibi rolleri bulunmaktadır (Hemşirelik Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik, 2011; ANA, 2002). Psikiyatri hemşirelerinin koruyucu rolleri kapsamında, tüm üniversite öğrencilerinin olduğu gibi hemşirelik öğrencileri de ruh sağlıklarının korunması ve güçlendirilmesi gereken bir gruptur. Bu doğrultuda sağlıklı bir toplum oluşturmada önemli bir fırsat olan üniversite eğitim sürecinde bu hizmetin verilmesi de bir mesleki sorumluluktur. Tüm bu bilgiler doğrultusunda flört şiddeti gören hemşirelik öğrencilerinde

kişiler arası ilişkisel rol analizi grup terapisi kullanılarak yapılan bu çalışmanın literatüre katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

1.2. Araştırmanın Amacı

Bu çalışmanın amacı, flört şiddeti gören kadın hemşirelik bölümü öğrencilerine uygulanan Kişiler Arası İlişkisel Rol Analizi (KAİRA) Grup Terapisinin, flört şiddetine yönelik tutumlarına, sosyal sorun çözme becerilerine, benlik saygılarına ve kişiler arası farkındalıklarına etkisini araştırmaktır.

1.3. Araştırmanın Hipotezleri

H0_a: KAİRA'nın flört şiddeti gören kadın hemşirelik bölümü öğrencilerinin psikolojik şiddete yönelik tutumlarına etkisi yoktur.

H1_a: KAİRA'nın flört şiddeti gören kadın hemşirelik bölümü öğrencilerinin psikolojik şiddete yönelik tutumlarına etkisi vardır.

H0_b: KAİRA'nın flört şiddeti gören kadın hemşirelik bölümü öğrencilerinin fiziksel şiddete yönelik tutumlarına etkisi yoktur.

H1_b: KAİRA'nın flört şiddeti gören kadın hemşirelik bölümü öğrencilerinin fiziksel şiddete yönelik tutumlarına etkisi vardır.

H0_c: KAİRA'nın flört şiddeti gören kadın hemşirelik bölümü öğrencilerinin sosyal sorun çözme becerilerine etkisi yoktur.

H1_c: KAİRA'nın flört şiddeti gören kadın hemşirelik bölümü öğrencilerinin sosyal sorun çözme becerilerine etkisi vardır.

H0_d: KAİRA'nın flört şiddeti gören kadın hemşirelik bölümü öğrencilerinin benlik saygılarına etkisi yoktur.

H1_d: KAİRA'nın flört şiddeti gören kadın hemşirelik bölümü öğrencilerinin benlik saygılarına etkisi vardır.

H0_e: KAİRA'nın flört şiddeti gören kadın hemşirelik bölümü öğrencilerinin bireysel farkındalıklarına etkisi yoktur.

H1_e: KAİRA'nın flört şiddeti gören kadın hemşirelik bölümü öğrencilerinin bireysel farkındalıklarına etkisi vardır.

2. GENEL BİLGİLER

2.1. Flört Şiddeti

2.1.1. Flört Şiddeti Tanımı

Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ) şiddeti; kasten, tehdit etme veya davranış yoluyla kendine, diğer bireye, bir gruba veya topluluğa yönelik yaralama, öldürme, psikolojik olarak zarar verme, engelleme ya da yoksun bırakma gibi sonuçlara yol açan fiziksel güç kullanımı olarak tanımlamaktadır. Dünya genelinde şiddet nedeniyle her yıl 1,6 milyon insanın öldüğünü ve birçok kişinin de yaralandığı belirtilmekte ve her yıl bu sayılar katlanarak artmaktadır (WHO, 2021). Şiddete maruz kalan bireyler her sosyo-ekonomik seviyeden, cinsiyetten ve eğitim seviyesinden olabilmektedir; ancak kadınların ve çocukların erkeklere oranla daha fazla şiddete maruz kaldığı dikkat çekmektedir (Harnerd, 2001; Aslan ve diğerleri, 2008; WHO, 2021). Ayrıca şiddete maruz kalma sosyal, psikolojik, ekonomik ve fiziksel açıdan olumsuz sonuçlara neden olmaktadır (Harcar ve diğerleri, 2008).

DSÖ'nün 2013 yılında yayınladığı raporda; yakın partner şiddetinin resmi ilişkileri (evlilik) ve resmi olmayan ilişkileri (flört ilişkisi, evlilik dışı seksüel birliktelik) içerdiği, yakın partner şiddetinin dünya genelinde yaygın bir problem olduğu ve her üç kadından birinin yakın partner şiddetine maruz kaldığı belirtilmektedir. Ayrıca acil eylem planı gerektiren bir halk sağlığı sorunu olduğu belirtilmiştir (WHO, 2013).

DSÖ (2021) tarafından son yayınlanan raporda ise; yaklaşık her dört genç kadından birinin flört ilişkisi sırasında fiziksel yada cinsel şiddete maruz kaldığı belirtilmiştir. 15-24 yaş arasındaki kadınların ise %16'sının son 12 ay içinde fiziksel ya da cinsel şiddete maruz kaldığı belirtilmiştir.

Honeycutt ve Cantrill (2001), bireylerin yaşadıkları ilişkinin özelliklerine göre birbirine benzer beklentileri paylaştıklarını belirtmekte; beklentilerin karşılıklı olarak karşılanmadığı, mutsuzluğun ve huzursuzluğun hakim olduğu flört ilişkilerinde ise zamanla

iletişim problemlerinin olduğunu bildirmektedir. İletişim sorunları ve anlaşmazlıklar sonucunda daha büyük sorunların ortaya çıktığı g r lmektedir.

Flört şiddeti; Amerikan Hastalık Kontrol ve  nleme Merkezi (2014) tarafından bireylerin flört ilişkisi süresince birbirlerine karşı kasıtlı ya da kasıtsız olarak fiziksel, psikolojik, cinsel ya da duygusal şiddet içeren davranışlar uygulaması olarak ifade edilmiştir (Vagi ve diğerleri, 2015). Genellikle erken yaşlarda deneyimlenen flört ilişkileri gençlerin yetişkinliği prova etmeleri açısından yararlı gibi görülmesine rağmen psikososyal açıdan tam olarak gelişmemiş gençler için hem şiddete maruz kalma hem de şiddete yönelim açısından risk oluşturabilmektedir (Mih ıokur ve Akın, 2015).

Flört şiddeti, kişiler arası şiddet türlerinden biri olarak değerlendirilmektedir. şiddet genel olarak erkeklerin kadınlara uyguladığı olumsuz davranışlar olarak düşünülmesine rağmen, flört ilişkilerinde, bir bireyin hem saldırgan, hem de şiddet mağduru olma ihtimalinin yüksek olduğu belirtilmektedir. Kadınlardan genellikle fiziksel ve cinsel şiddete maruz kaldığı (WHO, 2021), erkeklerin ise sözel, duygusal, tehdit etme ve kişisel eşyalarına zarar verme şeklinde şiddete maruz kaldıkları g r lmektedir ( zdere ve K lt l, 2018; Terzioğlu ve diğerleri, 2016).

Flört şiddetinin belirlenmesi ve müdahalesi oldukça zordur. şiddet mağdurları genellikle içinde bulundukları durumu kimseyle paylaşmamayı, kendi i lerinde yaşamayı ve kendi çabalarıyla çözümlmeye çalışmaktadırlar (Aslan ve diğerleri, 2008;  oban, 2021). Ayrıca, flört şiddetinin ilerleyen süreçte aile içi şiddete dönüşme ihtimali olduğu bilinmektedir. Bu nedenle, flört şiddetinin önlenmesinin gelecekte oluşabilecek birçok şiddet türünün önlenmesi açısından da önem taşıdığı belirtilmektedir (Avşar ve diğerleri, 2017).

2.1.2. Flört şiddeti İle İlgili Kuramsal Yaklaşımlar

Flört şiddeti ile ilgili kuramsal yaklaşımlar; Sosyal  ğrenme Kuramı, Bağlanma Kuramı, Feminist Kuram, G   Kuramı ile açıklanmıştır.

2.1.2.1. Sosyal Öğrenme Kuramı

Şiddet uygulama davranışı kuramsal açıdan ele alındığında ilk akla gelen Sosyal Öğrenme Kuramıdır. Sosyal Öğrenme Kuramına göre şiddetin meydana gelmesinde toplumsal etkileşimin başında çocuklukların içinde doğup büyüdüğü aile ortamı gelmektedir. Çocuk, aile ortamı içinde şiddeti gözlemleyerek öğrenmekte ve zamanla şiddet davranışını normalleştirmektedir. Daha sonrasında ebeveynlerini rol model olarak şiddet davranışını taklit etmektedir. Bu durumun sonucu olarak ergenler flört ilişkilerinde şiddetin hem faili hem de mağduru olabilmektedirler. Ayrıca aile içinde şiddetin bir sorun çözme yöntemi olarak kullanılmasına tanık olan çocuk bu olumsuz davranışı ilerleyen yaşantısında devam ettirebilmektedir (Bandura, 1973; Gökkaya, 2017).

2.1.2.2. Bağlanma Kuramı

Bowlby (1980) bağlanma kavramını, bebek ile bakım veren birey (anne) arasında kurulan duygusal bir bağ ve bu bağın korunarak sürdürülmesi ile sonuçlanan herhangi bir davranış biçimi olarak tanımlamıştır. Bağlanma davranışı ilk olarak bebek ve bakım veren kişi arasında oluşmakta ve bireyin ilerleyen yaşantısında diğer yetişkin bireyler ile aralarında duygusal bağların kurulup gelişmesinde etkili olmaktadır. Dolayısıyla, bağlanma davranışı sadece ebeveyn ve bebek arasında kalmayıp, bireyin yaşamı boyunca var olmakla ve zamanla gelişerek büyük önem kazanmaktadır.

Hazan ve Shaver'ın (1987) yapmış oldukları çalışmada; bireylerin sağlıklı ilişkilerinin, tutarlı ve duyarlı bir bakım verene sahip olmanın bir sonucu olduğu, sağlıklı ilişkilerin ise daha tutarsız, isteksiz veya tepkisiz bakım veren ebeveynlere sahip olmanın bir sonucu olduğu belirtilmektedir. Ayrıca güvenli bağlanan bireylerin, sevgi dolu, daha uzun süreli ilişkiye sahip oldukları; güvensiz bağlanan bireylerin ise daha kıskanç ve duygusal olarak kararsız kişiler oldukları da belirtilmektedir.

Bağlanma Teorisi ile ilgili yapılan araştırmalardan yola çıkarak, bebeklik döneminde bakım veren kişi ile güvensiz bağlanan ve çocuklukta kötü muameleyle maruz kalmış

bireylerin ilerleyen dönemlerde partnerleriyle olan ilişkilerinde şiddet içeren davranışların olduğu, uyumsuz flört ilişkilerin oluşabileceği bildirilmektedir (Cicchetti ve Toth, 1995).

Bağlanma Kuramı, flört şiddetinin görülmesinde toplumsal cinsiyet rolleri ve kadın erkek arasındaki güç dengesizliği gibi sorunları ele almamakla birlikte; güvenli bağlanmaya sahip, ancak yakın ilişkilerde şiddete neden olabilen sorun çözme becerileri zayıf ve şiddet uygulayan bireyi açıklamakta sınırlı kalmaktadır (Schwartz ve diğerleri, 2006).

2.1.2.3. Feminist Kuram

Flört şiddeti ile ilgili kuramsal teorilerden bir diğeri ise feminist kuramdır (Hutchinson, 2012). Feminist kuram, kişiler arası bir şiddet türü olan flört şiddetini, erkeğin kadın üzerinde otorite kurma çabası ve kadının maruz kaldığı bu güç karşısında boyun eğici bir tutum sergilemesinin sonucu olarak ortaya çıktığını belirtmektedir.

Feminist Kuram, kadın ve erkek arasında yaşanan bu güç dengesizliğinin flört ilişkilerinde şiddet içeren davranışlara neden olduğunu belirtmektedir. Bu durum, içinde yaşadığımız toplumda erkeğin ailede daha çok söz sahibi olması gerektiği düşüncesine neden olmakta, flört ilişkisinde güçlü olma ve partner üzerinde otorite sağlama rekabetine neden olabileceği düşünülmektedir. Partnerler arasındaki bu rekabetin sonucunda erkeğin, daha bağımsız, kontrolcü ve şiddet içeren davranışlar sergileyen taraf; kadının ise, bağımlı, erkek tarafından kontrol edilen ve şiddete maruz kalan taraf olduğu düşünülmektedir (Shorey ve diğerleri, 2008).

Hutchinson (2012), partnerler arasındaki egemenlik ve kontrol mücadelesinin pek çok risk faktöründen sadece birisi olduğunu belirtmektedir. Flört ilişkilerinde partnerlerin birbirlerine karşı kontrolcü ve baskıcı davranışları, partnerinin görüştüğü kişilere müdahale ederek yalnızlaştırmaya çalışma, partnerinin gün içinde yaptığı her şeyden haberdar edilmek isteme, kısıtlama, fazla sahiplenme, kıskanma, aşırı koruma gibi davranışları feminist kuramda bahsedilen egemenlik ve kontrol mücadelesi kapsamında açıklamak mümkündür (Sünetçi ve diğerleri, 2016).

2.1.2.4. Güç Kuramı

Feminist kuram, kadın ve erkeğin toplumsal cinsiyet rolleri nedeniyle yaşadıkları kontrol etme ve güç dengesizliklerinin flört ilişkisinde şiddete neden olduğunu ileri sürerken; güç kuramı ise, ikili ilişkilerde şiddetin ortaya çıkmasında toplumsal cinsiyet rollerinin yanı sıra aile içi çatışmaların da önemli olabileceğini ileri sürmektedir. Güç kuramı, taraflar arasındaki güç dengesizliğinin flört ilişkilerinde şiddetin görülme ihtimalini arttırdığını, flört ilişkisinde partnerler arasındaki güç dengesizliklerinin ilişkideki gerginliği arttırarak, şiddete zemin hazırladığını varsaymaktadır (Straus, 1976). Şiddetin kültürel yapıdan kaynaklandığını savunan feminist kuramın aksine, güç kuramı, güç dengesizliklerinin aile içindeki gerilimi artırarak dolaylı olarak partnerler arası şiddet riskini artırdığını belirtmektedir (Hutchinson, 2012).

2.1.3. Flört Şiddetinin Türleri

Flört ilişkisinde görülen şiddetin boyutları 3 ana başlıkta toplanabilir. Bunlar; fiziksel şiddet, psikolojik şiddet ve cinsel şiddettir. Ancak şiddet davranışları, farklı başlıklar altında ele alınmış olsa da aralarında belirgin sınır yoktur (Aslan ve diğerleri, 2008). Şiddet türünün birinin görüldüğü durumlarda diğer şiddet türleri de görülebilmektedir.

2.1.3.1. Fiziksel Şiddet

Fiziksel şiddet, şiddetin ilk akla gelen ve kolaylıkla fark edilen şeklidir. Çünkü fiziksel şiddetin sebep olduğu zarar ve sonuçlar diğer kişiler tarafından daha kolay fark edilebilmektedir (Uluocak ve diğerleri, 2014). Fiziksel şiddet; tokat atmak, yumruklama, bağlamak, hırpalamak, tekmelemek, vurucu veya kesici aletlerle yaralamak, kaynar suyla haşlamak, vücudunda sigara söndürmek, el ve ayaklarını ezmek, işkence yapmak ve sağlık hizmetlerinden yararlanmasına engel olarak fiziksel zarar görmesine neden olmak şeklinde görülebilmektedir (T.C. Kadın Statüsü Başkanlığı Aile İçi Şiddetle Mücadele El Kitabı,

2008). DSÖ'nün (2012) 24.000 kadın katılımcı ile 10 ülkede yapmış olduğu bir çalışmada kadınların %13-61'inin partnerleri tarafından fiziksel şiddete maruz kaldıkları, %4-49'unun ise partnerlerinden ciddi düzeyde fiziksel şiddet gördükleri belirlenmiştir.

Literatür incelendiğinde de fiziksel şiddet ile ilgili çok sayıda sayı da çalışmaya rastlanmaktadır (Fidan ve Yeşil, 2018; Demir ve Biçer, 2017; Polat ve diğerleri, 2016; Tarı Selçuk, 2018). Flört şiddetinde fiziksel şiddetin son 12 ay içerisinde görülme sıklığını 16 ülkede araştıran bir çalışmada 31 üniversite yer almıştır. Çalışmada fiziksel şiddetin görülme oranı en düşük %17, en yüksek %44,7 olduğu tespit edilmiştir. Kadın katılımcıların erkeklere göre daha yüksek oranda fiziksel şiddete maruz kaldığı bildirilmiştir (Straus, 2004). Bir diğer çalışmada ise; benzer şekilde flört ilişkisinde fiziksel şiddetin görülme oranı araştırılmış, %13 ile %61 arasında olduğu belirtilmiştir (Garcia-Moreno ve diğerleri, 2006).

2.1.3.2. Psikolojik/Duygusal Şiddet

Psikolojik/duygusal şiddet alan yazında duygusal şiddet veya psikolojik şiddet olarak yer almaktadır. Yapılan çalışmalar fiziksel şiddet üzerine yoğunlaşmış olsa da psikolojik şiddet, fiziksel şiddet kadar yıkıcıdır ve oldukça yaygındır. Ancak fiziksel göstergeleri olmadığı için tanımlanması ve tespit edilmesi oldukça güçtür (Rogers ve Follingstad, 2014).

Follingstad ve diğerleri (1990) yapmış oldukları çalışma da katılımcıların %99'unun psikolojik şiddete maruz kaldıklarını belirtmişlerdir. Psikolojik şiddetin oranının bu kadar yüksek olmasının nedeninin fiziksel şiddet uygulayan partnerlerin, psikolojik olarak da şiddet uygulaması olabileceği belirtilmektedir.

Öztürk ve Gökkaya'nın (2022) 174 erkek, 301 kadın üniversite öğrencisi ile yapmış oldukları çalışmada, öğrencilerin karşılaştıkları olumsuz davranışların; azarlamak ve bağırılmak (%27,78), giyimlerine karışılması (%46,52), aşırı derecede kıskanılmak (%50,52), konum veya fotoğraf istenerek bulundukları yerin teyit edilmesi (%53,47), sosyal medya hesaplarının kontrol edilmesi (%74,52) olarak belirtilmiştir. Bunların dışında dikkat çekici olan diğer davranışlar ise sadakatsizlikle suçlanmak (%15,15), önemli kararlarda

fikrini almamak (%15,78), ihmal edilmek (%27,36), aşağılanmak ve hakarete uğramak (%27,36) ve çimdiklenmek (%27,57) olduğu tespit edilmiştir.

Dünya Sağlık Örgütü'nün (2012) çalışmasında yer alan katılımcıların %20-75'inin flört ilişkilerinde psikolojik şiddete maruz kaldıkları tespit edilmiştir. Bu sonuç bize psikolojik şiddet ve fiziksel şiddetin sınırlarının net olmadığını, birlikte görülebildiğini vermektedir. İlişkide maruz kalınan fiziksel şiddet oranı azalsa da psikolojik şiddet sürmektedir (Özcan, 2009).

Psikolojik şiddet; sözlü taciz, izolasyon, kıskançlık, tehdit, eşyalara zarar verme başlıkları altında ele alınmaktadır. Psikolojik şiddetin türlerinin ilki sözlü tacizdir. Fiziksel şiddet maruziyeti olan ilişkilerde alay etmek, isim takma (alay etmek için) gibi davranışların olduğu gözlenmektedir. Bu durum sözlü taciz olarak değerlendirilmektedir. Ayrıca sözlü tacizin işlevi de diğer şiddet türlerinde olduğu gibi karşısındaki kişiyi kontrol etmeyi amaçlamaktadır (Akış ve diğerleri, 2019).

Psikolojik şiddetin bir diğer türü de izolasyondur. İzolasyonda, şiddet uygulayan partner diğer partnerin sosyal destek sistemlerine veya partnerinin finansal bağımsızlığının sağlayabileceği kaynaklara ulaşmasını engellemektedir (Bilican-Gökkaya, 2018; Akış ve diğerleri, 2019).

Kıskançlık psikolojik şiddetin bir diğer türüdür. Partneri tarafından şiddet gören kişi aynı zamanda kıskanılmaktadır. Kıskançlık nesnesi bazen arkadaşlar bazen aile hatta evcil hayvan bile olabilmektedir. Partnerin giyim tarzı, gideceği yerler, arkadaş çevresine karışılması, partneri ihanetle suçlamak gibi davranışlar psikolojik şiddetin kıskançlık türüne örnek olarak gösterilebilir (Türk ve diğerleri, 2020; Avşar-Baldan ve Akış, 2017).

Tehdit psikolojik şiddetin bir diğer türüdür. Şiddet uygulayan partner, istedikleri yapılmadığı zaman ilişkiyi sonlandırmakla karşı tarafı tehdit etmektedir (Follingstad ve diğerleri, 1990). Bunu baskı unsuru olarak kullanan partner ilişkide üstünlük sağlamaktadır.

Partnerinin özel eşyalarına yada evcil hayvanına zarar vermek suretiyle tehdit yolunu kullanmak psikolojik şiddet türlerinden sonuncusudur. Bu şiddet türünü uygulayan kişi flörtünün değer verdiği fotoğraf yada özel bir kıyafete de zarar verebilmektedir (Faver ve Strand, 2007).

Yapılan literatür taramalarında her ne kadar fiziksel şiddet çalışmaları ön plana çıksa da psikolojik/duygusal şiddeti konu alan çalışmalarda mevcuttur. Karakurt ve Silver (2013) yapmış oldukları araştırmada yaş ve cinsiyeti esas alarak psikolojik şiddet konusunda değerlendirmede bulunmuşlardır. Buna göre genç grupta yer alan erkekler yaşlı grupta yer alan erkeklere göre daha fazla duygusal şiddet yaşamaktadırlar. Yaşlı kadınlarda gruptaki yaşlı erkeklere göre daha az duygusal şiddet yaşadıklarını bildirmişlerdir. Romans ve diğerlerinin (2007), yapmış olduğu çalışmada psikolojik şiddete maruz kalmak ile cinsiyet arasında bir ilişki olmadığı belirtilse de, çalışmada kadınların psikolojik şiddet puanlarının erkeklere oranla daha yüksek olduğu belirtilmiştir.

2.1.3.3. Cinsel Şiddet

“Kişiler arasında evlilik akdi bile olsa kadını kendi rızası olmadan cinsel ilişkiye zorlamak (tecavüz), başkalarıyla cinsel ilişkiye zorlamak, cinsel organlara zarar vermek, çocuk doğurmaya veya doğurmamaya zorlamak, ensest, fuhuş, kürtaj, isteği dışında evlendirme, sözle yada iletişim araçları ile rahatsızlık vermek gibi eylemler cinsel şiddettir” (TC Kadın Statüsü Başkanlığı Aile İç Şiddetle Mücadele El Kitabı, 2008).

DSÖ (2010) ise cinsel şiddeti “Bir kişiye isteği dışında cinsel aktiviteye zorlamak, herhangi bir cinsel davranışa maruz bırakmak, cinsel imalarda bulunmak, kişinin ticaretini yapmak veya cinsellikle tehdit etmek” şeklinde tanımlamaktadır.

Yapılan araştırmalarda da cinsel şiddet oranlarının diğer şiddet türleri kadar yüksek oranlarda olduğunu görülmektedir (Garcia Moreno ve diğerleri, 2006; Schuster ve Krahé, 2017; Aslan ve diğerleri, 2008). Kadın Dayanışma Vakfı’nın yapmış olduğu bir araştırmaya göre; kadınların %20’sinden fazlası hoşlanmadığı cinsel davranışa zorlanırken, %50’sinden fazlasının da kendi istemese de cinsel ilişkiye zorlanmakta olduğu belirtilmektedir (2009).

DSÖ’nün (2021) yapmış olduğu araştırma katılımcıların % 6-59’u hayatlarının bir döneminde partnerleri tarafından cinsel şiddete maruz kaldıklarını bildirmişlerdir. Ayrıca yaşı 15-24 aralığında olan her 4 kadından birinin genellikle tanıdıkları veya flört ilişkileri olan erkek partnerleri tarafından cinsel baskı veya şiddete maruz kaldıkları belirtilmektedir (WHO, 2021).

Garcia Moreno ve diğerkleri (2006) flört şiddetinde fiziksel ve cinsel şiddetin sıklığını araştırdıkları çalışmada; cinsel şiddetin hayat boyu yaygınlığının %13-61 arasında; hem cinsel hem fiziksel şiddete maruz kalmanın yaygınlığının ise %15-71 arasında olduğunu saptamışlardır.

Ülkemizde 240 üniversite öğrencisinin yer aldığı bir çalışmada öğrencilerin flört ilişkilerinde, %16,7'sinin cinsel ilişkiye zorlandığı, %14,3'ünün ise aile planlaması yöntemi kullanmaması için zorlandığı belirlenmiştir (Aslan ve diğerkleri, 2008). Ayrıca ülkemizde yapılan benzer bir başka çalışmada kadın öğrencilerin cinsel şiddete maruz kalma oranı, bir yıl veya daha kısa süreli ilişkilerde %31,6, bir yıldan uzun süreli ilişkilerde %22,8 olarak belirtilmiştir (Toplu-Demirtaş ve diğerkleri, 2013).

2.1.4. Flört Şiddetinin Etkileri

Flört ilişkisi deneyimi gençlerin yakın ilişkilerde deneyim kazanmaları açısından hayatlarını olumlu yönde etkilese de, istismarcı bir partnerle birlikte olması durumunda olumsuz deneyimlere de sebep olabilmektedir. Olumsuz deneyimlerde zamanla yerini şiddete bırakabilmektedir. Flört şiddeti hem fiziksel hem de ruhsal yönden olumsuz sonuçlara neden olması ve sık görülmesi açısından toplumun önemli bir sorunu olarak ele alınmalıdır (Yıldırım ve Terzioğlu, 2017).

Flört şiddeti, kadınların sağlığını, fiziksel yaralanma gibi doğrudan veya uzun süre strese maruz kalma sonucu oluşan kronik hastalıklar açısından da dolaylı olarak etkileyebilmektedir. Bu nedenle flört şiddeti maruziyeti birçok rahatsızlık için risk faktörü olmakta ve olumsuz etkileri uzun süre sonrada ortaya çıkabilmektedir (Heise ve Garcia Moreno, 2002).

Flört şiddetinin etkilerini Dünya Sağlık Örgütü (2014); yaralanma ve fiziksel sağlık, ruh sağlığı ve intihar, cinsel ve üreme sağlığı ve çocuklar başlıkları altında ele almaktadır (WHO, 2014).

Yaralanma ve fiziksel sağlık; fiziksel şiddete bağlı oluşan hasar; morlukları ve vurulan bölgedeki izleri, küçük sıyrıkları, karın veya göğüs yaralanmalarını, çatlak ve kırık kemikleri, dişleri, görme ve işitme kaybını, kafa yaralanmasını, boğulma girişimine bağlı

bulguları içermektedir. Bununla birlikte, genellikle açıklanabilir bir tıbbi nedeni olmayan veya şiddet ile doğrudan ilişkilendirilerek teşhis edilmesi güç olan rahatsızlık durumlarıdır. Bunlar “fonksiyonel bozukluklar” veya “strese bağlı durumlar” olarak adlandırılabilir. İritabil bağırsak sendromu/gastrointestinal semptomlar, fibromiyalji, çeşitli kronik ağrı durumları ve astımın ataklarının alevlenmesi gibi rahatsızlıklar bu durumlara örnek olarak verilebilir (Heise ve Garcia Moreno, 2002).

Ruh sağlığı ve intihar; flört şiddetine maruz kalan bireylerde anksiyete ve depresyon semptomlarının daha fazla oranda görüldüğü yapılan çalışmalarla belirtilmiştir (Garthe ve diğerleri, 2018; Van Ouytsel ve diğerleri, 2017).

Dünya Sağlık Örgütü şiddete maruz kalan kadınlarda duygusal sıkıntı, intihar düşünceleri ve intihar girişiminin daha yüksek oranda olduğunu belirtmektedir (WHO, 2010; Heise ve Garcia Moreno, 2002).

Ayrıca flört şiddeti aşağıda yer alan unsurlar ile de ilişkilendirilmektedir;

- Kendi kendine zarar verme davranışı,
- Yeme ve uyku bozuklukları,
- Sigara kullanımı,
- Benlik saygısında düşüklük,
- Alkol ve uyuşturucu madde kullanımı,
- Fiziksel aktivite yetersizliği,
- Travma sonrası stres bozukluğu,
- Riskli cinsel davranışlar (Heise ve Garcia Moreno, 2002).

Cinsel ve üreme sağlığı; flört şiddeti istenmeyen gebelikler, düşük ve güvenli olmayan kürtaj, cinsel yolla bulaşan enfeksiyonlar, gebelik komplikasyonları, pelvik enflamatuvar hastalığı, idrar yolu enfeksiyonları ve cinsel işlev bozukluğu dahil, kadınlar için olumsuz cinsel ve üreme sağlığı sorunlarına neden olabilmektedir (Campbell ve Soeken, 1999; Campbell, 2002).

Çocuklar üzerine etkisi ise; kadınlara yönelik flört şiddetinin çocuklarda kaygı, anksiyete, depresyon, düşük okul başarısı ve olumsuz sağlık durumlarına yol açabileceği

belirtilmektedir. İstismar ne kadar şiddetli olursa, kadının fiziksel ve zihinsel sağlığı üzerindeki olumsuz etkisi de o kadar büyük olmaktadır. Farklı türlerde ve çoklu istismar deneyiminin etkilerinin de zaman içinde giderek arttığı belirtilmektedir (Heise ve Garcia Moreno, 2002).

2.1.5. Flört Şiddetini Etkileyen Faktörler

DSÖ'ne göre (2010), adölesan dönemde flört ilişkisinde maruz kalınan şiddet, en yaygın şiddet türüdür. Bu durum üniversite öğrencilerinde flört şiddetine neden olan faktörlerinin belirlemesinin önemini ortaya koymaktadır.

İlgili literatür incelendiğinde; flört şiddetine neden olan faktörler olarak flört şiddetini arttıran risk faktörleri ve şiddeti azaltan koruyucu faktörler olarak iki başlıkta incelendiği görülmektedir (WHO, 2010; Tharp ve diğerleri, 2013).

Flört şiddeti üzerinde etkili olduğu düşünülen faktörler, kuramsal bakış açısına ve çalışmaya göre de farklılık göstermektedir. DSÖ (2020) şiddetin risk faktörlerinin tanımlanmasında Bronfenbrenner (1977) tarafından geliştirilen Sosyo-ekolojik modelin kullanılabileceğini belirtmektedir. Bu modelde risk faktörleri dört düzeyde ele alınmaktadır. Bunlar;

Birinci düzey, bir kişinin şiddete maruz kalma ve şiddeti uygulama olasılığını artıracak biyolojik ve bireysel özellikleri içermektedir. Bireysel faktörler, yaş, eğitim durumu, çocukluk döneminde şiddete maruz kalma, psikolojik sorunlar, şiddeti kabul etme ve madde kullanımı olarak belirtilmektedir.

İkinci düzey, kişinin en yakın sosyal çevresini oluşturan arkadaşları, partneri ve aile üyeleri ile olan kişiler arası ilişkilerini ele alan ilişkisel faktörlerdir.

Üçüncü faktör, okul, işyeri ve mahalle gibi sosyal ilişkilerin olduğu yerleri içermektedir. Yaşanılan mahalle, yoksulluk, okul durumu gibi fiziksel ve sosyal çevreyi kapsamaktadır.

Dördüncü ve son düzey ise, dini ve kültürel inanç sistemleri ile toplumsal normları içeren toplumsal faktörler olarak sınıflandırılmaktadır.

Tharp ve diğerleri (2013) çalışmasında cinsel şiddette etkili olan risk faktörleri ve koruyucu faktörleri, bireysel, ilişkisel ve toplumsal olmak üzere üç başlıkta ele almıştır. *Bireysel faktörler*, kişinin ruhsal sağlık durumunu (anti sosyal davranış, yıkıcı davranış bozukluğu vb.), kişiler arası becerilerini (sosyal beceriler, empati vb.), cinsellik ile ilgili bilişleri, şiddet ile ilgili bilişleri ve madde kullanımını kapsamaktadır. *Toplumsal faktörler*, toplumda yer alan cinsiyet kalıp yargılarını ele alırken, *ilişkisel faktörler* ile aile, arkadaşları ve partneri ile olan kişiler arası ilişkilerini ifade etmektedir. Duval ve diğerleri (2020) üniversite öğrencilerinde flört şiddetini arttıran risk faktörlerine yönelik yapmış oldukları çalışmada risk faktörlerini bireysel (madde kullanımı, riskli cinsel davranışlar, kişilik özellikleri ve şiddete yönelik tutum), ailesel (aile içi şiddet, çocuk istismarı), akran ve sosyal risk faktörleri olarak 3 başlık altında ele almaktadır.

Flört şiddetine yönelik faktörler bireysel, ilişkisel ve toplumsal olmak üzere üç başlık altında ele alınmıştır (Tharp ve diğerleri, 2013; Duval ve diğerleri, 2020).

Tablo 1. Flört şiddetini etkileyen faktörlerin sınıflandırılması.*

Bireysel Faktörler	İlişkisel Faktörler	Toplumsal Faktörler
✓ Demografik özellikler ✓ Ruhsal sağlık sorunları ✓ Kişiler arası beceriler ✓ Madde ve alkol kullanımı	✓ Ailede şiddete maruz kalma ✓ Ailede şiddete tanık olma ✓ Aile ilişkileri ✓ Yakın partner ilişki özellikleri ✓ Geçmiş ilişkisinde şiddete maruz kalma ✓ Sosyal destek	✓ Şiddete yönelik tutum ve inançlar ✓ Toplumsal cinsiyet rolleri

* Tharp ve diğerleri, 2013; Duval ve diğerleri, 2020

2.1.5. Bireysel Faktörler

Demografik özellikler

Yapılan çalışmalar 18-25 yaş arasında ki üniversite öğrencilerinin flört şiddetine daha çok maruz kaldığını göstermektedir. Flört ilişkilerinde, romantik ve cinsel ilişkiyi deneyimlemeye başlayan adolesanların flört şiddetine ilişkin bireysel farkındalıkları tam olarak oluşmamaktadır. Bu dönemde maruz kalınan şiddet, karşı tarafın kendisini sahiplenmesi ve sevgi göstergesi olarak da değerlendirebilmektedir. Bu durumda düşük

eğitim seviyesi ve yaş önemli bir risk faktörü olarak değerlendirilmektedir (Heise ve Moreno, 2002; Johnson ve Das, 2009).

Araştırmalar, anne babanın eğitim durumu ve mesleklerinin flört şiddeti üzerinde etkili olduğunu, etnik köken ve kırsal alanda yaşamının flört şiddetine maruz kalma riskini arttırdığını belirtmektedir (O’Keefe, 1997; Spencer ve Bryant, 2000; Ehrensaft ve diğerleri, 2003).

Flört şiddeti her sosyoekonomik grupta görülebilmekte olup, bazı ülkelerde alt sosyoekonomik gruplarda daha sık görüldüğü belirtilmektedir. Yoksulluğun ve beraberinde oluşan stresin flört şiddeti riskini artırdığı belirtilmektedir (Jewkes, 2002).

DSÖ (2010) kadınların yoksulluk düzeyi arttıkça şiddete maruz kalma riskinin arttığını belirtmektedir. Ayrıca, cinsel şiddete maruz kalma oranlarının kadınlarda, duygusal şiddet oranının erkeklerde yüksek oranda görülmesi nedeniyle cinsiyet bir risk faktörü olarak değerlendirilmektedir (Bhochhibhoya ve diğerleri, 2021; Harnerd, 2001).

Ruhsal sağlık sorunları

Ruhsal sağlık sorunları sadece bireyin genel durumunu etkilemekle kalmayıp kişiler arası ilişkilerini de etkilemektedir. Günümüzde en sık görülen ruhsal sağlık sorunlarının başında gelen depresyonun flört şiddeti riskini arttırdığı yapılan çalışmalarla ortaya konmuştur. Cleveland ve diğerleri (2003) çalışmasında depresyon yaşayan kadınların şiddete maruz kalma oranlarının daha yüksek olduğunu, diğer bir çalışma ise depresyonun hem şiddete maruz kalma hem de şiddet uygulama sıklığını arttırdığını göstermektedir (Johson ve diğerleri, 2014).

Depresyonun yanı sıra anti sosyal davranışlar da flört ilişkisinde şiddet uygulama riskini arttırmaktadır. Tyler ve Melander (2012) madde kullanımı ve antisosyal davranışın ailede şiddete maruz kalma ile ilişkili olduğunu ve bu durumun flört şiddeti riskini arttırdığını belirtmiştir. Ehrensaft ve diğerleri (2006) antisosyal davranışlarla birlikte, kişilik bozuklarının da flört şiddeti riskini arttırdığını belirtmişlerdir. Ayrıca intihar girişimi ile flört şiddeti arasında ilişki olduğunu belirten çalışmalar da bulunmaktadır (Capaldi ve diğerleri, 2012; Christoffersen ve diğerleri, 2005).

Kişiler arası beceriler

Bireylerin flört ilişkisinde sorun çözme becerilerini geliştirmesi ve bu beceriler ile ilişkisini sağlıklı bir şekilde sürdürmesi beklenmektedir (Bonache ve diğerleri, 2017). Kişiler arası ilişkilerde sorunların çözümünde şiddete başvurma (suçlama, tehdit etme, alay etme, fiziksel veya sözlü şiddet) olumsuz sorun çözme stratejisi arasında yer almaktadır (Regan, 2011). Flört ilişkilerinde olumsuz stratejileri kullanan bireylerin psikolojik ve fiziksel şiddete maruz kalma sıklıklarının da arttığı belirtilmektedir (Bonache ve diğerleri, 2016).

Çatışmayla birlikte öfke, utanç, kıskançlık duyguları ile kişiler arası iletişim güçlüklerinin kadınların erkeklere karşı fiziksel şiddeti uygulama riskini arttırdığı belirtilmektedir (Langhinrichsen ve diğerleri, 2012; Crane ve Eckhardt, 2013). Langhinrichsen ve diğerleri (2012) incelediği 74 çalışmanın %47'sinde şiddeti uygulama nedeninin kişiler arası ilişkilerdeki iletişim sorunları olduğu, %49'unda ise kıskançlığın şiddetin bir nedeni olduğu belirtilmektedir. Bu nedenle iletişim becerilerinin flört şiddetinde önemli koruyucu faktörlerden biri olduğu düşünülmektedir.

Madde ve alkol kullanımı

Alkol ve uyuşturucu gibi bağımlılık yapan maddelerin zararlı kullanımının kişiler arasında görülen her tür şiddet türü açısından risk oluşturduğu belirtilmektedir. Ancak bu konuda yapılan çalışmalar sınırlıdır (Offenhauer ve Buchalter, 2017; Jewkes, 2002).

Yapılan çalışmalar da alkol kullanımı artıkça flört şiddeti riskinin de arttığı bildirilmektedir (Roudsari ve diğerleri, 2009; Shorey ve diğerleri, 2015; Carey ve diğerleri, 2015; Duval, 2020).

Bouffard (2010) cinsel şiddet uygulayan erkeklerin %93'ünün alkol ve madde kullandığını ortaya koyarak diğer çalışmaları desteklemiştir. Kirk ve diğerleri (2017) yapmış oldukları çalışmada sosyo-ekonomik düzeyi düşük bireylere yönelik hazırlanan programlarda kadına yönelik şiddeti azaltmada alkol kullanım oranının azaltılmasının etkili olduğu belirtilmiştir.

2.1.5.1. İlişkisel Faktörler

Ailede şiddete maruz kalma

Sosyal öğrenme kuramına göre yapılan çalışmalar, flört şiddetinin nesilden nesile gözlem yolu ile aktarıldığını ortaya koymaktadır (Eriksson ve Mazerolle, 2015). Bu nedenle flört ilişkilerinde şiddeti artıran etkenler arasında yer alan aileye yönelik araştırmalar oldukça önem kazanmaktadır. Aile içi şiddete maruz kalmanın (Black ve diğerleri, 2010; Gover ve diğerleri, 2008; Laporte ve diğerleri, 2011; Liu, 2014; Mbilinyi ve diğerleri, 2012; Milletich ve diğerleri, 2010; Paat ve Markham, 2019) ergenlik ve beliren yetişkinlik döneminde flört şiddeti riskini arttırdığı ifade edilmektedir. Yapılan bir çalışmada 20 yıl boyunca çocuklar izlenmiş ve aile içinde şiddete maruz kalmanın ve istismar edilmenin flört şiddeti mağduru olma riskini arttırdığı belirtilmiştir (Ehrensaft ve diğerleri, 2003).

Ailede şiddete tanık olma

Aile içinde şiddete tanık olmanın flört şiddeti sıklığını arttırdığı belirtilmektedir (Gonzalez-Mendez ve diğerleri, 2016). Üniversite öğrencileri ile yapılan bir çalışmada flört şiddeti ile ailede şiddete tanık olmanın ilişkili olduğu ve şiddet uygulayan öğrencilerin %50'sinin ailesinde şiddete tanıklık ettiği bildirilmiştir (Maker ve deRoos-Cassini, 2007).

Benzer çalışmalarda, aile içinde şiddete tanık olmanın hem kadın hem erkek üniversite öğrencilerinin fiziksel şiddeti yaşama ve partnerine fiziksel şiddet uygulama riskini arttırdığı belirtilmektedir (Gover ve diğerleri, 2008; Israel ve Stover 2009).

Şiddetin nesiller boyunca aktarıldığını kabul eden teoriler, partnere şiddet uygulayan bireylerin şiddeti ilk olarak büyüdükleri ailede deneyimlediklerini belirtmektedirler (Lichter ve McCloskey, 2004; Makin-Byrd ve Bierman, 2012).

Aile ilişkileri

Bireylerin çocukluk döneminde istismar ve ihmale uğramaları ve şiddete maruz kalmaları ilerleyen yaşantılarında ki flört ilişkilerinde şiddete maruz kalma veya şiddet uygulama açısından risk faktörü olduğu belirtilmektedir (Özdere ve Kürtül, 2018; Yıldırım ve Terzioğlu, 2018).

Çocukluk döneminde ailede şiddete tanık olmak, çocuklara şiddetin belirli durumlarda kabul edilebilir bir olay olduğu mesajını vermektedir. Erken çocukluk döneminde maruz kalınan aile içi şiddet erkeklere, şiddet uygulamayı ve kadınlara da maruz kalınan bu olumsuz duruma tahammül etme gerekliliğini ya da erkeğin agresif davranışlarının göz ardı edilmesinin erken yaşlarda öğrenilmesini ve bu durumun normalleştirilmesini beraberinde getirmektedir (Jewkes, 2002).

Yapılan çalışmalarda, olumlu aile ortamının şiddete uğrama açısından önemli bir koruyucu faktör olduğu belirtilmektedir. Vezina ve diğerleri (2011) aile desteği olan bireylerin flört şiddeti uygulama ve şiddete maruz kalma riskinin daha az olduğunu belirtmişlerdir. Cleveland ve diğerleri'de (2003) çalışmalarında anne ile olumlu ilişkisi olan kadın öğrencilerin şiddete maruz kalma riskinin daha az olduğu bunu bildirmişlerdir. Aile içinde ilgi ve iletişimin yüksek olması fiziksel ve cinsel şiddet açısından önemli bir koruyucu faktördür (Kast ve diğerleri, 2016).

Yakın Partner İlişki Özellikleri

Flört ilişkisinde ilişkinin ciddi veya geçici olarak değerlendirilmesinin flört şiddetine maruz kalma durumunu etkilediği yapılan çalışmalarla gösterilmiştir. Flört ilişkisini ciddi olarak tanımlayan kişilerin ilişkiyi geçici olarak tanımlayan kişilere göre şiddet uygulama oranının arttığı ortaya konmuştur (Cleveland ve diğerleri, 2003). Ayrıca flört ilişkisi süresince birlikte yaşayan çiftlerin, partnerlerine fiziksel şiddet uygulama oranının daha yüksek olduğu bildirilmektedir (Kenney ve McInahan, 2006). Flört ilişkisinin süresinin uzun olmasının da partnere şiddet uygulama açısından risk faktörü oluşturmakta olduğu belirtilmiştir (Shortt diğerleri, 2012).

İlişki özellikleri açısından ilişkideki doyumun şiddete maruz kalma ve şiddeti kabul etme tutumu üzerinde önemli bir etkiye sahip olduğu belirtilmektedir (Kaura ve Lohman, 2007). Flört ilişkisinde ilişki doyumunun düşük olmasının çatışmaların artmasına neden olduğu ve bu durumun da flört şiddeti açısından risk faktörü olduğu bildirilmiştir (Stith ve diğerleri, 2004).

Geçmiş yaşantısında şiddete maruz kalma

Bireyin geçmiş yaşantısında şiddete maruz kalmış olmasının flört ilişkisinde şiddete maruz kalma sıklığını artırdığı bildirilmiştir. Kadın üniversite öğrencileri ile yapılan bir

çalışmada ergenlik döneminde şiddete maruz kalan öğrencilerin üniversitenin birinci yılında flört şiddetine maruz kalma sıklığının daha fazla olduğu belirtilmiştir (Smith ve diğerleri, 2003). Ayrıca yapılan bir başka çalışmada da kadınların %36'sının, erkeklerin ise %18'inin kendilerini koruma amacı ile şiddet davranışına başvurdukları belirtilmiştir (Exner-Cortens ve diğerleri, 2014).

Sosyal destek

Aile ve akran desteğinin yetersiz olmasının, flört şiddeti açısından risk altında olan bireyler için olumsuz etkiye sahip olduğu ifade edilmektedir (Trejo, 2002). Richards ve diğerleri (2014) yaptıkları çalışmada sosyal desteğin flört şiddetine maruz kalma ve şiddet davranışını sürdürme ile ilişkili olduğu ve sosyal desteği yüksek olan kişilerin flört şiddetine maruz kalma oranının daha düşük olduğu belirtilmiştir. Ayrıca flört ilişkisinde şiddete maruz kaldıktan sonra intihar girişiminde bulunan kadınların sosyal desteklerinin daha az olduğu belirtilmiştir (Bronson ve Reviere, 2017). Yapılan çalışmalar göz önüne alındığında flört ilişkisinde şiddet maruziyeti açısından sosyal destek koruyucu bir faktör olarak değerlendirilmektedir (Kaukinen, 2014).

2.1.5.2. Toplumsal Faktörler

Toplumsal cinsiyet rolleri

Flört şiddetini etkileyen önemli faktörlerden biride yaşantımızın her alanında karşımıza çıkan toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin kalıplaşmış yargılardır (Reidy ve diğerleri, 2015). Toplumsal cinsiyet rolleri kadın ve erkeğe içinde yaşadığı toplum tarafından yüklenen roller ve beklenen davranışlar olarak tanımlanmaktadır (Yüksel Kaptanoğlu, 2018).

Toplumsal cinsiyet rollerine sahip bireylerin flört ilişkilerinde şiddet uygulama sıklığının daha yüksek olduğu belirtilmektedir (Tam, 2018). Rutter ve diğerlerinin (2012) cinsiyet rollerinin fiziksel ve duygusal şiddete maruz kalma ile ilişkisini incelediği çalışmalarında erkeklerin kadınlara göre öfke duygularını daha çok bastırdığını ve bu durumun şiddete maruz kalmayı da arttırdığını ortaya koymuşlardır. Bu durumun öğrenilen

erkeklik rolleri ile ilgili olduğu belirtilmektedir. Bu kalıp yargılar aynı zamanda şiddete yönelik inanç ve tutumların kabul edilebilir olmasına ve şiddet davranışının normalleşmesine neden olmaktadır (Langhinrichsen-Rohling, 2012).

Gressard ve diğerleri (2015) tarafından yapılan çalışmada cinsiyet eşitsizliğine ilişkin düşüncelere sahip adölesan kadınların, flört ilişkilerinde daha yüksek oranda fiziksel şiddete maruz kaldıkları belirtilmiştir. Diğer bir çalışmada ise cinsiyet eşitsizliği ve ataerkil bakış açısına sahip olan adölesanlar arasında fiziksel ve psikolojik flört şiddeti görülme sıklığının daha yüksek olduğu belirtilmiştir (Ozaki ve Ots, 2017).

Şiddete yönelik inanç ve tutumlar

Şiddete yönelik tutum, bireyin belirli toplumsal cinsiyet kalıp yargılarını ve cinsiyet rollerini kabul etmesi ile oluşmaktadır (Anantha, 2014). Bu tutumları kabul etmiş bireyler, şiddete maruz kalmanın yanı sıra yaşadıkları şiddet ile nasıl başa çıkacakları ve şiddete nasıl tepki verebilecekleri konusunda sorun yaşayabilmektedirler (Anderson ve diğerleri, 2011).

Kim (2019) yaptığı araştırmada şiddete yönelik tutumun kadınların şiddete maruz kalmasında erkeklerin ise şiddeti uygulamasında önemli bir etkiye sahip olduğunu ortaya koymuştur. Ayrıca toplumsal cinsiyet rollerinin erkeklerin flört ilişkisinde şiddeti kabul etme tutumlarını etkilediği belirtilmiştir (Reyes ve diğerleri, 2016). Langhinrichsen-Rohling ve diğerleri (2012) yapmış oldukları çalışmada 74 çalışmayı incelemişler ve çalışmaların %76'sında şiddeti uygulamada etkili olan faktörlerde güç/kontrol isteklerinin etkili olduğunu ve bu gücün erkekler tarafından kadına yönelik şiddet olarak ortaya çıktığı belirtilmiştir. Bu nedenle şiddete yönelik tutum ve inanç ile toplumsal cinsiyet rollerinin flört şiddeti için risk faktörü olduğu yapılan çalışmalarla belirtilmektedir (Qu, 2018; Yıldırım ve Terzioğlu, 2018; Reyes ve diğerleri, 2016).

2.1.6.Flört Şiddeti ile İlgili Yapılan Ulusal ve Uluslararası Araştırmalar

2.1.6.1. Flört Şiddeti ile İlgili Yapılan Ulusal Araştırmalar

Devrim ve Beydağ'ın (2022) hemşirelik öğrencilerinin toplumsal cinsiyet algısı ve flört şiddeti tutumları arasındaki ilişkiyi belirlemek amacıyla yapmış oldukları çalışmada 192 öğrenci örneklemini oluşturmuştur. Öğrencilerin %11,4'ünün flört ilişkisi sırasında şiddete maruz kaldığı ve %6,3'ünün flört ilişkisinde şiddet uyguladığı, %7,4'ünün aile içi şiddete maruz kaldığı ve %8,6'sının ailesinde aile içi şiddete maruz kalan birey olduğu saptanmıştır.

Özdere'nin (2019) 319 üniversite öğrencisinin katılımı ile gerçekleştirmiş olduğu çalışmada öğrencilerin flört şiddetine ilişkin tutumlarının belirlenmesi amaçlanmıştır. Çalışmaya göre erkeklerin flört şiddeti kabul etme tutumları, kadınlardan, flört ilişkisi olan bireylerin, olmayan bireylere göre, flört ilişkisi sırasında şiddete maruz kalan ya da şiddet uygulayan bireylerin flört şiddeti kabul seviyesinin, flört şiddetine maruz kalmayan ya da şiddet uygulamayan bireylerin kabul seviyesinden daha fazla oranda olduğu bulunmuştur. Ayrıca, aile içinde şiddete şahit olan ya da şiddete maruz kalan öğrencilerin, flört ilişkisinde şiddete maruz kalma ya da başvurma olasılıklarının daha yüksek olduğu saptanmıştır.

Dikmen ve diğerlerinin (2018) 500 kadın üniversite öğrencisi ile yapmış oldukları çalışmada öğrencilerin %88'inin duygusal, %22'sinin sözel, %21,4'ünün ekonomik, %16,4'ünün fiziksel ve %7,2'sinin cinsel şiddete maruz bırakıldıkları belirtilmiştir. Biçer ve Dinçer (2017) üniversite öğrencisi ile yapmış oldukları bir başka çalışmada da öğrencilerin flört şiddetine maruz kalma oranlarının %25,3 olduğu saptanmıştır. Öğrencilerin %48,3'ü fiziksel, %51'i sözel, %85,3'ü duygusal, %18,4'ü cinsel şiddet deneyimlediklerini belirtmişlerdir.

2.1.6.2. Flört Şiddeti ile İlgili Yapılan Uluslararası Araştırmalar

Cortés Ayala ve diğerlerinin (2014) Meksikalı öğrencilerle yapmış oldukları çalışmada katılımcıların %88'inin erkek veya kız arkadaşları tarafından istismara maruz kaldığını hissetmediğini belirtmiş; ancak %15,2'si korktuğunu ve %27'si bir noktada ilişkinin içinde sıkışıp kaldığını hissettiğini belirtmiştir. Yapılan çalışmada gençlerin önemli bir çoğunluğunun fark edilmeyen istismara maruz kaldığı gösterilmiştir.

Kanada Genel Sosyal Anket verileri, 15 yaş ve üstü gençlerin %9'u, yani üç milyondan fazla kişi son 5 yıl içinde bir flört ilişkisi içinde psikolojik, fiziksel ve/veya cinsel şiddete maruz kalmış olduğunu belirtmiştir (Burczycka, 2020). Ayrıca, 2018 yılında Kanada'da polis tarafından bildirilen tüm şiddet suçlarının %17'si bir flört partnerinden kaynaklanan şiddet mağduriyeti olduğu belirtilmektedir (Conroy ve diğerleri, 2020). Kanada'da yapılan bir başka çalışmaya göre ise flört ilişkisi olan her üç Kanadalı gençten birinin son 12 ay içinde flört şiddetine maruz kaldığını veya flört ilişkisinde şiddet uyguladığı tespit edilmiştir. Özellikle, bir yıllık mağduriyet yaygınlığı fiziksel saldırganlık için %11,8, psikolojik saldırganlık için %27,8 ve siber saldırganlık için %17,5 olduğu belirtilmiştir. Genel olarak ise flört ilişkisinde şiddet kullanımı ve deneyimi, sosyoekonomik düzeyi düşük olan adolesanlar arasında en yüksek seviyede olduğu belirtilmektedir (Exner-Cortens ve diğerleri, 2021).

İsveç'te 17 yaşında 5960 öğrenci ile yapılan çalışmada öğrencilerin %84,1'inin yaşamları boyunca mağduriyet yaşamış ve %10,3'ünün birden fazla şiddet türü mağduru olduğu belirtilmiştir (Aho ve diğerleri, 2016).

Viejo ve diğerlerinin (2016) İngiliz ve İspanyol öğrencilerle yaptıkları çalışmada 15-18 yaş aralığında olan 199 İngiliz ve 200 İspanyol öğrenci yer almış ve öğrencilerin yaklaşık %23'ünün şiddete maruz kaldığını ve %30'unun ise fiziksel flört şiddeti uyguladığını bildirmişlerdir.

2.2 Sorun Çözme ve Flört Şiddeti

Sorun çözme becerilerinin gelişimi bireyin büyüdüğü aile ortamına bağlı olarak gelişmektedir. Ebeveyn bağlılığı ve sosyal öğrenme teorilerinin de bu becerilerin kazanılmasını etkilediği düşünülmektedir. Adolesanın yapıcı olmayan sorun çözme stratejilerine tanık olabileceği güvensiz bir aile ortamı, sorun çözme becerilerinin gelişimini olumsuz yönde etkileyecektir (Love ve Robinson, 2022; Reese-Weber, 2000). Bu gelişim, bir yandan adolesanın edindiği bilişsel yeteneklerden etkilenecek, diğer yandan da kişiler arası ilişkilere bağlı olarak ilerleyen dönemlerde de devam etmektedir.

Olumlu ve şiddet unsuru içermeyen flört ilişkileri adolesanların gelişimleri ve bundan sonraki yaşantılarında şiddetin önlenmesi için oldukça önemlidir. Adölesan dönemde bireyin kendini ve başkalarını keşfetme davranışı yeni duyguları da keşfetmesini sağlamakta bazen bu keşif ilişkileri olumsuz etkileyebilmekte ve çatışmaları beraberinde getirmektedir. Bu çatışmalar da şiddet davranışı ile sonuçlanabilmektedir (Winstok, 2007).

Bilişsel problem çözme teorisi, sosyal problem çözme becerilerini öğretmenin kişiler arası ilişkileri ve dürtü kontrolünü geliştirebileceğini, akranlar arasında kendini korumayı ve karşılıklı yarar sağlayan çözümleri teşvik edebileceğini ve olumsuz "Sağlığı tehlikeye atan" davranışları azaltabileceğini veya önleyebileceğini öne sürmektedir (WHO, 2003).

Sosyal sorun çözme, bireyin kendi çevresinde meydana gelen sorunları çözme yeteneğini ifade etmektedir. Bunlar, kişisel sorunlar veya kişiler arası sorunlar gibi bireyin yaşadığı her türlü sorunu içerebilmektedir. Sorun çözme "Bir bireyin, çiftin veya grubun günlük yaşamda karşılaşılan belirli sorunları tanımlamaya veya bunlara etkili çözümler keşfetmeye çalıştığı, kendi kendini yöneten bilişsel-davranışsal süreç" olarak tanımlanmaktadır (D’Zurilla ve Nezu, 2010).

Genellikle iki süreç tarafından belirlendiği belirtilmektedir: Bunlar bilişsel-duygusal bir süreç olan problem yönelimi ve problem çözme stili, yani sorunları anlamak ve etkili çözümler bulmak için gerekli becerilerdir. Örneğin, flört ilişkisinde bir sorun yaşandığında sosyal sorun çözme, hedeflenen hedeflere bağlı olarak, çözüm üreterek ve var olan sorunu çözmeye yönelik bir girişimde bireyin, sorunla başa çıkmasını sağlayan bilişsel-davranışsal bir süreçtir (D’Zurilla ve Nezu, 2002).

Bonache ve diğerkleri (2019), 216 İspanyol lisans öğrencisi ile yapmış oldukları bir çalışmada, öğrencilerin kendilerinin bildirdiği çatışmaya girme veya geri çekilmenin fiziksel, psikolojik ve cinsel şiddet mağduriyeti ile pozitif olarak ilişkili olduğu ve cinsiyete bağlı bir fark olmadığı belirtilmektedir. Sosyal sorun çözme ve flört şiddeti arasındaki ilişkiyi araştıran diğerk bir çalışmada ise, olumsuz problem çözme tarzlarının yetişkin kadınlarda flört şiddeti mağduriyeti ile ilişkili olduğu belirtilmektedir (Bell ve Higgins, 2015).

2.2.1. Flört Şiddetinde Sorun Çözme ile İlgili Yapılan Ulusal ve Uluslararası Araştırmalar

2.2.1.1. Flört Şiddetinde Sorun Çözme ile İlgili Yapılan Ulusal Araştırmalar

Ülkemizde flört şiddeti ile ilgili yapılan çalışmalar incelendiğinde genellikle şiddet davranışının görülme sıklığı nedenleri ve risk faktörleri üzerine yoğunlaşmakta olduğu görölmektedir. Flört şiddetinde sorun çözme ile ilgili yapılan çalışmalar sınırlıdır. Ulaşılan çalışmalar flört ilişkisinde iletişim, problem ve çatışma çözme gibi beceri incelemekte olan çalışmalardır (Haskan Avcı, 2014; Kalkan, 2008; Kaya, 2018; Özen ve diğerkleri, 2016).

2.2.1.2. Flört Şiddetinde Sorun Çözme ile İlgili Yapılan Uluslararası Araştırmalar

Kişiler arası ilişkilerde olumsuz iletişim kalıpları, flört şiddeti gibi olumsuz ilişkisel sonuçlara neden olduğu bilinmesine rağmen, ergenlerde yetişkinlere göre çok daha az çalışılmıştır. Yapılan çalışmalar adölesan dönemde flört şiddeti ile genel problem çözme arasındaki ilişkiyi araştırmış ve iyi problem çözme becerilerinin flört ilişkilerinde çatışma oluşumunu veya flört şiddeti mağduriyetini/suçunu önleyebileceğini ya da azaltabileceğini ortaya koymaktadır (Londahl ve diğerkleri, 2005; Xai ve diğerkleri, 2018).

Çocukluk çağı duygusal istismarı ile yakın partner şiddeti arasındaki bağlantı üzerinde deneyimsel kaçınma ve sosyal problem çözmenin ortak etkilerini inceleyen bir çalışmada,

çocukluktaki duygusal istismarın, kişinin sosyal durumlarda etkili bir şekilde problem çözme yeteneğini etkileyerek çatışma ve kişiler arası şiddet riskini artırabileceği belirtilmiştir. 232 kadın ile yapılan çalışmada, çocuklukta duygusal, fiziksel ve cinsel istismar, deneyimsel kaçınma, uyumsuz sosyal problem çözme ve flört şiddeti devamlılığı ve mağduriyetini ele almıştır. Buna göre çocukluk çağı duygusal istismarı deneyimsel kaçınma ve Negatif Problem çözme ve Dürtüsellik/Dikkatsizlik Stili sosyal problem çözme stratejileri aracılığıyla flört şiddeti mağduriyeti ve devamlılığı ile dolaylı olarak ilişkili olduğunu göstermektedir (Bell ve Higgins, 2015).

Messinger ve diğerlerinin (2012) yapmış olduğu 487 kız lise öğrencisinin katılmış olduğu bir çalışmada kız ergenlerin fiziksel mağduriyeti, kendi bildirdiği çatışma katılımı ve partnere atfedilen çatışma katılımı ile ilişkili olduğu belirtilmiştir.

Bağlanma stillerinin cinsel ve psikolojik istismar deneyimiyle doğrudan veya dolaylı olarak, hem kendi bildirdikleri hem de karşı cinsten romantik partnerlerine atfedilen yıkıcı sorun çözme stratejilerinin arasındaki ilişkiyi inceleyen çalışmada 216 İspanyol üniversite öğrencisi yer almıştır. Öğrencilere yetişkin bağlanma stili, kendisi ve partneri tarafından gösterilen katılım ve geri çekilme sorun çözme stilleri ve cinsel zorlama ve psikolojik istismar şeklinde yakın bir partner tarafından mağduriyet ölçümleri yapılmıştır. Kaygılı ve kaçınan bağlanma stilleri her iki mağduriyet biçimiyle de doğrudan ilişkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca, yıkıcı çatışma çözme stratejileri ile endişeli bağlanmadan flört şiddeti mağduriyetine dolaylı bir etki olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca çatışmalardan çekilme ile ilgili olarak, kendi bildirdiği geri çekilmenin üniversite öğrencilerinde flört şiddeti mağduriyetiyle ilişkili olmadığı belirtilmiştir (Bonache ve diğerleri, 2016).

2.3. Benlik Saygısı ve Flört Şiddeti

Benlik saygısının temelin de kişinin kendini başarılı, değerli ve yeterli hissetmesi yer almaktadır. Benlik saygısının düzeyi kişinin kendisini olumlu değerlendirmesine bağlıdır (Altıntaş, 2015). Rosenberg (1965)'e göre benlik saygısı kişinin kendisine karşı olumlu ve olumsuz yaklaşımı olarak tanımlanmaktadır.

Bireyin kendisiyle barışık olması temel olmak üzere, toplum tarafından kabul edilmesi, kendini ifade ederek sahip olduğu yetenekleri ortaya koyabilmesi gibi bileşenlere bağlı olarak benlik saygısı kavramı gelişmektedir. Benlik saygısına kavramsal olarak baktığımızda içinde bulunduğumuz sosyal çevre ve yaşanan hisleri, bedensel ve zihinsel bileşenleri de içermektedir.

Yüksek benlik saygısına sahip olan kişilerin kendileri ile barışık olduğu, yaşadıkları sorunları çözmede akılcı çözüm ürettikleri bilinmektedir. Sorunlarının çözümünde sosyal çevresinden destek almaktan ve değişime açık olmaktan çekinmezler (Altıntaş, 2015). Düşük benlik saygısına sahip olan kişiler sinirlilik, depresif duygu durum, anksiyete, somatik semptomlar gibi sorunlarla daha sık karşılaşmaktadırlar. Ayrıca kolay umutsuzluğa kapılarak, sosyal çevresindeki ilişkilerinde başarısızlık yaşamaktadırlar. İlişkilerinde karşı tarafın eleştirilerini tehdit olarak kabul etmesi psikolojileri bozmaktadır. Bireyler düşük benlik saygısına sahip olmaları nedeniyle çoğunlukla çocuksu davranışlar sergilemektedirler. Kendilerini sosyal çevrelerine daha farklı şekilde tanıtmaya eğilimindedirler. Sorun çözme, stresle başa çıkma gibi konularda başarısız olduklarında dürtüsel tepki vermektedirler (Eriş ve İkiz, 2013).

Yapılan çalışmalar benlik saygısı düşük olan kişilerin flört şiddeti uygulama, şiddetin mağduru olma ya da her ikisi arasında bir ilişki olduğunu ortaya koymaktadır (Shaw, 2009; Papadakaki ve diğerleri, 2008; Abadi ve diğerleri, 2012). Flört şiddetinin kişilerin benlik saygısı üzerinde önemli bir etkisi vardır. Flört şiddeti ve benlik saygısı arasında bulunan anlamlı ilişkinin temelinde düşük benlik saygısına sahip bireylerin yüksek benlik saygısına sahip bireylere göre daha öfkeli olmaları, stresle başa çıkamamaları ve şiddeti bir çözüm olarak görmeleri yatmaktadır. Aynı zamanda flört şiddetinden mağdur olan bireyler düşük bir benlik saygısına sahiptir. Çünkü yaşadıkları şiddet nedeniyle değersizlik, suçluluk duygusu kendisini ifade edememenin verdiği olumsuz düşünceler benlik saygısını düşürmektedir (Lynch ve Graham-Bermann, 2000; Yıldırım ve Tezioğlu, 2016).

Benlik saygısı bireyin gelişimini, ruh sağlığını ve kişiliğini koruyucu oldukça önemli bir etkidir. Bu sebeple flört şiddetinde de koruyucu bir göreve sahiptir. Flört şiddetine maruz kalma ile ruh sağlığı arasında da aynı şekilde koruyucu bir rolü vardır ve benlik saygısının düzeyi bu koruyucu etkiyle ve ruh sağlığının daha az ölçüde etkilenmesiyle doğru orantılı olduğu belirtilmektedir (Costa ve Gomes, 2018).

Benlik saygısı gelişimsel psikoloji açısından değerlendirildiğinde, bireylerin çocuk yaşta başlayan benlik saygısı gelişiminin, flört ilişkilerinde maruz kaldıkları şiddet deneyimi ile ilişkili olduğu belirtilmektedir. Özellikle flört şiddetinin süresi ve ölçüsü de bizlere bu konuda fikir vermektedir (Cameranesi ve Piotrowski, 2017).

2.3.1. Flört Şiddetinde Benlik Saygısı ile İlgili Yapılan Ulusal ve Uluslararası Araştırmalar

2.3.1.1. Flört Şiddetinde Benlik Saygısı ile İlgili Yapılan Ulusal Araştırmalar

Araştırmalar, ergenlik döneminde benlik saygısının arttığını ve genç yetişkinlikte, orta yetişkinlik döneminde artmaya devam ettiğini, yaklaşık 50 ile 60 yaşlarında zirveye ulaştığını ve daha sonra yaşlılığa doğru giderek azaldığını göstermektedir (Orth ve Robins, 2014; Trzesniewski ve diğerleri, 2013). Yapılan bir çalışmada hem düşük hem de yüksek benlik saygısına sahip bireylerin eşit derecede şiddete karşı duyarlı olduğu belirtilmiştir (Zayas ve Shoda, 2007).

Kılıçer ve Dost'un (2015) üniversite öğrencileri ile yapmış oldukları araştırmaya göre benlik saygısı yüksek olan öğrencilerin flört ilişkilerinde algıladıkları istismarın, benlik saygısı düşük olan öğrencilerinkinden daha düşük düzeyde olduğunu belirtmişlerdir.

Yıldırım'ın (2016) yaptığı çalışmaya göre; flört şiddetine uğrama ile benlik saygısı seviyeleri arasında önemli bir ilişki tespit edilmiştir. Flört şiddetine maruz kalan bireylerde benlik saygısı seviyelerinde bir düşüş gözlemlenmektedir.

Sonuç olarak yüksek benlik saygısına sahip bireyler, stresle mücadele etme, güçlü başa çıkma yetenekleri, sağlıklı karar verme gibi birçok özelliğe sahiptir. Aksine, daha düşük benlik saygısı olanlar, daha az algılanan öz-değer, zayıf uyum becerileri, zayıf sosyal işlevsellik, yüksek riskli davranış ve daha az başa çıkma mekanizmaları sergilemektedirler (Crocker ve Park, 2004). Bu nedenle benlik saygısı ve flört şiddeti arasındaki ilişki ile ilgili çelişkili bulgular olsa da, benlik saygısının yüksek olmasının her iki partner için de

öncelikle kendilerinden memnun olabilme ve çatışmalarla olumlu baş edebilme gücü verebilmesi bakımından önleyici bir etmen olabileceği düşünülmektedir.

2.3.1.2. Flört Şiddetinde Benlik Saygısı ile İlgili Yapılan Uluslararası Araştırmalar

Shaw'ın (2009) yaptığı çalışmaya göre benlik saygısı ile flört şiddeti arasında anlamlı negatif bir ilişki vardır. Benlik saygısı arttıkça flört ilişkilerinde uygulanan şiddet azalmakta, aksi durumda benlik saygısı azaldıkça flört şiddeti artmaktadır.

Düşük öz saygının erkeklerde fiziksel istismar ve kadınlarda cinsel istismar davranışıyla ilişkili olduğu (Burke ve diğerleri, 1988); ilişkide fiziksel saldırı eylemlerinin sayı veya şiddetinin artmasına bağlı olarak kadınların depresif belirtilerinin arttığı ve öz saygılarının düştüğü (Cascardi ve O'leary, 1992) bildirilmiştir.

Tice'e (1991) göre düşük benlik saygısına sahip bireyler, yakın ilişkilerinde iddiasız olan, kendilerini iyi ifade edemeyen ve geri çekilme eğilimindedir. Bireylerin bu özellikleri partnerlerinin istediği gibi davranmalarına neden olur. Bu durum flört ilişkilerinde istismar davranışlarının ortaya çıkması açısından risk oluşturmaktadır.

Düşük benlik saygısının artan fiziksel şiddet mağduriyeti ve artan fiziksel şiddet uygulama ile ilişkili olduğu (Papadakaki ve diğerleri, 2009) ve sözel ve cinsel şiddete maruz kalan kadınların öz saygılarının düşük olduğu belirtilmiştir (Abadi ve diğerleri, 2012).

Falowo ve Adejuwon'ın (2023) flört şiddetine maruz kalan kadın üniversite öğrencileri ile yapmış oldukları çalışmada, öğrencilerin düşük benlik saygısının; fiziksel, cinsel ve psikolojik şiddetin önemli bir yordayıcısı olduğunu ortaya koymuşlardır. Liu ve diğerlerinin (2021) Amerika'nın kırsal bölgesinde yapmış oldukları çalışmada ergen kızlarda düşük benlik saygısının flört şiddetine maruz kalmada önemli bir risk faktörü olduğunu desteklemektedir.

O'Kefee (1997) yapmış olduğu araştırmada, hem erkekler hem de kadınlar için düşük benlik saygısının çoğu zaman flört şiddeti mağduriyeti ile ilişkili olduğunu bulmuştur. Benlik saygısı düşük olan erkeklerin flört şiddetini başlatma ihtimali daha yüksekken, düşük benlik saygısı olan kadınların ise mağdur olma olasılığının daha yüksek olduğu belirtilmiştir.

2.4. Farkındalık ve Flört Şiddeti

Flört şiddeti görülme sıklığı, ortaya çıkma biçimleri ve sonuçları açısından hem bireyleri hem de toplumun fiziksel ve ruhsal sağlığını olumsuz olarak etkileyen önemli bir sorundur. Bu nedenle ciddiyle değerlendirilip ele alınması gerekmektedir. Gençlerin flört şiddetinden korunabilmesi için bireysel ve toplumsal farkındalığın oluşturulması önemlidir (Krug ve diğerleri, 2002).

Kişiler arası farkındalık; bireyin etkileşim içinde olduğu insanları dikkatle dinleyebilmesi, etkileşim halindeyken duygularının farkında olması, insanların düşüncelerini ve duygularını kabul edici olması, yargılamaması, karşı tarafın davranışlarına tepkisel olmadan karşılık verebilmesi, bireyin kendisini düzenleyebilmesi, hem kendisine hem de diğer insanlara merhamet gösterebilmesi olarak tanımlanmaktadır (Duncan ve diğerleri, 2009).

Gençlerin flört ilişkilerinin mutluluktan ve özgüvenden uzak, partnerlerinin kıskanç, güvensiz olduğu, ilişkilerinin bağımlılık halini aldığı durumda, değerlendirme yapabilmeleri için bireysel farkındalıkları önem kazanmaktadır (Atak ve Taştan, 2012). Bağımlı flört ilişkisinde bireyler güvensizdir ve yoğun bir şekilde partnerini kaybetme korkusu yaşarlar. Bu tarz ilişkilerde sorunlar yaşansa da her zaman ilişki sonlandırılmamaktadır. Maruz kalınan şiddet davranışı tanımlanamamakta ve normalleştirilebilmektedir (Cortés Ayala ve diğerleri, 2014).

Flört şiddetinin yaygınlığını ve risklerini ele alan çalışmalar, durumun önemini vurgulamaktadır (Esquivel Santoveña ve Dixon, 2012; Rivera-Rivera ve diğerleri, 2007; Rodríguez-Franco ve diğerleri, 2009; Rodríguez-Franco ve diğerleri, 2010; Stark ve Ager, 2011). Ancak çalışmalarla ortaya konan oranların, istismarcı davranışların yeterince tanınmaması veya etiketlenmesiyle ilişkili olduğu belirtilmektedir. Bu noktada flört ilişkisinde gençlerin bireysel farkındalık kazanmasının önemi ortaya çıkmaktadır.

Flört ilişkisinde, fiziksel şiddete maruz kalan partner, bu tür şiddet davranışını en aza indirme ve normalleştirme yoluna gidebilmektedir. Ayrıca cinsel şiddete maruz kalan genç kızların çoğu “öneminin olmadığını” ya da “bir flört ilişkisinde bu tarz davranışların normal olduğunu” düşündükleri için bu durumu şiddet olarak değerlendirmemekte ve yardım arama

davranışında bulunmamaktadır. Bu durum flört istismarı veya şiddetinin gençler arasında fark edilmeme oranının yüksek olduğunu göstermektedir. Ayrıca şiddet unsuru olan davranışları normalleştirmek, gençlerin ilerleyen yaşantılarında ki flört ilişkilerinde şiddetin tekrar ortaya çıkma olasılığını artırabileceğini ortaya koymaktadır (Connolly ve diğerleri, 2010; Instituto Mexicano de la Juventud, 2008). Bu doğrultuda, bireylerin kendi deneyimlerini tanımlaması ile flört şiddetine ilişkin davranışsal değerlendirme arasında bir uyumsuzluğun olduğu belirtilmektedir. Araştırmalar, bireylerin şiddet deneyimlerini istismar olarak tanıma becerilerinin, şiddete yönelik genel tutumları (Antle ve diğerleri, 2011), çocuklukta yaşanan istismar deneyimleri (Lichter ve McCloskey, 2004) gibi çeşitli faktörlerden etkilendiğini göstermektedir.

Flört şiddetine maruz kalan gençler suçluluk duygusu, algıladıkları korku ve ilişkinin olumlu yönlerini korumak için istismarcıyı savunabilmekte veya şiddet içeren davranışları en aza indirerek, şiddet davranışını haklı çıkarmaya çalışan savunmalar yapabilmektedirler (Harned, 2005; Kahn ve diğerleri, 2003; Rodríguez-Franco ve diğerleri, 2012).

İstismar ve cinsel zorlamanın romantik bir partner tarafından değil de bir yabancı tarafından gerçekleştirilen eylemler olduğuna dair düşünceler yaygındır (Kahn ve diğerleri, 2003). Bu düşünce tarzı maruz kalınan şiddet sorununa ilişkin farkındalığın düşük olduğunu göstermektedir. Gençlerin sevgi göstergesi olarak da değerlendirdikleri davranışların istismar olarak etiketlemeden de bir tür şiddete maruz kaldığı durumlar olabileceğini ortaya koymaktadır (Tjaden ve Thoennes, 2000; López-Cepero ve diğerleri, 2013).

Flört ilişkisinde şiddet maruziyetini önlemek için gençlerin, bir davranışın şiddet içeren veya taciz edici olarak tanımlayabilmesi çok önemlidir. Yapılan çalışmalar, gençlerin geçmişteki yaşadıkları, istismar olarak tanımlanmayan olaylar ile daha sonraki mağduriyet deneyimleri arasında önemli bir ilişkinin varlığını ortaya koymaktadır (Anderson ve Kobek-Pezzarossi, 2011). Örneğin İspanyol kadınlarla yapılan bir çalışmada katılımcıların istismarcı davranışlara ilişkin dokuz veya daha fazla göstergeye işaret etmelerine rağmen, kendilerinin algıladıkları istismar konusunda düşük puanlara sahip olduklarını bulmuşlardır (Rodríguez-Franco ve diğerleri, 2012).

İspanyol kız öğrencilerle yapılan başka bir çalışmada yazarlar, flört ilişkisinde bir tür şiddete maruz kaldığının farkında olmayan gençlerin oranının %34 ile %71 arasında değiştiğini bildirmektedir. Hatta araştırmalar ergenlerin flört ilişkilerindeki şiddet

durumlarını algılamada ciddi zorluklar yaşadıklarını, çünkü flört şiddetine ilişkin aldıkları bilgilerin yanlış, eksik ve son derece kalıplaşmış olduğunu göstermektedir (Bleakley ve diğerleri, 2009).

Cortés Ayala ve diğerleri (2013) Meksikalı 13-24 yaş aralığında 3495 öğrenci ile (1927 lise, 1568 üniversite öğrencisi) yapmış oldukları çalışmada öğrencilerin %12,1'i istismara maruz kaldığını, %87,9'u ise istismara maruz kalmadığını, %20'si korktuğunu, %34,1'i kapana kısılmış hissettiğini belirtmiştir. Yani katılımcıların yaklaşık sekizde biri erkek arkadaşları veya kız arkadaşları tarafından istismara uğradığını hissettiğini belirtmektedir. Ancak daha önemli olan “istismara maruz kaldınız mı?” sorusuna “hayır” cevabını veren öğrencilerin diğer sorulara verdikleri cevaplar incelendiğinde (%20'si korktuğunu, %34,1'i kapana kısılmış hissettiğini) istismara maruz kalma oranlarının çok daha yüksek olduğunu düşündürmektedir.

İstismar hissetmeyen katılımcılar, daha düşük bir sıklıkta korku, zorlama, cinsiyete dayalı şiddet ve aşağılama bildirmektedirler. Bu durum şiddetin görülme sıklığı değerlerini etkilemektedir. Bu sonuçlar şiddet ve farklı biçimleri hakkında gençlerin yeterli bilgiye sahip olmadıklarını, şiddet içeren veya taciz edici davranışları sevgi göstergeleri ile karıştırdıklarını ortaya koymaktadır (Instituto Mexicano de la Juventud, 2008).

Bunu göz önünde bulundurarak, bu tür durumların erken tespitine olanak tanıyan bütünsel göstergeler kullanarak algılanan ve algılanmayan istismarın farkındalığını araştırmak önemlidir. Ayrıca, kendilerini ilişkilerinde istismar mağduru olarak etiketleyip etiketlememelerine bakılmaksızın, mağduriyet durumundaki bireylere yönelik müdahale programlarının tasarlanması da önemlidir (Rodríguez-Franco ve diğerleri, 2012).

2.4.1. Flört Şiddetinde Farkındalık ile İlgili Yapılan Ulusal ve Uluslararası Araştırmalar

2.4.1.1. Flört Şiddetinde Farkındalık ile İlgili Yapılan Ulusal Araştırmalar

Ülkemizde flört şiddetinde farkındalık ile ilgili çalışmalar oldukça sınırlıdır. Flört şiddeti ile ilgili yapılan çalışmalar genellikle sıklık, nedenleri, sonuçları ve riskli durumlar üzerine yoğunlaşmaktadır.

Cinsel Şiddetle Mücadele Derneği tarafından flört şiddetinin de yer aldığı konulara ilişkin İstanbul’da lise öğrencileri ile yürütülen bilgilendirme, farkındalık ve güçlendirme çalışmalarının gerçekleştirildiği proje, her 10 gençten üçünün flört ilişkilerinin sorunsuz gitmesi için bazen onaylamadıkları davranışlara da ‘evet’ denilebileceğini ve şüphelendikleri zaman partnerlerinin telefonlarını kontrol edebileceklerini, her beş gençten ikisinin psikolojik şiddetin, fiziksel şiddet kadar yıkıcı olmadığını düşündüklerini belirtmişlerdir. Aynı çalışmada gençlerin, partnerini kontrol etmenin (%65), sürekli kendisi ile zaman geçirmesi için baskı yapmanın (%48), herkesin içinde kırıcı şakalar yapma/alay etmenin (%21), cinsellik için ısrarcı davranmanın (%18), sürekli bağırmanın/hakaret etmenin (%16), tehdit etmenin (%7) ve tokat atmanın (%2) flört ilişkisinde şiddet davranışı olarak değerlendirmediklerini ortaya koymaktadır (Öztürk ve diğerleri, 2018).

Cinsel Şiddetle Mücadele Derneği tarafından yürütülen ve 94 lise öğrencisinin yer almış olduğu çalışmada öğrencilere, flört şiddetinin tanımı verilmiş ve bu tanıma göre flört şiddetine maruz kalıp kalmadıkları sorulmuştur. Öğrencilerin %44’ü bu tanıma göre flört şiddetine maruz kaldıklarını belirtmişlerdir (Toplu, 2018).

Ankara’da iki hemşirelik yüksekokulunda yürütülen 240 öğrencinin yer aldığı bir çalışmada şu andaki flört ilişkilerinde 1.sınıf öğrencilerinin %12,9’unun, 4.sınıf öğrencilerinin %25,8’inin flört şiddetine maruz kaldığı belirtilmiştir. Öğrenciler kıskanmak (%37,5), çimdiklemek (%32,5), ihmal etmek (%23,7), takip etmek (%18,3), önemli kararlarda fikrinin alınmaması (%17,1), lakap takmak (%15,8), alay etmek (%14,1) sesini yükselterek konuşmak (%12,9), aldatmak (%12,1) ve küçümsemeyi (%11,7) flört ilişkisinde şiddet davranışı olarak tanımlamadıkları belirtilmiştir (Aslan ve diğerleri, 2008).

Çoğunluğunu 18-24 yaş arası üniversite öğrencilerinin oluşturduğu, flört şiddetine yönelik tutum ve davranışların araştırıldığı bir çalışmada öğrencilerin flört şiddeti farkındalığının düşük olduğu ve ihmal etmek, takip etmek ve kıskanmak gibi davranışların kadınlar tarafından daha az şiddet davranışı olarak görülmekte olduğu belirtilmiştir (Karatay ve diğerleri, 2018). Bu sonuçlar üniversite öğrencilerinde flört ilişkilerinde şiddete yönelik farkındalık düzeylerinin düşük olduğu sonucunu düşündürmektedir.

2.4.1.2. Flört Şiddetinde Farkındalık ile İlgili Yapılan Uluslararası Araştırmalar

Meksikalı öğrenciler arasında flört ilişkisinde var olan, kendi kendine algılanan istismar düzeyini ve korku ve tuzağa düşme duygularını belirlemek amacı ile yapılan çalışmada 1.927'si üniversite öncesi öğrenci olan 3.495 Meksikalı öğrenci yer almıştır. Araştırmacılar öğrencilerin kendilerini istismara uğramış olarak algılayan ve algılamayan kişiler arasındaki çeşitli şiddet veya mağduriyet türlerinin yaygınlığındaki olası farklılıkları, bu algıları korku ve kapana kısılmışlık duygularıyla birleştirerek araştırmayı amaçlamışlardır. Katılımcıların %88'inin erkek veya kız arkadaşları tarafından istismara uğradığını hissetmediğini; ancak %15,2'si korktuğunu ve %27'si bir noktada ilişkinin içinde sıkışıp kaldığını hissettiğini belirtmiştir. Elde edilen sonuçlar, gençlerin önemli bir çoğunluğunun fark edilmeyen istismarın kurbanı olduğunu göstermektedir. Daha spesifik olarak, öğrenciler kendilerini istismara uğramadıklarını ifade etseler bile, flört ilişkilerinde istismar yaşadıklarına dair kanıtlar sunmaktadır (Cortés Ayala ve diğerleri, 2014).

İspanya'da yaşları 15-25 yaş aralığında değişen 1208 üniversite, 989 lise öğrencisi ile yapılan çalışmada adolesanların flört şiddeti tolerans düzeylerinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Lise öğrencilerinin %5,1'i üniversite öğrencilerinin %6,2'si toplamda %5,7'sinin flört şiddetine maruz kaldığını belirtmiştir. Ancak katılımcıların verdikleri cevaplar incelendiğinde %4'ten azının (84 kadın) partnerinin kendisini eleştirmesini, aşağılamasını ve bağırmasını çok az önemli bulduğunu, %5 ile %8'i dayak yemenin, istenmeyen dokunuşlara maruz kalmanın, cinsel bir obje gibi muamele görmenin, toplum içinde aşağılanmanın, inançları, dini veya sınıfı nedeniyle alay edilmenin çok az rahatsızlık

verdiğini veya hiç rahatsızlık vermediğini düşündüğünü belirtmektedir (Rodríguez Franco ve diğerleri, 2012).

Japonya da 18-20 yaş aralığında 274 üniversite öğrencisi ile yapılan çalışmada öğrencilerin en az yarısının flört ilişkilerinde şiddete maruz kaldığını belirtirken, sözel tacizde bulunulmasını, partnerin davranışlarını kontrol etmesini ve korunmasız cinsel birlikteliği, cüzdanından izinsiz para alınması gibi davranışları şiddet olarak görmedikleri belirtilmiştir (Ohnishi, 2011).

2.5. Kişiler Arası İlişkisel Rol Analizi

Kişiler Arası İlişkisel Rol Analizinin (KAİRA) kökeninde, “kişinin sosyal çevresiyle olan uyumunu olumsuz etkileyen ilişkisel problemler yatmaktadır” tezi bulunmaktadır. Bu uygulama kişilerinin kişiler arası ilişkiler ve sahip oldukları sosyal rol arasındaki bağlantıyı oluşturmaktadır. Sosyal ilişkilerde sahip olunan roller kişinin içinde bulunduğu ruhsal durumu göstermekte böylece sosyal çevreyle uyum sağlanabilmektedir. Kişiler sosyal hayat içerisinde günün farklı saatlerinde farklı rol çiftlerini (öğretmen-öğrenci, danışan-danışman, usta-çırak) üstlenebilmektedirler. Rol çiftleri arasında değişimi sağlayan beynimiz, rollere uygun davranış kalıplarını belirleyerek kişiliğimizin oluşmasını sağlamaktadır (Arslantaş ve Dereboy, 2016).

KAİRA'nın, kişiler arası/ilişkisel düzleme odaklanan dinamik bir psikoterapi yöntemi olup, dayandığı kişilik anlayışının başlangıcı Psikanalitik gelenek içindeki veya dışındaki çeşitli kuramcılara dayanmaktadır. KAİRA'nın teorik temelleri, bir yandan evrimsel psikoloji yaklaşımına, bir yandan da ego psikolojisi okuluna uzanmaktadır (Arslantaş ve Dereboy, 2016).

Arslantaş ve Dereboy'a (2016) göre, birçok ruhsal sorunun temelini de, sosyal hayatta sık ya da seyrek olarak görülen, bireyin içinde bulunduğu ruh hallerine takılıp kalması yer almaktadır. Ruh halleri Eric Berne tarafından tanımlanmış olan “ego durumları” kavramının karşılığı olarak kullanılmaktadır. Ruh hallerinde takılmalar sonucunda kişiler kişilerarası ilişkilerinde benzer davranışlar (olumlu veya olumsuz) ortaya koyacaktır. Bu durum süreklilik yaşadıkları problemler karşısında gösterdikleri uyumu, esnekliği

etkileyeceğinden bazı psikolojik semptomların görülmesine neden olmaktadır (Arslantaş ve Dereboy, 2016).

2.5.1. Kişiler Arası İlişkisel Rol Analizinin Basamakları ve İçerikleri

Bir grup müdahalesi yöntemi olarak KAİRA'nın; rolün tanımlanması, rolün bedeli, rolün kazancı, rolün edinilmesi, rolün semptomla ilişkisi ve kendini kurtarma olmak üzere altı basamaktan oluşmaktadır (Arslantaş ve Dereboy, 2016);

Rolün tanımlanması; KAİRA grubuna katılan kişiler, öncelikle grup içinde veya kişiler arası ilişkilerde kullandığı rolleri grupla birlikte tanımlar ve isimlendirir. Grup üyeleri diğer katılımcılar ile birlikte sosyal hayatlarında kullandıkları kalıplaşmış rolün uygun bir metafor kullanarak isimlendirir. Bu metafor, bireyin sosyal hayatındaki lakapları, kendisini benzettiği masal, film veya roman kahramanları da olabilmektedir.

Rolün bedeli; bu basamağın amacı bireyin rolünün kendisine olan maliyetinin, zararlarının ne olduğunun belirlenmesidir. Katılımcılar bu basamakta rollerinin, kendisini ve grup üyelerini veya sosyal çevredeki diğer bireyleri nasıl etkilediği, ortaya çıkardığı olumsuz duygular, davranışlar ve düşüncelerin, farkına varmaktadır.

Rolün kazancı; basamağında ise üyeler, rolün kendisine ve çevresine sağladığı kazançları, grup ile birlikte belirlemekte ve bu rolü neden sürdürdüğüne dair farkındalık kazanmaktadır. Rolün bedeli ve rolün kazancı basamaklarının temel amacı, rolün kişide ve sosyal çevresinde oluşturduğu olumlu ve olumsuz izlenim, duygu, ve düşünceleri öğrenmek ve role ilişkin farkındalık kazanmaktır.

Rolün edinilmesi; basamağında grup üyeleri içinde bulundukları rolü hayatları boyunca nasıl edinmiş olduklarını ve bu durumla ilgili yaşantılarını gruba aktarmaktadır. Rolün edinilmesi basamağı, rolün davranışsal öğrenme sürecine ilişkin farkındalığı artırmayı amaçlamaktadır. Rolün öğrenildiği yaşam deneyimleri, bu yaşam deneyimleri ile ilgili bireyler, çocuklukta veya yaşamının herhangi bir döneminde var olan rol modelleri bu basamakta ele alırlar.

Rolün semptomla ilişkisi; basamağında kişinin, kişiler arası ilişkilerinde kullandığı rol ve şikayetçi olduğu problemler arasında ilişki ele alınmaktadır. Bu basamakta bireyin takıldığı rolün, yaşanan ruhsal semptomlar veya var olan ruhsal rahatsızlık tanısına neden olmuş olabileceği ihtimali üzerinde durulur.

Kendini kurtarma; bu basamakta katılımcılar, bilinçli veya bilinçsiz olarak takıldığı rol ile ilişkili sorunlara dair düzeltmeler yapmak yer almaktadır. Kişinin bu basamakta kendini kurtarması, takıldığı rolde bir değişim yaşaması amacı yer almaktadır. Bu noktada değişim takıldığı rolü tamamen bırakmak, rolde değişiklikler yapmak veya kullandığı role devam etmek gibi seçenekleri içermektedir. Amaçlanan değişim, saplanan rolden vazgeçmek, rolü yeni bir davranış, düşünce örüntüsüyle değiştirmek veya sürdürülen role devam etmek gibi seçenekleri ele almaktadır.

KAİRA'nın uygulama süreci, katılan grup üyelerinin altı basamağı tamamlaması ile sona ermektedir. Basamakların tamamlanma süresi üyelere bağlı olduğundan, oturum sayısı ve terapinin sonlanması tamamen üyelere bağlı olarak şekillenmektedir. KAİRA'nın oturum basamaklarının dayandığı varsayım ve basamak hedefleri Tablo 2' de verilmiştir (Arslantaş ve Dereboy, 2016).

Tablo 2. Kişiler Arası İlişkisel Rol Analizi basamaklarının dayandığı varsayım ve basamakların hedefleri.*

Kişiler Arası İlişkisel Rol Analizi		
Basamak	Dayanılan Varsayım	Basamağın Hedefi
Rolün tanımlanması	Bireylerin kullandıkları role takılması ve esnek olmayan bir şekilde her koşulda aynı rolü sürdürmeye çalışması kişinin uyumunu bozar.	Üyenin, gruptaki rolünün incelenmesi, belirli bir role takılıp kalması durumu varsa bu rolün belirlenmesi.
Rolün bedeli	Bireyin rollerinin esnek olması farklı ortamlara hızlı bir şekilde uyum sağlamasını kolaylaştırır. Hep aynı role takılıp kalma uyumu zorlaştırır.	Danışanın belli bir role sıkışıp kalmasının insanlarla ilişkilerinde ki olumsuz etkilerinin incelenmesi.
Rolün kazancı	Her bir rol veya ruh hali bir uyum stratejisidir ve bireye kazandırdıkları vardır. Hiçbir rol kazancı olmadan boşuna sürdürülmez.	Danışanın saplandığı rolün kendisine sağladığı biyopsikososyal kazançların belirlenmesi, önem sırasına göre listelenmesi.
Rolün edinilmesi	Bireyler hangi koşullarda belli bir role sıkıştığı veya takılıp kaldığını anlayabilirse, kendilerini nasıl kurtaracağını da kavrayabilirler.	Danışanın, takılıp kaldığı rolün ve ruh halinin kendisini nasıl etkilediği ve kişiler arası ilişkilerini nasıl tekdüze hale getirdiğinin farkına varması.
Rolün semptomla ilişkisi	Bireyin saplandığı rol ile ruhsal hastalığı arasında özgül ve karşılıklı bir ilişki vardır. Roller, rahatsızlıklara zemin hazırlarlar; rahatsızlıklar da rolün sürdürülmesine neden olurlar.	Danışanın, takıldığı rolden ve içinde bulunduğu ruh halinden kendisini kurtarmadıkça rahatsızlığından kurtulamayacağını fark etmesi.
Kendini Kurtarma	Birey bir role nasıl takıldığının farkına varırsa, takıldığı rolde nasıl değişiklikler yaparak içinde bulunduğu durumdan kendisini kurtarabileceğini anlar.	Üyenin rolünde değişiklikler yapma ile ilgili alıştırmalar yapması, esnek rol kullanımına kendisini alıştırmaları.

*Arslantaş ve Dereboy (2016).

KAİRA'nın 4-10 kişinin katılımıyla, haftada iki kez yaklaşık 90 dakikalık oturumlar olacak şekilde oturumu yöneten ve ruh sağlığı profesyonelleri olan bir terapist, bir yardımcı terapist ve gözlemci/gözlemciler eşliğinde yürütülmektedir. Terapist ve yardımcı terapistin KAİRA eğitimi almış olması, gözlemci/gözlemcilerin ise empatik geri bildirim verme bilgi ve becerisine sahip olması gerekmektedir. Grup esnasında terapist ve yardımcı terapist grup üyeleri ile birlikte daire şeklinde bir oturma planı oluşturur. Gözlemciler ise grubun dışında yer alırlar ve her seans sonrasında grup üyeleri ile empatik geri bildirimlerini paylaşırlar.

KAİRA oturumlarının genel ilerleyişi aşağıda verildiği gibidir:

- *Gündem turu:* Oturumun başlangıcında ki ilk 10-15 dakikayı içermektedir. Bu aşamada her bir üyeye oturumda konuşmak istediği veya grupta paylaşmak istediği bir olay ya da durum olup olmadığı sorulur. Ayrıca gündem turunda; her bir üye önceki basamakları nasıl işlediğini özetler ve hangi basamakta çalışmak istediğini belirtir.
- *Gündemler/basamaklar üzerinde çalışma:* Gündem turunun ardından 45-50 dakika boyunca grubun ortak kararı ile kaç üyenin gündeminin (3-4 kişi) çalışılacağına karar verilir ve 45-50 dakika grup üyelerinin gündemler/basamaklar üzerinde çalışılır.
- *Değerlendirme turu:* Oturumun son 15-30 dakikasında gözlemciler ile birlikte oturumu değerlendirme turu yapılmaktadır. Her bir grup üyesi için gözlemciler, terapist ve yardımcı terapist tarafından grup oturumundaki paylaşımları ile ilgili empatik geri bildirimlerde bulunur. Bu noktada; yardımcı terapist ve gözlemciler grup üyelerine sorular sorabilir, grup üyesinin oturum süresince ortaya koyduğu olumlu yanlarına ilişkin olumlu geri bildirimlerde bulunur (Arslantaş ve Dereboy, 2016).

2.6. Psikiyatri Hemşireliği ve Terapötik Grup Müdahaleleri

Psikiyatri hemşireliği; insanın davranış sürecini anlamayı hedefleyen, hastayla olduğu kadar kişinin kendisiyle de ilgilenmesini kapsayan dinamik bir beceri olarak tanımlanmaktadır (Tanıg, 1996). Amerikan Hemşireler Birliği (ANA) ise ruh sağlığı ve psikiyatri hemşiresini, “sanat olarak kendiliğin amaçlı kullanımı, bilim olarak ise psikososyal ve nörobiyolojik kuramların, araştırma bulgularının ve hemşireliğin çeşitli rollerinin kullanımı ile hizmet veren ruh sağlığı profesyoneli” olarak tanımlamıştır (ANA, 2000).

Günümüzde psikiyatrik akımların değişmesi ile birlikte psikiyatri hemşirelerinin rollerinde de değişiklikler olmuştur. Psikiyatri hemşireleri, ruh sağlığı hizmetleri kapsamında; hemşirelik bakımı, tıbbi tanı ve tedavi planının uygulanması, eğitim ve danışmanlığın yanı sıra psikoterapi gibi hem fizyolojik hem de psikososyal uygulamalarda çeşitli rol ve sorumlulukları bulunmaktadır (Hemşirelik Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik, 2011). Psikiyatri hemşireleri aldıkları eğitimler sayesinde,

bireyin psikososyal gereksinimlerinin belirlenmesi ve terapötik müdahalelerin planlanması, uygulanması ve etkinliğinin değerlendirilmesinde önemli bir yere sahiptir (Aştı ve Çetinkaya, 2000; Keskin, 2024).

Psikiyatri hemşireleri danışmanlık rolleri gereği; ruh sağlığını koruma ve geliştirmede, ruhsal hastalık ve yeti yitimlerini azaltmada, bireylerin sorun çözme becerilerini geliştirmede psikoterapist rolünü de üstlenerek bireye ve topluma hizmet vermektedir (Stuart, 2014). Bunun yanı sıra uzman psikiyatri hemşirelerinin sertifika alarak psikoterapi uygulayabilmelerinin önünde yasal bir engel bulunmamaktadır (Hemşirelik Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik, 2011).

Günümüzde psikososyal sorunların çözümlenmesinde sıklıkla uygulanan yöntemlerden biri grup terapisi dir. İçinde yaşanan toplumun küçük bir örneği gibi işleyen terapötik gruplarda bireyler, diğer insanları ve kendilerini daha iyi anlama ve tanıma fırsatı bulmaktadırlar. Terapötik gruplar, bireylerin içsel veya kişiler arası olabilen ortak sorunları konusunda bir araya gelmelerini amaçlayan bilgi ve beceriye dayalı profesyonel bir uygulama olarak tanımlanmaktadır (Keyvan, 2010). Literatür bilgileri doğrultusunda, bu çalışmada KAİRA Grup Terapisinin flört şiddeti gören kadın hemşirelik öğrencilerinde flört şiddetine yönelik tutumlarına, sosyal sorun çözme becerilerine, benlik saygılarına ve kişiler arası farkındalıklarına etkisinin belirlenmesi amaçlanmıştır.

3.GEREÇ VE YÖNTEM

3.1. Araştırmanın Deseni

Araştırma, flört şiddeti gören kadın hemşirelik bölümü öğrencilerine uygulanan KAİRA Grup Terapisinin, flörtte şiddete yönelik tutumlarına, sosyal sorun çözme becerilerine, benlik saygılarına ve kişiler arası farkındalıklarına etkisini belirlemek amacı ile tek gruplu (girişim grubu), ön test, son test, 1.ay ve 3. ay izlem, yarı deneysel çalışma olarak yapılmıştır.

3.2. Araştırmanın Yapıldığı Yer ve Özellikleri

Araştırma Aydın Adnan Menderes Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi'nde yapılmıştır. Hemşirelik Fakültesi 2016 yılında kurulmuştur. Fakültede 10 profesör, 10 doçent, 12 doktor öğretim üyesi, 13 araştırma görevlisi olmak üzere 45 akademik personel bulunmaktadır. Fakültede zemin katta yer alan 3 amfi, 3 sınıf, 4 çok amaçlı salon ve bodrum katta yer alan 2 mescit, 1 anatomi laboratuvarı bulunmaktadır.

3.3. Araştırmaya Alınma ve Dışlanma Kriterleri

3.3.1. Alınma Kriterleri

- Aydın Adnan Menderes Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi, Hemşirelik bölümü 1., 2. ve 3. sınıfında okumak.
- Kişisel Bilgi Formunda flört şiddetine maruz kaldığını belirtmek.

- Flört Şiddeti Tutum Ölçeği' ne göre flört şiddetini desteklemek (Ölçek puan ortalamasının düşük olması).
- Kadın olmak.

3.3.2. Dışlanma Kriterleri

- Psikiyatrik bir tanı almak.
- Erkek cinsiyet.
- 4. sınıf hemşirelik bölümü öğrencisi olmak.

3.4. Araştırmanın Değişkenleri

Araştırmanın Bağımlı Değişkenleri: Flörtte Şiddete Yönelik Tutum Ölçekleri (FŞYTÖ) dört ölçekten oluşmaktadır. Bunlar; Erkeğin Flörtte Uyguladığı Fiziksel Şiddete Yönelik Tutumlar Ölçeği, Erkeğin Flörtte Uyguladığı Psikolojik Şiddete Yönelik Tutumlar Ölçeği, Kadının Flörtte Uyguladığı Fiziksel Şiddete Yönelik Tutumlar Ölçeği ve Kadının Flörtte Uyguladığı Psikolojik Şiddete Yönelik Tutumlar Ölçekleridir. Bu araştırmada; Erkeğin Flörtte Uyguladığı Fiziksel Şiddete Yönelik Tutumlar Ölçeği ve Erkeğin Flörtte Uyguladığı Psikolojik Şiddete Yönelik Tutumlar Ölçekleri kullanılmıştır.

Gözden Geçirilmiş Sosyal Sorun Çözme Ölçeği-Kısa Formu (GGSSÇÖ-Kısa Formu), Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği (RBSÖ) ve Kişiler Arası Farkındalık Ölçeğinden (KAFÖ) aldıkları puanlar.

Araştırmanın Bağımsız Değişkeni: KAİRA Grup Terapisidir.

3.5. Araştırmanın Evreni ve Örneklem

Araştırmanın evrenini Aydın Adnan Menderes Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi'nde 2021-2022 eğitim-öğretim yılı bahar yarıyılında öğrenimine devam eden 1. sınıf (n=173), 2. sınıf (n=191) ve 3.sınıf (n=145) kadın hemşirelik öğrencileri oluşturmuştur. 4. sınıf kadın hemşirelik bölümü öğrencileri uygulama programlarının yoğun olması ve Kamu Personeli Seçme Sınavına hazırlanmaları nedeniyle çalışmaya dahil edilmemiştir.

Örneklem büyüklüğü G*power 3.1 programıyla etki büyüklüğü 0.8, $\alpha=0.05$, güç 0.90 alınarak 19 olarak hesaplanmıştır. %15 yedek ilave edilerek toplam 22 kadın öğrenci çalışmaya alınmıştır.

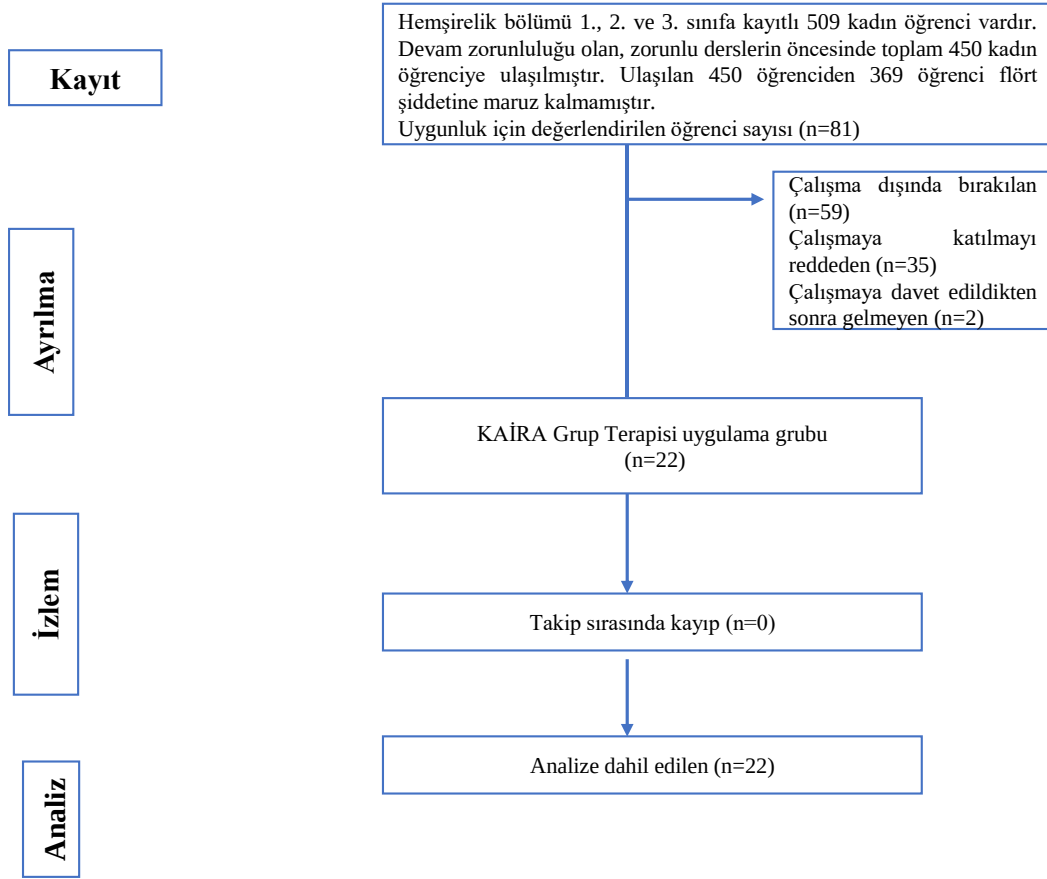
3.6. Örneklem Seçimi

Aydın Adnan Menderes Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi'nde 2021-2022 eğitim-öğretim yılı bahar yarıyılında öğrenimine devam eden 1. sınıf (n=173), 2. sınıf (n=191) ve 3. sınıf (n=145) toplam 509 kadın hemşirelik bölümü öğrencisine ulaşılmaya çalışılmış, 59 öğrenciye ulaşılamamıştır. Ulaşılan 450 kadın öğrenciye Kişisel Bilgi Formu ve Flört Şiddeti Tutum Ölçeği uygulanmıştır. Kişisel Bilgi Formunda flört şiddetine maruz kalmadığını belirten ve Flört Şiddeti Tutum Ölçeğine göre yüksek puan alan 369 kadın öğrenci değerlendirilmeye alınmamıştır.

Flört şiddetine maruz kaldığını belirten ve Flört Şiddeti Tutum Ölçeğine göre flört şiddetini destekleyen öğrenciler (Flört Şiddeti Tutum Ölçeği $\bar{x} \pm SS=3,56 \pm 1,48$) ölçekten alınan puanlara göre düşük puandan yüksek puana göre sıralanmış ve düşük puanlı öğrencinin çalışmada yer almayı kabul etmemesi durumunda daha yüksek puanlı sıradaki öğrenci çalışmaya davet edilmiştir. Bu öğrencinin de katılmak istememesi durumunda işlem tekrarlanmıştır.

Flört şiddetine maruz kaldığını belirten ve Flört Şiddeti Tutum Ölçeği'nden düşük puan alan 81 kadın öğrenci telefon ile aranarak çalışma hakkında bilgi verilmiş ve çalışmaya davet edilmiştir. Çalışmaya davet edilen 35 kadın öğrenci çalışmaya katılmayı kabul

etmemiş, 2 kadın öğrenci davet edildikten sonra görüşmeye gelmemiştir. Çalışmaya katılmayı kabul eden ve görüşmeye gelen 22 kadın öğrenci çalışmaya dahil edilmiştir.

Şekil 1. CONSORT 2017 akış diyagramı (Boutron ve diğerleri, 2017).

3.7. Araştırma Verilerinin Toplanması

Araştırmanın örneklemi belirlendikten sonra araştırmaya dahil edilen 22 kadın öğrenci Aydın Adnan Menderes Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi'nde 25.05.2022 tarihinde oturumlar öncesi, görüşmenin başkaları tarafından duyulmasına izin vermeyecek mahremiyeti sağlanan bir derslikte araştırmanın konusu, yaklaşık olarak süresi, içeriği, üyelerden beklenenler, grup sürecindeki kurallar hakkında ön görüşme yapılmıştır. Araştırmaya katılmayı kabul eden öğrencilerden yazılı bilgilendirilmiş onam alınarak ardından ön test yapılmıştır. Ön test sırasında FŞYTÖ, GGSSÇÖ-Kısa Formu, RBSÖ,

KAFÖ uygulanmıştır. KAİRA Grup Terapisinin daha etkin uygulanabilmesi için öğrenciler araştırmacı tarafından kura yöntemi ile iki ayrı gruba (11+11 kişi) ayrılmış ve KAİRA Grup Terapisi iki gruba ayrı ayrı uygulanmıştır.

Tablo 3. Kişiler Arası İlişkisel Rol Analizi grup terapisi oturumları uygulama planı.

	KAİRA Grup Terapisi Uygulama Grubu (11 Kişi)		KAİRA Grup Terapisi Uygulama Grubu (11 Kişi)	
1. Oturum	28.03.2022		29.03.2022	
2. Oturum		30.03.2022		31.03.2022
3. Oturum	04.04.2022		05.04.2022	
4. Oturum		06.04.2022		07.04.2022
5. Oturum	11.04.2022		12.04.2022	
6. Oturum		13.04.2022		14.04.2022
7. Oturum	18.04.2022		19.04.2022	
8. Oturum		20.04.2022		21.04.2022
9. Oturum	25.04.2022		26.04.2022	
10. Oturum		27.04.2022		28.04.2022
4-6 Mayıs Ramazan Bayramı (Oturumlara bir hafta ara verilmiştir.)				
11. Oturum	09.05.2022		10.05.2022	
12. Oturum		11.05.2022		12.05.2022
13. Oturum	16.05.2022		17.05.2022	
14. Oturum		18.05.2022		20.05.2022*
15. Oturum	23.05.2022		24.05.2022	
16. Oturum		25.05.2022		26.05.2022
17. Oturum	30.05.2022		31.05.2022	
18. Oturum		01.06.2022		02.06.2022
19. Oturum	06.06.2022		07.06.2022	
20. Oturum		08.06.2022		09.06.2022

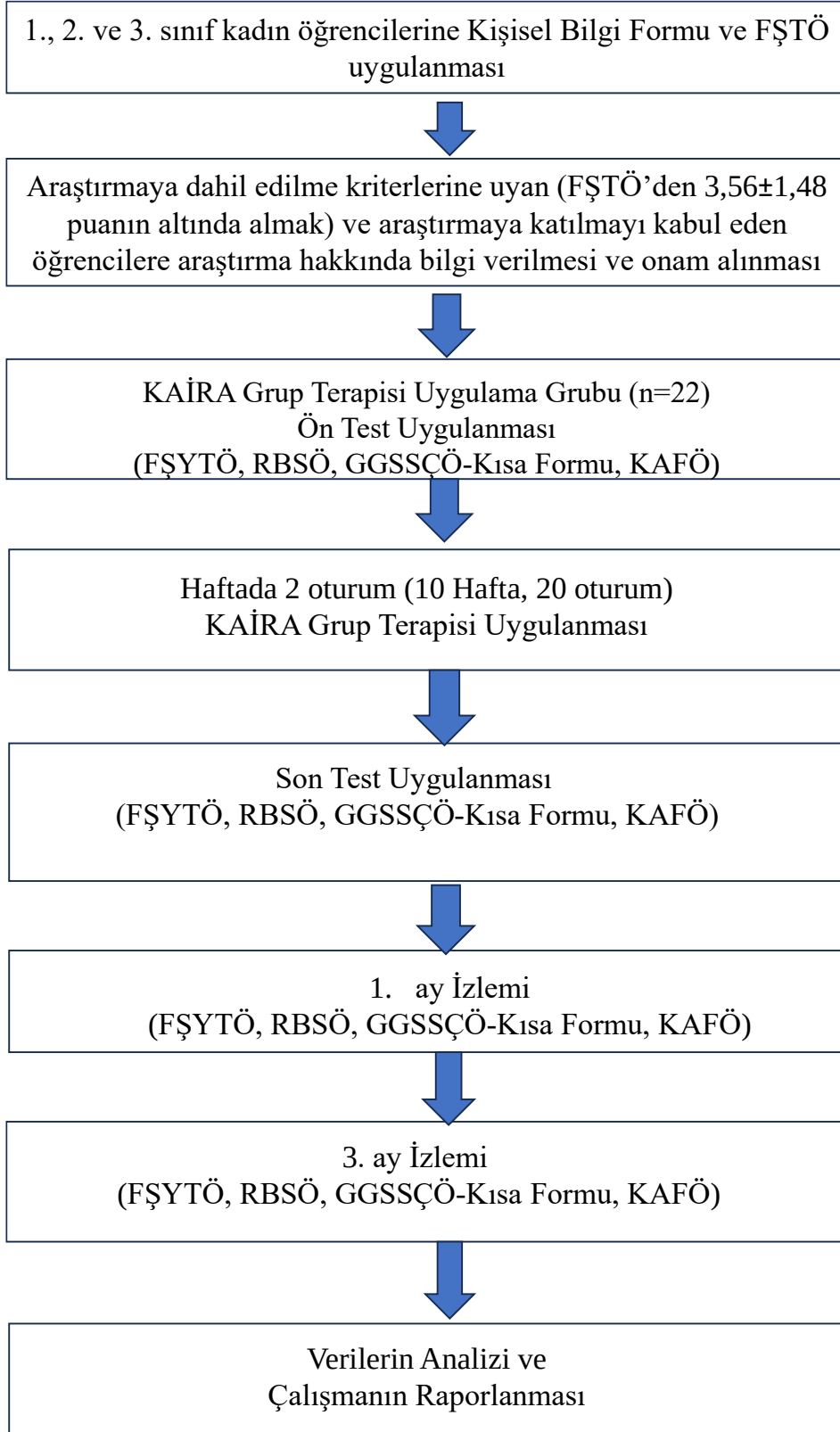
*19.05.2022 Resmi Tatil olması nedeniyle oturum 20.05.2022 Cuma günü yapılmıştır.

Araştırmada yer alan öğrencilerle 28.03.2022-09.06.2022 tarihleri arasında her bir oturum 90 dakika olacak şekilde, haftada 2 kez olmak üzere 20 KAİRA Grup Terapisi oturumu gerçekleştirilmiştir. Oturumlar Aydın Adnan Menderes Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi'nde mahremiyeti sağlanan bir derslikte gerçekleştirilmiştir. 09.06.2022 tarihinde

20. KAİRA Grup Terapisi oturumundan sonra son test uygulaması gerçekleştirilmiştir. Son test sırasında FŞYTÖ, GGSSÇÖ-Kısa Formu, RBSÖ, KAFÖ uygulanmıştır. KAİRA Grup terapisi oturumlarını tamamlayan her bir öğrenciye 1 adet flash bellek (4 GB) verilmiştir.

Son test yapıldıktan 1 ay sonra öğrencilere 08.07.2022 tarihinde, ön test ve son test sırasında uygulanan ölçekler tekrar uygulanmıştır. Öğrencilerin şehir dışında olması nedeniyle ölçekler WhatsApp yoluyla gönderilmiş, doldurup tekrar göndermeleri sağlanmıştır.

Son test yapıldıktan 3 ay sonra öğrencilere 15.09.2022 tarihinde, ön test, son test ve 1. ay izlemini sırasında uygulanan ölçekler Aydın Adnan Menderes Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi'nde yüz yüze tekrar uygulanmıştır. Ön test, son test ve izlem ölçümleri esnasında veri toplama araçları öğrencilerin kendileri tarafından doldurulmuştur.

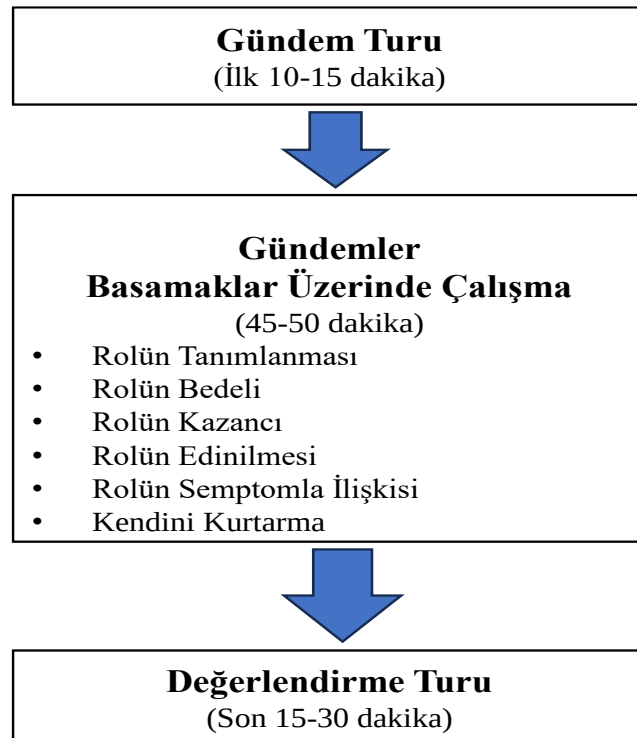

Şekil 2. Araştırmanın uygulama şeması.

3.8. Kişiler Arası İlişkisel Rol Analizi Grup Terapisi Uygulama Süreci

KAİRA Grup Terapisinin daha etkin uygulanabilmesi için öğrenciler araştırmacı tarafından kura yöntemi ile iki ayrı gruba (11+11 kişi) ayrılmış ve KAİRA Grup Terapisi iki gruba ayrı ayrı uygulanmıştır. KAİRA Grup Terapisi öncesinde grup üyeleri ile iletişimi kolaylaştırmak için WhatsApp grubu oluşturulmuştur. Öğrencilere oturumları hatırlatmak için terapinin olduğu gün sabah hatırlatma mesajı gönderilmiştir.

KAİRA Grup Terapisi oturumları haftanın aynı gün (Pazartesi-Çarşamba, Salı-Perşembe) ve (17.00-18.30) saatlerinde Aydın Adnan Menderes Üniversitesi Hemşirelik Fakültesinde mahremiyeti sağlayan, uygun bir derslikte gerçekleştirilmiştir. KAİRA Grup terapisi oturumları araştırmacı tarafından danışman gözetiminde yapılmıştır. Beş lisansüstü eğitim öğrencisi gözlemci olarak grubun dışında yer almıştır. Daire şeklinde bir oturum planı oluşturularak oturumlar araştırmacı tarafında yürütülmüştür. Öğrencinin tez danışmanından süpervizyon alınmıştır.

Şekil 3. KAİRA grup terapisi oturumlarının akış şeması (Arslantaş ve Dereboy, 2016).

Daha önce öğrenciler ile tek tek görüşülüp terapi hakkında bilgilendirme yapılmasının yanında ilk oturumda öğrenciler ile grup terapisinin sağlıklı bir şekilde yürütülebilmesi için gerekli kurallar tekrar konuşulmuştur. Kurallarda genel olarak; oturumların başlama saati, oturumların yapılacağı yer, oturumlara devam etmenin önemi, karşılıklı saygı ve gizlilik esasları, oturum süresince yiyecek ve içecek tüketilmemesi (su hariç), telefonların sessizde olması yer almıştır.

Grup terapisi oturumunun başlangıcında ilk 15 dakika boyunca her bir grup üyesi ile rol temelli gündemini belirleme turu yapılmıştır. Gündem turu sırasında grup üyeleri, hangi basamakta olduğunu, önceki basamaklarda belirlenen rolünü, önceki basamakları nasıl geçirdiğini özetlemiştir ve hangi basamakta çalışacağını belirlemiştir. Ayrıca grup üyeleri sosyal hayatlarında yaşadıkları ve gruba getirmek istedikleri olayları da grupla paylaşmışlardır. Gündem turu sırasında grup üyeleri kaç üyenin gündemi çalışılacağına (3-4 üye) ve hangi üyelerin gündemlerinin konuşulacağına birlikte karar vermiştir. Gündemi çalışılacak üyenin belirlenmesinde grup üyelerin o hafta yaşadıkları olaylar, içinde bulundukları ruh hali ve gündeminin çalışılmasına istekli olmaları belirleyici olmuştur. Gündemi çalışılmasına karar verilen üyelerin her birinin 15-20 dakika boyunca diğer grup üyeleri ile birlikte çalışılması kararlaştırılan basamak üzerinde çalışılmıştır.

Grup terapi oturumlarının son 15-20 dakikasında değerlendirme turu yapılmıştır. Sırayla her bir üye grup terapi oturumunun kendisi için nasıl geçtiğini belirtmişlerdir. Ayrıca araştırmacı ve gözlemciler tarafından empatik ve pozitif geri bildirimler verilmiş ve sonraki oturumun günü, saati hatırlatılarak oturum kapatılmıştır.

Vize haftasında öğrencilerin sınavlarının olması nedeniyle grup terapisine bir hafta ara verilebileceği araştırmacı tarafından grupla paylaşılmıştır. Ancak öğrencilerin grup terapisine devam etmek istemesi üzerine ara verilmemiştir. Ayrıca 19 Mayıs 2022 tarihinin resmi tatil olması nedeniyle grup terapisi 20.05.2022 tarihinde gerçekleştirilmiştir. Çalışmada yer alan tüm öğrenciler KAİRA Grup terapisinin basamaklarını tamamlamıştır.

3.9. Veri Toplama Araçları

3.9.1. Kişisel Bilgi Formu

Araştırmacı tarafından ilgili literatür incelenerek oluşturulan Kişisel Bilgi Formu; sosyodemografik özellikleri (8 Soru), mevcut flört ilişkisi durumu ile ilgili özellikleri (4 soru), ve aile içinde maruz kalınan veya tanık olunan şiddeti içeren (2 soru) toplam 14 sorudan oluşmaktadır (Bulut ve diğerleri, 2020; Tarı ve diğerleri, 2018; Koyuncu ve diğerleri, 2018; Cortes ve diğerleri, 2014) .

3.9.2. Flört Şiddeti Tutum Ölçeği

Terzioğlu ve diğerleri (2015) tarafından geliştirilen ölçek 5 alt boyuttan oluşmaktadır ve cinsel şiddet 7 madde, duygusal şiddet 6 madde, genel şiddet 5 madde, ekonomik şiddet 5 madde ve fiziksel şiddet 5 madde olmak üzere ölçekte toplamda 28 madde yer almaktadır. Flört Şiddeti Tutum Ölçeği'ne verilen yanıtlar her bir maddeye verilen toplam puanlar üzerinden değerlendirilmektedir. Ölçekte yer alan maddeler 5'li Likert tipindedir ve 1)Kesinlikle katılmıyorum, 2)Katılmıyorum, 3) Kararsızım, 4) Katılıyorum, 5)Tamamen Katılıyorum şeklindedir. Bu puanlamaya göre ölçekte yer alan her bir madde için alınabilecek en yüksek puan 5, en düşük puan ise 1'dir. Ölçek puan ortalamasının 5'e yaklaşması bireylerin flört şiddetine yönelik sahip olduğu tutumlarının, flört şiddetini desteklemediğini göstermektedir. Ölçeğin Cronbach Alfa güvenirlik katsayısı $\alpha=0,91$ ve alt boyutlarının Cronbach Alfa güvenirlik katsayıları cinsel şiddet için $\alpha=0,84$, duygusal şiddet için $\alpha=0,85$, genel şiddet için $\alpha=0,72$, ekonomik şiddet için $\alpha=0,75$, fiziksel şiddet için $\alpha=0,72$ bulunmuştur. Çalışmamızda ölçeğin iç tutarlılık katsayısı $\alpha=0,85$ ve alt boyutlarının Cronbach Alfa güvenirlik katsayıları cinsel şiddet için $\alpha=0,78$, duygusal şiddet için $\alpha=0,80$, genel şiddet için $\alpha=0,69$, ekonomik şiddet için $\alpha=0,78$, 'fiziksel şiddet' için $\alpha=0,84$ olarak bulunmuştur.

Ölçeğin yazarlarından çalışmada kullanım için izin alınmıştır (Ek. 5).

3.9.3. Flörtte Şiddete Yönelik Tutum Ölçekleri

Price ve Byers (1999) tarafından geliştirilen ölçekler kadın ve erkeklerin flörtte fiziksel, psikolojik ve cinsel şiddete karşı tutumlarını belirlemektedir. Ölçeklerin Türkçe geçerlik, güvenirlik çalışması Yumuşak ve Şahin (2014) tarafından yapılmıştır. Flörtte Şiddete Yönelik Tutum Ölçekleri (FŞYTÖ) Erkeğin Flörtte Uyguladığı Psikolojik Şiddete Yönelik Tutum Ölçeği (15 madde), Erkeğin Flörtte Uyguladığı Fiziksel Şiddete Yönelik Tutum Ölçeği (12 madde), Kadının Flörtte Uyguladığı Psikolojik Şiddete Yönelik Tutum Ölçeği (11 madde), Kadının Flörtte Uyguladığı Fiziksel Şiddete Yönelik Tutum Ölçeği (12 madde) olarak dört ölçekten oluşmaktadır. Ölçekler 5'li Likert tipindedir ve 1)Kesinlikle katılmıyorum, 2)Katılmıyorum, 3) Kararsızım, 4) Katılıyorum, 5)Tamamen Katılıyorum şeklindedir. Ölçeklerden alınan puanların artması flört şiddetine yönelik kabulün arttığını göstermektedir.

Çalışmamızda katılımcıların kadın olması nedeniyle Erkeğin Flörtte Uyguladığı Psikolojik Şiddete Yönelik Tutum Ölçeği ve Erkeğin Flörtte Uyguladığı Fiziksel Şiddete Yönelik Tutum Ölçeği kullanılmıştır. Erkeğin Flörtte Uyguladığı Psikolojik Şiddete Yönelik Tutum Ölçeği iç tutarlılık katsayısı $\alpha = 0,81$ 'dir. Erkeğin Flörtte Uyguladığı Fiziksel Şiddete Yönelik Tutum Ölçeği iç tutarlılık katsayısı $\alpha = 0,87$ 'dir. Çalışmamızda Erkeğin Flörtte Uyguladığı Psikolojik Şiddete Yönelik Tutum Ölçeği iç tutarlılık katsayısı $\alpha = -0,114$ 'dir. Erkeğin Flörtte Uyguladığı Fiziksel Şiddete Yönelik Tutum Ölçeği iç tutarlılık katsayısı $\alpha = 0,215$ olarak bulunmuştur.

Ölçeğin yazarlarından çalışmada kullanım için izin alınmıştır (Ek 6.).

3.9.4. Gözden Geçirilmiş Sosyal Sorun Çözme Ölçeği-Kısa Form

Ölçek D'Zurilla ve diğerleri (2002) tarafından oluşturulmuş ve daha sonra gözden geçirilerek yenilenmiştir. Türkçe'ye uyarlanan Gözden Geçirilmiş Sosyal Sorun Çözme Ölçeği-Kısa Formu (GGSSÇÖ-Kısa Formu) 25 maddeden oluşmaktadır. Maddeler 0 (hiç uygun değil) ile 4 (tamamen uygun) olmak üzere 5'li Likert tipindedir. Ölçek, temel olarak sorun yönelimi ve sorun çözme tarzları olarak iki alt boyuttan oluşmaktadır. Sorun yönelimi

boyutu soruna olumlu yönelim ve soruna negatif yönelim olarak ikiye ayrılmakta; sorun çözme tarzı boyutu ise akılcı sorun çözme, dikkatsiz/dürtüsel tarz ve kaçınan tarz olmak üzere üç alt boyuttan oluşmaktadır.

GGSSÇÖ-Kısa Formu Eskin ve Aycan (2009) tarafından Türkçe'ye uyarlanmıştır. Ölçeğin alt ölçeklerinin iç tutarlık katsayıları, 0,62 ile 0,92 arasında değişirken test-tekrar test güvenilirlik katsayılarının 0,60 ile 0,84 arasında değiştiği saptanmıştır (Eskin ve Aycan, 2009).

Çalışmamızda GGSSÇÖ-Kısa Formu Soruna Olumlu Yönelim alt boyutu iç tutarlılık katsayısı $\alpha=0,82$, Soruna Negatif Yönelim alt boyutu iç tutarlılık katsayısı $\alpha=0,81$, Akılcı Problem Çözme alt boyutu iç tutarlılık katsayısı $\alpha=0,76$, Dikkatsiz/Dürtüsel Tarz alt boyutu iç tutarlılık katsayısı $\alpha=0,58$, Kaçınan Tarz alt boyutu iç tutarlılık katsayısı $\alpha=0,83$, GGSSÇÖ-Kısa Forumu'nun iç tutarlılık katsayısı $\alpha=0,52$ olarak bulunmuştur.

Ölçeğin yazarlarından çalışmada kullanım için izin alınmıştır (Ek 2). Ancak yazarlar ölçeğin yayınlanmasını istemedikleri için ölçek değerlendirilmesi tezde verilmemiş ve ölçek tezin eklerine konulmamıştır.

3.9.5. Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği

Ölçek Rosenberg (1965) tarafından geliştirilen 12 alt boyutu olan bir ölçektir. Ölçeğin ilk boyutu benlik saygısını ölçmek üzere geliştirilmiş olup diğer alt boyutlar benlik saygısı ile bağlantısı olduğu düşünülen durumları ölçmek için kullanılmıştır. Ölçek Çuhadaroglu (1986) tarafından Türkçe 'ye uyarlanmıştır. Benlik saygısı ölçeği toplamda 10 maddeden oluşmakta ve 4'lü Likert ölçek (kesinlikle katılmıyorum, katılmıyorum, katılıyorum, kesinlikle katılmıyorum) ile değerlendirilmektedir. Testi değerlendirmek için: 1, 2, 4, 6, 7. maddelerde: Tamamen katılıyorum = 4, Katılıyorum = 3, Katılmıyorum = 2, Hiç katılmıyorum = 1 puan olarak, 3, 5, 8, 9, 10. maddelerde: Tamamen katılıyorum = 1, Katılıyorum = 2, Katılmıyorum = 3, Hiç katılmıyorum = 4 puan olarak puanlanmaktadır ve ölçekten elde edilebilecek puanlar 10 ile 40 arasında değişmektedir. Psikiyatrik görüşme puanları ile Türkçe uyarlama ölçeği puanları arasındaki korelasyon 0,71 olarak bulunmuştur

ve Türkçe ölçeğin Cronbach alfa katsayısı 0,81'dir (Çuhadaroglu, 1986). Çalışmamızda Rosenberg Benlik Saygısı ölçeği (RBSÖ) iç tutarlılık katsayısı $\alpha=0,25$ olarak bulunmuştur.

RBSÖ telif hakkı Türkiye Çocuk ve Genç Psikiyatristler Derneğine devredilmiş olup dernekten ölçek kullanım izni alınmıştır (Ek 4).

3.9.6. Kişiler Arası Farkındalık Ölçeği

Erus ve Tekel (2020) tarafından geliştirilen Kişiler Arası Farkındalık Ölçeği (KAFÖ) 13 maddeden oluşmaktadır. Ölçekte yer alan her bir maddenin ifade ettiği niteliği ölçmek için 5'li Likert tipi derecelendirme kullanılmıştır. 1) Hemen hemen hiçbir zaman, 2) Nadiren, 3) Bazen, 4) Sık sık ve 5) Hemen hemen her zaman şeklinde puanlanmaktadır. Ölçekten alınabilecek en yüksek puan 65, en düşük puan 13'tür. Ölçekte 2, 6 ve 10. madde ters puanlanmaktadır. Puanın yüksek olması bireyin kişiler arası ilişkilerinde bilinçli farkındalık düzeyinin yüksek olduğu şeklinde değerlendirilmektedir. Ölçek farkındalık ve anda olmak şeklinde iki boyuttan oluşmaktadır. Ölçekte 1, 3, 4, 5, 7, 8, 9, 11, 12. maddeler farkındalık boyutunda; 2, 6, 10, 13. maddeler anda olmak boyutunda puanlanmaktadır. Ölçeğin iç tutarlılık katsayısı $\alpha=0,83$ olarak belirlenmiştir. Çalışmamızda KAFÖ Farkındalık alt boyutu iç tutarlılık katsayısı $\alpha=0,90$, Anda olmak alt boyutu iç tutarlılık katsayısı $\alpha=0,10$ bulunmuştur. KAFÖ iç tutarlılık katsayısı $\alpha=0,76$ 'dır.

Ölçeğin çalışmada kullanımı için ilgili yazardan ölçek kullanım izni alınmıştır (Ek 3).

3.10. Verilerinin Değerlendirilmesi ve Uygulanan İstatistiksel Analizler

Çalışmadan elde edilen verilerin analizinde SPSS (Statistical Package for Social Sciences) for Windows 26 (SPSS Inc., Chicago, IL, USA) paket programı kullanılmıştır. Nicel değişkenlerin normal dağılıma uygunluk varsayımı Kolmogorov-Smirnov testi ile kontrol edilmiştir. Nicel değişkenler için tanımlayıcı istatistikler ortalama $\pm$ standart sapma ($\bar{x} \pm SS$), kategorik değişkenler için tanımlayıcı istatistikler sayı (n) ve yüzde (%) olarak verilmiştir.

Girişim grubunda verilerin normal dağılıma uymaması nedeniyle tekrarlayan ölçümlerde Friedman testi kullanılmıştır. İstatistiksel önemlilik olarak $p < 0,05$ değeri alınmıştır. Tekrarlayan ölçümler arasında saptanan anlamlı farkın hangi ölçüm sonucundan kaynaklandığını belirlemek için Bonferroni düzeltmeli Wilcoxon Signed Ranks test uygulanmıştır. Bu test için önemlilik değeri: $p = 0,05 / 4 = 0,0125$ olarak alınmıştır.

3.11. Araştırmanın Etik Yönü

Bu araştırmada kullanılmış olan ölçekler için araştırma öncesinde veri toplamada kullanılan ölçekleri geliştiren veya geçerlik ve güvenirliğini yapmış olan araştırmacılardan yazılı izin alınmıştır (Ek 2., Ek 3., Ek 4., Ek 5. Ek 6.). Ardından Aydın Adnan Menderes Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Girişimsel Olmayan Klinik Araştırmalar Etik Kurulu'ndan E-76261397-050.99-150979 sayılı ve 14.03.2022 tarihli toplantıda I nolu karar numarası ile araştırma için gerekli onay alınmıştır (Ek 7.). Etik kurul iznini takiben Aydın Adnan Menderes Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Dekanlığından yazılı kurum izni alınmıştır (Ek 8.). Araştırma öncesi öğrencilere araştırmanın amacı ve süreci hakkında bilgilendirme yapılmıştır. Araştırmaya katılmayı kabul eden öğrencilere önceden hazırlanmış olan Bilgilendirilmiş Gönüllü Onam Formu (Ek 9.) sesli olarak okunmuş ve kendisinin tekrar okuyarak imzalaması istenmiştir.

3.12. Araştırmacının Rolü

Araştırmacı Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği doktora öğrencisidir. Yüksek lisans eğitimi sırasında 220001Y1HRS524 kodlu “Grup Psikoterapileri” dersini almış, yatarak ve ayaktan tedavi gören hastalarda uygulanan “KAİRA Grup Terapisinde” gözlemci olarak yer almıştır. Ayrıca doktora eğitimi sırasında da yine yatarak ve ayaktan tedavi gören hastalarda uygulanan “KAİRA Grup Terapisinde” yardımcı terapist ve terapist olarak altı ay görev yapmıştır. Terapi sonrasında da alanında terapiler ve grup terapileri konusunda uzman terapistler tarafından altı ay süren süpervizyon almıştır.

4. BULGULAR

Çalışmada yer alan öğrencilerin yaş ortalamalarının $20,36 \pm 1,87$ olarak bulunmuştur. Öğrencilerin %18,2'si birinci sınıf (n=4), %27,4'ü ikinci sınıf (n=6) ve %54,5'i üçüncü sınıf (n=12) olduğu saptanmıştır. Öğrencilerin anne eğitimi %40,9'u ilkokul (n=9), %40,9'u ortaöğretim (n=9) ortaöğretim, %18,2'si (n=4) üniversite ve üstü iken, baba eğitimi %40,9'u ilkokul (n=9) %36,4'ü ortaöğretim (n=8) ortaöğretim, %22,7'si (n=5) üniversite ve üstü olduğu bulunmuştur. Öğrencilerin %9,12'inin tek çocuk (n=2), %36,4'ünün (n=8) bir kardeşinin, %36,4'ünün (n=8) iki kardeşi, %18,2'sinin (n=4) üç ve üstü kardeşinin olduğu saptanmıştır. Öğrencilerin %90,9'unun (n=20) çekirdek ve %9,1'inin (n=2) geniş aile yapısına sahip olduğu saptanmıştır. Öğrencilerin %63,6'sının (n=18) şehir ya da kasaba, %36,4'ünün (n=8) büyükşehir in en uzun yaşadıkları yer olduğu bulunmuştur. Öğrencilerin %63,6'sının (n=14) gelirlerinin giderlerine denk, %36,4'ünün (n=8) gelirinin giderden az olduğu bulunmuştur (Tablo 4).

Tablo 4. Öğrencilerin demografik özellikleri.

Değişkenler	Sayı (n)	Yüzde (%)
Yaş ($\bar{X} \pm SS$)	20,36 $\pm$ 1,87	
Sınıf		
Birinci sınıf	4	18,2
İkinci sınıf	6	27,4
Üçüncü sınıf	12	54,5
Anne Eğitimi		
İlkokul	9	40,9
Ortaöğretim	9	40,9
Üniversite ve üstü	4	18,2
Baba Eğitimi		
İlkokul	9	40,9
Ortaöğretim	8	36,4
Üniversite ve üstü	5	22,7
Kardeş Sayısı		
Tek çocuk	2	9,1
1 kardeş	8	36,4
2 kardeş	8	36,4
3 kardeş ve üstü	4	18,2
Aile Tipi		
Çekirdek aile	20	90,9
Geniş aile	2	9,1
En Uzun Süre Yaşanılan Yer		
Şehir ya da kasaba	14	63,6
Büyükşehir	8	36,4
Aylık Gelir Düzeyi		
Gelir giderden az	8	36,4
Gelir gidere denk	14	63,6

Çalışmamızda yer alan öğrencilerin tamamının (%100) flört ilişkisinin olduğu belirlenmiştir. Araştırmanın yapıldığı dönemde öğrencilerin mevcut flört ilişkilerinin süre ortalamaları 13,5 $\pm$ 10,9 ay olarak bulunmuştur. Öğrencilerin mevcut flört ilişkileri sırasında %36,4'ünün (n=8) psikolojik şiddete, %27,3'ünün (n=6) fiziksel ve psikolojik şiddete, %13,6'sının (n=3) cinsel şiddete, %13,6'sının (n=3) psikolojik ve cinsel şiddete, %9,1'inin (n=2) fiziksel şiddete maruz kaldığı saptanmıştır. Öğrencinin %95,5'inin (n=21) daha önceki flört ilişkilerinde de şiddete maruz kaldığı, %4,5'inin (n=1) şiddete maruz kalmadığı belirlenmiştir. Daha önceki flört ilişkileri sırasında %52,4'ünün (n=11) psikolojik şiddete, %14,3'ünün (n=3) cinsel şiddete, %14,3'ünün (n=3) psikolojik ve cinsel şiddete,

%14,3'ünün (n=3) fiziksel ve psikolojik şiddete, %4,8'inin (n=1) fiziksel şiddete maruz kaldıkları saptanmıştır (Tablo 5).

Tablo 5. Öğrencilerin flört ilişkisi ve şiddete maruz kalma durumları.

Değişkenler	Sayı (n)	Yüzde (%)
Flört İlişkisi Olma Durumu		
Hayır	0	0
Evet	22	100
Mevcut Flört İlişkisi Süresi (Ay) ($\bar{X} \pm SS$)	13,5 $\pm$ 10,9	
Mevcut Flört İlişkisi Sırasında Maruz Kalınan Şiddet Türü		
Fiziksel şiddet	2	9,1
Psikolojik şiddet	8	36,4
Cinsel şiddet	3	13,6
Psikolojik ve cinsel şiddet	3	13,6
Fiziksel ve psikolojik şiddet	6	27,3
Daha Önceki İlişkisinde Şiddete Maruz Kalma Durumu		
Hayır	1	4,5
Evet	21	95,5
Daha Önceki Flört İlişkisi Sırasında Maruz Kalınan Şiddet Türü		
Fiziksel şiddet	1	4,8
Psikolojik şiddet	11	52,4
Cinsel şiddet	3	14,3
Psikolojik ve cinsel şiddet	3	14,3
Fiziksel ve psikolojik şiddet	3	14,3

Öğrencilerden %77,3'ünün (n=17) aile içi şiddete maruz kalmadığı, %22,7'sinin (n=5) aile içi şiddete maruz kaldığı saptanmıştır. Öğrencilerin %77,3'ünün (n=17) ailesinde şiddete maruz kalan başka bir birey olmadığı, %22,7'sinin (n=5) ailesinde şiddete maruz kalan başka bir birey olduğu bulunmuştur (Tablo 6).

Tablo 6. Öğrencilerin aile içi şiddete maruz kalma durumu.

Değişkenler	Sayı (n)	Yüzde (%)
Aile İçi Şiddete Maruz Kaldınız mı?		
Hayır	17	77,3
Evet	5	22,7
Aile Şiddete Maruz Kalan Başka Birey Var mı ?(Anne, baba, kardeş vb.)		
Hayır	17	77,3
Evet	5	22,7

Tablo 7’da öğrencilerin Flörtte Şiddete Yönelik Tutum Ölçekleri olan Erkeğin Flörtte Uyguladığı Fiziksel Şiddete Yönelik Tutumlar Ölçeği ve Erkeğin Flörtte Uyguladığı Psikolojik Şiddete Yönelik Tutumlar Ölçeği puan ortalamalarının karşılaştırılması verilmiştir.

Erkeğin Flörtte Uyguladığı Fiziksel Şiddete Yönelik Tutumlar Ölçeği puan ortalaması ön testte $28,09 \pm 1,80$, son testte $31,00 \pm 8,34$, 1.ay izlemde $27,68 \pm 1,94$, 3.ay izlemde $28,09 \pm 1,06$ olarak bulunmuştur. Grup içi ölçek puan ortalamalarının karşılaştırılması için yapılan Friedman testi sonucunda istatistiksel olarak anlamlı bir fark saptanmamıştır ($\chi^2=1,421$, $p=0,701$).

Erkeğin Flörtte Uyguladığı Psikolojik Şiddete Yönelik Tutumlar Ölçeği puan ortalaması ön testte $40,05 \pm 2,82$, son testte $42,45 \pm 6,02$, 1.ay izlemde $37,55 \pm 6,11$, 3.ay izlemde $35,27 \pm 2,45$ olarak saptanmıştır. Grup içi ölçek puan ortalamalarının karşılaştırılması için yapılan Friedman testi sonucunda istatistiksel olarak anlamlı bir fark saptanmıştır ($\chi^2=28,625$, $p<0,001$). Bu farkın hangi ölçümden kaynaklandığını belirlemek için yapılan Bonferroni düzeltmeli Wilcoxon Signed Ranks testi sonucunda, farkın ön test ile 1.ay izlem ($Z= -2,561$, $p<0,010$) ve 3.ay izlem ($Z=-3,593$, $p<0,001$) ölçüm puanları, 3.ay izlem ile ön test ölçüm puanı ($Z= -3,691$, $p<0,001$) ve ön test ölçüm puanı ile 1.ay izlem ($Z=-2,740$, $p<0,010$) ölçüm puanları arasındaki farktan kaynaklandığı saptanmıştır (Bu test için önemlilik değeri: $p=0,05/4= 0,0125$) (Tablo 7).

Tablo 7. Öğrencilerin Flörtte Şiddete Yönelik Tutum Ölçekleri ön test, son test, 1. ve 3. ay izlem puan ortalamalarının karşılaştırılması.

	Flörtte Şiddete Yönelik Tutum Ölçekleri	
	Erkeğin Flörtte Uyguladığı Fiziksel Şiddete Yönelik Tutumlar Ölçeği Toplam Puanı	Erkeğin Flörtte Uyguladığı Psikolojik Şiddete Yönelik Tutumlar Ölçeği Toplam Puanı
	$\bar{x} \pm SS$	$\bar{x} \pm SS$
Ön test	28,09±1,80	40,05±2,82 ^a
Son test	31,00±8,34	42,45±6,02
1.ay izlem	27,68±1,94	37,55±6,11 ^b
3.ay izlem	28,09±1,06	35,27±2,45 ^c
Test değeri *	$\chi^2=1,421$ $p=0,701$	$\chi^2=28,625^d$ $p<0,001$
İkili Karşılaştırma		$a>b>c$

*Friedman testi, $p<0,05$.

GGSSÇÖ Soruna Olumlu Yönelim Alt Boyutu puan ortalaması ön teste 2,67±0,88, son teste 2,92±0,94, 1.ay izlemde 3,20±0,94, 3. ay izlemde 3,09±0,84 olarak saptanmıştır. Grup içi ölçek puan ortalamalarının karşılaştırılması için yapılan Friedman testi sonucunda istatistiksel olarak anlamlı düzeyde değişim olmadığı tespit edilmiştir ($\chi^2=6,349$, $p=0,096$) (Tablo 8).

GGSSÇÖ Soruna Negatif Yönelim Alt Boyutu puan ortalaması ön testte 1,81±0,94, son teste 2,56±1,01, 1.ay izlemde 2,55±1,09, 3.ay izlemde 2,65±0,93 olarak saptanmıştır. Grup içi ölçek puan ortalamalarının karşılaştırılması için yapılan Friedman testi sonucunda anlamlı düzeyde düşme olduğu tespit edilmiştir ($\chi^2=11,746$, $p=0,008$). Bu farkın hangi ölçümden kaynaklandığını belirlemek için yapılan Bonferroni düzeltmeli Wilcoxon Signed Ranks testi sonucunda, farkın ön test ile 3.ay izlem ($Z=-2,680$, $p<0,010$) ölçüm puanları arasındaki farktan kaynaklandığı saptanmıştır (Bu test için önemlilik değeri: $p=0,05/4=0,0125$) (Tablo 8).

GGSSÇÖ Akılcı Problem Çözme Alt Boyutu puan ortalaması ön teste 2,35±0,79, son teste 2,67±1,04, terapiden 1.ay izlemde 2,89±1,10, 3.ay izlemde 2,91±0,86 olarak saptanmıştır. Grup içi ölçek puan ortalamalarının karşılaştırılması için yapılan Friedman testi sonucunda istatistiksel olarak anlamlı düzeyde değişim olmadığı tespit edilmiştir ($\chi^2=6,676$, $p=0,083$) (Tablo 8).

GGSSÇÖ Dikkatsiz/Dürtüsel Tarz Alt Boyutu puan ortalaması ön testte $1,98 \pm 0,70$, son testte $2,27 \pm 0,72$, 1.ay izlemde $2,66 \pm 0,90$, 3.ay izlemde $3,18 \pm 0,59$ olarak bulunmuştur. Grup içi ölçek puan ortalamalarının karşılaştırılması için yapılan Friedman testi sonucunda istatistiksel olarak anlamlı düzeyde fark olduğu tespit edilmiştir ($\chi^2=21,808$, $p<0,001$). Bu farkın hangi ölçümden kaynaklandığını belirlemek için yapılan Bonferroni düzeltmeli Wilcoxon Signed Ranks testi sonucunda, farkın ön test ile 3.ay izlem ($Z=-3,609$, $p<0,010$) ölçüm puanları arasındaki farktan kaynaklandığı saptanmıştır (Bu test için önemlilik değeri: $p=0,05/4=0,0125$) (Tablo 8).

GGSSÇÖ Kaçınan Tarz Alt Boyutu puan ortalaması ön testte $2,87 \pm 0,90$, son testte $3,04 \pm 0,87$, 1.ay izlemde $3,06 \pm 1,05$, 3.ay izlemde $3,35 \pm 0,82$ olarak saptanmıştır. Grup içi ölçek puan ortalamalarının karşılaştırılması için yapılan Friedman testi sonucunda istatistiksel olarak anlamlı düzeyde değişim olmadığı tespit edilmiştir ($\chi^2=6,597$, $p=0,086$) (Tablo 8).

GGSSÇÖ toplam puan ortalaması ön testte $11,68 \pm 3,10$, son testte $13,46 \pm 3,67$, 1.ay izlemde $14,36 \pm 4,62$, 3.ay izlemde $15,19 \pm 3,31$ olarak saptanmıştır. Grup içi ölçek puan ortalamalarının karşılaştırılması için yapılan Friedman testi sonucunda istatistiksel olarak anlamlı düzeyde fark olduğu tespit edilmiştir ($\chi^2=15,691$, $p=0,001$). Bu farkın hangi ölçümden kaynaklandığını belirlemek için yapılan Bonferroni düzeltmeli Wilcoxon Signed Ranks testi sonucunda, farkın ön test ile 3.ay izlem ölçümü arasındaki farktan kaynaklandığı saptanmıştır ($Z=-2,939$, $p<0,003$) (Bu test için önemlilik değeri: $p=0,05/4=0,0125$) (Tablo 8).

Tablo 8. Öğrencilerin Gözden Geçirilmiş Sosyal Sorun Çözme Ölçeği toplam puanı ve alt boyutlarının ön test, son test, 1. ve 3. ay izlem puan ortalamalarının karşılaştırılması.

	Gözden Geçirilmiş Sosyal Sorun Çözme Ölçeği					
	Gözden Geçirilmiş Sosyal Sorun Çözme Ölçeği Toplam Puanı	Soruna Olumlu Yönelim Alt Boyutu	Soruna Negatif Yönelim Alt Boyutu	Akılcı Problem Çözme Alt Boyutu	Dikkatsiz/ Dürtüsel Tarz Alt Boyutu	Kaçınan Tarz Alt Boyutu
	$\bar{x} \pm SS$	$\bar{x} \pm SS$	$\bar{x} \pm SS$	$\bar{x} \pm SS$	$\bar{x} \pm SS$	$\bar{x} \pm SS$
Ön Test	11,68±3,10 ^a	2,67±0,88	1,81±0,94 ^a	2,35±0,79	1,98±0,70 ^a	2,87±0,90
Son Test	13,46±3,67	2,92±0,94	2,56±1,01	2,67±1,04	2,27±0,72	3,04±0,87
1.ay İzlem	14,36±4,62	3,20±0,94	2,55±1,09	2,89±1,10	2,66±0,90	3,06±1,05
3.ay İzlem	15,19±3,31 ^b	3,09±0,84	2,65±0,93 ^b	2,91±0,86	3,18±0,59 ^b	3,35±0,82
Test Değeri*	$\chi^2=15,691$ p=0,001	$\chi^2=6,349$ p=0,096	$\chi^2=11,746$ p=0,008	$\chi^2=6,676$ p=0,083	$\chi^2=21,808$ p=<0,001	$\chi^2=6,597$ p=0,086
İkili Karşılaştırma	b>a		b>a		b>a	

* Friedman testi, p<0,05.

Tablo 9’da öğrencilerin RBSÖ toplam puan ortalamaları karşılaştırılmıştır. RBSÖ toplam puan ortalaması ön testte $21,45 \pm 2,02$, son testte $22,27 \pm 2,80$, 1.ay izlemde $23,00 \pm 3,77$, 3.ay izlemde $23,09 \pm 2,27$ olarak bulunmuştur. Grup içi ölçek puan ortalamalarının karşılaştırılması için yapılan Friedman testi sonucunda istatistiksel olarak anlamlı düzeyde değişim olmadığı tespit edilmiştir ($\chi^2=5,844$, $p=0,119$) (Tablo 9).

Tablo 9. Öğrencilerin Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği ön test, son test, 1. ve 3. ay izlem puan ortalamalarının karşılaştırılması.

	Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği Toplam Puanı
	$\bar{x} \pm SS$
Ön test	$21,45 \pm 2,02$
Son test	$22,27 \pm 2,80$
1.ay izlem	$23,00 \pm 3,77$
3.ay izlem	$23,09 \pm 2,27$
Test Değeri*	$\chi^2=5,844$ $p=0,119$

* Friedman testi, $p < 0,05$.

KAFÖ Farkındalık Alt Boyutu puan ortalaması ön testte $35,32 \pm 6,38$, son testte $37,68 \pm 5,52$, 1.ay izlemde $37,36 \pm 5,01$, 3.ay izlemde $38,50 \pm 7,51$ olarak saptanmıştır. Grup içi ölçek puan ortalamalarının karşılaştırılması için yapılan Friedman testi sonucunda istatistiksel olarak anlamlı düzeyde değişim olmadığı tespit edilmiştir ($\chi^2=6,83$, $p=0,078$). KAFÖ Anda Olmak Alt Boyutu puan ortalaması ön testte $10,95 \pm 1,99$, son testte $11,14 \pm 1,81$, 1.ay izlemde $11,09 \pm 1,69$, 3.ay izlemde $10,59 \pm 1,68$ olarak bulunmuştur. Grup içi ölçek puan ortalamalarının karşılaştırılması için yapılan Friedman testi sonucunda istatistiksel olarak anlamlı düzeyde değişim olmadığı saptanmıştır ($\chi^2=0,547$, $p=0,908$) (Tablo 10).

KAFÖ toplam puan ortalaması ön testte $46,27 \pm 6,38$, son testte $48,82 \pm 6,62$, 1.ay izlemde $48,45 \pm 3,96$, 3.ay izlemde $49,09 \pm 6,90$ olarak saptanmıştır. Grup içi ölçek puan

ortalamalarının karşılaştırılması için yapılan Friedman testi sonucunda istatistiksel olarak anlamlı düzeyde değişim olmadığı tespit edilmiştir ($\chi^2=4,991$, $p=0,172$) (Tablo 10).

Tablo 10. Öğrencilerin Kişiler Arası Farkındalık Ölçeği toplam puanı ve alt boyutlarının ön test, son test, 1. ve 3. ay izlem puan ortalamalarının karşılaştırılması.

	Kişiler Arası Farkındalık Ölçeği		
	Kişiler Arası Farkındalık Ölçeği Toplam Puanı	Farkındalık Alt Boyutu	Anda Olmak Alt Boyutu
	$\bar{x} \pm SS$	$\bar{x} \pm SS$	$\bar{x} \pm SS$
Ön Test	46,27±6,38	35,32±6,38	10,95±1,99
Son Test	48,82±6,62	37,68±5,52	11,14±1,81
1.ay İzlem	48,45±3,96	37,36±5,01	11,09±1,69
3.ay İzlem	49,09±6,90	38,50±7,51	10,59±1,68
Test Değeri*	$\chi^2=4,991$ $p=0,172$	$\chi^2=6,83$ $p=0,078$	$\chi^2=0,547$ $p=0,908$

* Friedman testi, $p<0,05$.

5. TARTIŞMA

Bu çalışma; KAİRA Grup Terapisinin flört şiddetine maruz kalan kadın hemşirelik öğrencilerinin flört şiddetine yönelik tutumlarında, sosyal sorun çözme becerilerinde, benlik saygılarında ve kişiler arası farkındalıklarında etkisini belirlemek amacıyla tek gruplu, ön test, son test, 1. ay ve 3.ay izlem, yarı deneysel olarak yapılmıştır. Bu bölümde araştırmadan elde edilen bulgular literatür doğrultusunda tartışılmıştır.

Çalışmamızda KAİRA Grup Terapisinin kadın öğrencilerin erkeğin flörtte uyguladığı fiziksel şiddete yönelik tutumlarında istatistiksel olarak anlamlı bir biçimde etkili olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Kadın öğrencilerin erkeğin flörtte uyguladığı fiziksel şiddete yönelik tutumlarında değişiklik olmamasının nedeni Sosyal Öğrenme Kuramı ile açıklanabilir. Sosyal öğrenme kuramının kurucu olan Bandura'ya göre model alma, değer, tutum ve davranışların bireyler arasında aktarılmasında en etkili yoldur. Model alıp gözleyerek öğrenme, basitçe davranışın taklit edilmesi değil, aynı zamanda o davranışın bilişsel olarak işlenmesi ile kazanılan bilgidir (Bandura, 1995). Bu durum göz önüne alındığında öğrencilerin şiddete yönelik tutumlarında içinde doğup büyüdüğü toplumun değerlerinin etkili olduğu düşünülebilir. Ataerkil sistemde çocukluktan itibaren toplumsal cinsiyet rolleri sosyal öğrenme kuramına göre ebeveynleri model alarak öğrenilmektedir. Bu roller erkeği ön plana çıkaran ve kadını geri plana iten roller olmakta ve şiddetin kadın için kabul edilebilir durum olarak algılanmasına neden olmaktadır. İçinde yaşadıkları toplumun değerleri göz önüne alındığında sosyal öğrenmede kullanılan rol model almanın kadın öğrencilerin fiziksel şiddete yönelik tutumlarında etkili olmuş olabileceği düşünülmüştür.

Fredland ve diğerleri (2005) bir dizi odak grup çalışmasında ergenlerin şiddetin kabul edilebilirliğini flört şiddetinde bir faktör olarak tanımladıklarını belirtmiştir. Benzer şekilde, Williams ve diğerleri de (2008) şiddet davranışına yönelik yüksek kabul edilebilirliğin, tekrarlayan şiddetle ilişkili olduğunu belirtmişlerdir.

Flört şiddetinin aslında tek taraflı değil genellikle partnerler arasında karşılıklı bir döngü içerisinde devam ettiğini söyleyebiliriz. Bu döngü genellikle ilişki sonlanana kadar devam etmekte veya partnerler bu döngüyü normalleştirerek flört ilişkilerine devam etmektedir. Flört şiddetinin olduğu bir ilişkinin sürmesinin nedenleri ise genellikle; bağlılık,

emek, sevgi, korku, şiddet uygulayan partnerin değişeceğine olan inanç olduğu belirtilmektedir (Kaplan, 2020). Ataerkil toplum yapısı ve toplumsal cinsiyet rolleri göz önüne alındığında erkeğin flörtte uyguladığı fiziksel şiddete yönelik tutumlar ile ilgili daha fazla çalışmaya gereksinim olduğu söylenebilir.

Çalışmamızda KAİRA Grup Terapisinin kadın öğrencilerin erkeğin flörtte uyguladığı psikolojik şiddete yönelik tutumlarında etkili olduğu saptanmıştır. KAİRA Grup Terapisinde grup üyeleri kişiler arası ilişkilerde saplanıp kaldıkları rollerini, rollerinin grupta uyandırdığı olumlu ve olumsuz duyguları grup yardımı ile keşfetmektedir. KAİRA Grup Terapisi üyelerin yaşamış oldukları olumsuz deneyimle, kişiler arası ilişkilerde kullandıkları rolleri arasında ki bağlantıyı kurmalarında yardımcı olmaktadır. Şiddet mağduru grup üyeleri tüm ayrıntıları ile kendi deneyimlerini paylaşmak istemeseler de diğer grup üyelerinin paylaşmış olduğu deneyimlerinden de faydalanmaktadırlar. Bu doğrultuda flört ilişkilerinde yaşamış oldukları psikolojik şiddete yönelik farkındalıkları artmıştır.

Grup terapisinin bireylere nasıl yardımcı olduğunu değerlendiren Yalom (2012) tedavi edici değişimin “tedavi edici etmenler” olarak nitelendirdiği insan deneyimlerinin karmaşık etkileşimi sonucunda oluşan son derece karmaşık bir süreç olduğunu belirtmiştir. Tedavi edici etmenleri; *“umut aşılama, evrensellik, bilgi aktarımı, özgecilik, birincil aile grubunun onarıcı yinelenişi, toplumsallaştırıcı tekniklerin geliştirilmesi, taklitçi davranış, kişilerarası öğrenme, grup bağlılığı, katarsis ve varoluşsal etmenler”* olarak belirtmiştir.

Umudun aşılması ve korunması tüm psikososyal müdahalelerde oldukça önemlidir ancak diğer tedavi edici etmenlerin etkili olabilmesi için tek başına umudun yeterli olmadığı belirtilmektedir. Fakat tedaviye inanç ve umut ile yürütülen terapilerde büyük bir başarı elde edilmektedir. Grup terapisinin iyileştirici etmenlerinden bir diğeri evrenselliktir. Grup terapisi sürecinin başlangıcında birçok katılımcı sadece kendisinin benzersiz bir perişanlık içinde olduğunu, korkutucu, baş edilemez ve kimsenin çözüm bulamayacağı sorunları olduğunu düşünmektedir. Bu düşünce şiddet mağduru olan kadın öğrencilerin yakın çevrelerinden destek almalarını engellemiş olabilir. Bu durum öğrencilerin flört ilişkilerinde yaşamış oldukları olumsuz yaşam deneyimlerini benzer tecrübeleri olan grup üyeleri ile paylaşmalarını kolaylaştırmakta ve onlar tarafından yargılanmadan, koşulsuz olarak kabul edilmenin önünü açmaktadır (Yalom, 2012).

Grup terapi sürecinin etkili iyileştirici faktörlerden bir tanesi özgeciliktir. Terapi gruplarında katılımcılar verme yoluyla da alırlar, bu durum karşılıklı alma verme ilişkisi

biçiminde değil, vermenin içsel yönü ile de gerçekleşmektedir. Grubun tedavi edici sürecinde katılımcılar birbirlerine son derece yardımcıdırlar. Tüm grup üyeleri birbirlerine destek, güven, öneri ve anlayış sunarlar ve yaşadıkları benzer sorunları gruba getirirler. Grup üyelerinin birbirlerini içtenlikle dinlemeleri ve geri bildirimleri ile desteklemeleri katılımcılar için çok önemlidir (Yalom, 2012).

KAİRA Grup Terapi basamakları çalışılırken öğrenciler yaşamış oldukları deneyimlerin diğer öğrencilerle benzer olduğunu fark etmişler ve bu durumu terapi süreci boyunca da sıklıkla dile getirmişlerdir. Savunmalardan, eleştiri ve tavsiye vermelerden tamamen uzak olan grup terapi ortamında öğrenciler birbirlerine daha çok desteklemeye başlamıştır. Bu durum öğrencilerin gruba ait olma duygusunu ve terapiye olan güvenlerini artırmıştır. Hem kendi terapi süreçlerinde hem de diğer öğrencilerin terapi basamakları çalışılırken büyük bir özveri ile çalıştıkları görülmüştür. Öğrencilerin KAİRA Grup Terapisi süresince diğer öğrencilerle benzer olayları yaşamış olmalarının farkına varmaları, tamamen güvenli ve kendilerini koşulsuz olarak kabul eden bir grubun parçası olarak destekleniyor olmaları girişim grubunda yer alan öğrencilerin, erkeğin flörtte uyguladığı psikolojik şiddete yönelik tutumlarını fark etmelerine katkı sağlamış olabileceği düşünülmüştür.

Pratiwi ve diğerlerinin (2022) yetişkin flört şiddeti mağduru kadınlarla yapmış olduğu çalışmada bilişsel davranışçı terapi temelli grup terapisi yapılmıştır. Çalışma şiddet mağduru kadınların yaşamış oldukları stres, kaygı ve depresyon düzeylerinin azaldığını göstermiştir. Ayrıca Santos ve diğerlerinin (2017) 23 flört şiddeti mağduru kadın ile yapmış olduğu çalışmada da katılımcılara 8 haftalık grup terapisi uygulanmıştır. Katılımcıların şiddet mağduriyetlerinde azalma olduğu belirtilmiştir.

Çekiç ve Ançel'in (2019) yapmış olduğu çalışmada KAİRA Grup terapisinin hemşirelik öğrencilerinde depresyon düzeyleri, stresle başa çıkma tarzları ve toplumsal cinsiyet rol tutumlarına etkisi araştırılmıştır. Çalışmada KAİRA Grup Terapisinin öğrencilerin depresyon puanlarında azalmaya, toplumsal cinsiyet rol tutumlarında artmaya ve stresle baş etme tarzları üzerine etkileri olduğu belirtilmiştir.

Kaplan ve Ançel'in (2019) üniversite öğrencilerinde KAİRA Grup Terapisinin hemşirelik öğrencilerinin anksiyete düzeylerine, toplumsal cinsiyet rol tutumlarına ve kişiler arası problem çözme yönelimlerine etkisini araştırmışlardır. Çalışmada KAİRA Grup Terapisinin kaygı ve kişiler arası problem çözme yönelimleri üzerinde olumlu etkisi olduğu bildirilmiştir.

Çalışmamızda KAİRA Grup Terapisinin kadın öğrencilerin maruz kaldıkları, erkeğin flörtte uyguladığı psikolojik şiddete yönelik tutumların kabulünde azalma ile ilişkili olduğu bulunmuştur.

Ergenlik döneminde büyük yaşam streslerine ve ciddi psikolojik sıkıntılara sürekli olarak maruz kalmak, sorun çözme becerilerini olumsuz etkileyebilir. Bu durum etkisiz sorun çözmeye ve yetişkinlik döneminde günlük sorunlar ve büyük yaşam stresleri için daha büyük riske yol açabilmektedir. Saldırgan ve şiddet içeren davranışlar, kişiler arası bir sorunu çözmeye yönelik uyumsuz bir girişim olarak tanımlanmaktadır. Ergenlerle yapılan çalışmalar, sosyal problem çözme eksiklikleri ile saldırgan davranış arasında önemli bir ilişki olduğunu ortaya koymaktadır (Lochman ve diğerleri, 1993; Lochman ve Dodge, 1994; D’Zurilla, 2003). Bununla birlikte, sosyal problem çözme eksikliklerinin yetişkinler arasında ilişkisel çatışma ve saldırgan davranış üzerindeki etkisini inceleyen çok az çalışma vardır.

Bireylerin soruna olumlu yönelim ve akılcı problem çözme tarzında yüksek puan, dikkatsiz/dürtüsel tarz, kaçınan tarz ve soruna negatif yönelim tarzında düşük puan almaları iyi sosyal problem çözme yeteneğine sahip olarak kabul edilirler. Zayıf sosyal problem çözme yeteneğinin ise dikkatsiz/dürtüsel tarz, kaçınan tarz ve soruna negatif yönelim puanlarını yüksek, soruna olumlu yönelim ve akılcı problem çözme tarzı puanlarının düşük olması ile ifade edilmektedir (D’Zurilla, 2004).

Bell ve Higgins (2015) 232 yetişkin kadın ile yaptıkları çalışmada, çocuklukta duygusal, fiziksel ve cinsel istismar, deneyimsel kaçınma, uyumsuz sosyal problem çözme ve flört şiddeti devamlılığı ve mağduriyetini değerlendirmişlerdir. Çocuklukta duygusal istismarın deneyimsel kaçınma, soruna negatif yönelim ve dürtüsellik/dikkatsizlik tarz sosyal problem çözme stratejileri aracılığıyla flört şiddeti mağduriyeti ve devamlılığı ile ilişkili olduğunu belirtmişlerdir. Ayrıca çocuklukta duygusal istismarın, kaçınan tarz sosyal sorun çözme stratejisiyle ilişkili olsa da, flört şiddeti mağduriyeti veya devamlılığı ile de anlamlı bir şekilde ilişkili olmadığı belirtilmiştir.

Çalışmamızda öğrencilerin akılcı problem çözme ve soruna olumlu yönelim puanları artarken aynı zamanda dikkatsiz/dürtüsel tarz, kaçınan tarz ve soruna negatif yönelim puanlarının da artmakta olduğu saptanmıştır. Akılcı problem çözme ve soruna olumlu yönelim puanlarındaki artış öğrencilerin sosyal sorun çözme becerilerinin arttığına yönelik değerlendirilebilmektedir.

KAİRA Grup Terapisinde öğrencilerin rollerini tanımlamaları, rollerinin bedellerini ve kazançlarının farkına varmaları yaşamış oldukları şiddet mağduriyeti ile kişiler arası ilişkilerindeki farkındalıklarını artırmakta olduğu düşünülmüştür. Grup terapisinde her bir üyenin gündemi çalışılırken gerek terapist gerekse grup üyeleri sorunu farklı açılardan ele almaktadır. Bu bakış açısı öğrencilere sorunlar karşısında farklı çözüm yolları sunmaktadır. Ayrıca öğrencilerin benzer sorunları olan kişilerin oluşturduğu bir grup ortamında olması sorunlarının çözülebileceğine dair umutlarını artırdığı bu durumun ise soruna olumlu yönelim ve akılcı problem çözme puanlarında artış sağladığı düşünülmüştür.

KAİRA Grup Terapisinde öğrencilerin basamaklarda ilerlemeleri umutlarını artırırken kişiler arası ilişkilerde kullandıkları rollerin maruz kaldıkları şiddet davranışı ile ilişkisine dair bağlantıların farkına varmalarını sağlamaktadır. Öğrencilerin şiddet davranışına yönelik farkındalıklarının artması grup üyelerinin desteği ile olaylar arasındaki neden ve sonuç ilişkisi kurma becerilerini artırmaktadır. KAİRA Grup Terapisi basamaklarında ilerledikçe öğrencilerin kişiler arasında ilişkilerde kullandıkları rollerin bedellerine dair farkındalıkları artmaktadır. Bu doğrultuda flört ilişkilerindeki davranışları da değişmekte ve bu durum partnerlerinin olumsuz tepkisine neden olmaktadır. Öğrencilerin şiddet mağduriyetlerini azaltma ve kendilerini korumak için, dikkatsiz/dürtüsel tarz ve kaçınan tarz sorun çözme puanlarında artışa neden olduğu düşünülmüştür.

Çalışmamızda KAİRA Grup Terapisinin flört şiddetine maruz kalan kadın öğrencilerin sosyal sorun çözme becerilerinde etkili olduğu saptanmıştır.

Franz Alexander, 1946 yılında psikanalitik iyileşme mekanizmasını tanımladığında “*onarıcı duygusal deneyim*” kavramını öne sürmüştür. Terapinin temel amacının “*bireye daha uygun koşullar altında, geçmişte baş edemediği duygusal durumlara maruz bırakmak*” olduğunu belirtmiştir. Alexander (1946), zihinsel içgörünün tek başına yeterli olmadığını, duygusal bir bileşen ve gerçekliğin sistemli bir biçimde sınanmasının da gerekliliğinden bahsetmiştir. Grup terapisinde duygusal deneyimin önemi ve bireyin gerçekliği sınayarak kişiler arası ilişkilerindeki tepkilerinin uygunsuzluğunun farkına varılması için önemli bir fırsat sunmaktadır. Ancak ham duygunun anımsanması ve ifade edilmesi tek başına yeterli olmamakta, onarıcı bir duygusal deneyime dönüşmeleri zorunlu olmaktadır. Bunun olabilmesi için iki durumun gerçekleşmesi gerekir; bunlardan ilki üyelerin, gerilimlerini açıkça ifade edilmesine izin verecek kadar güvenli ve destekleyici olarak hissetmeleri,

ikincisi ise gerçekliği etkili biçimde sınamaya izin verecek düzeyde bağlanma ve dürüstlük içinde bulunmalıdır.

KAİRA Grup Terapisinde öğrenciler tamamen güvenli bir ortamda duygusal deneyimlerini paylaşmakta ve grup üyeleri birbirlerini yeterince desteklemektedir. Bu durum öğrencilerin kişiler arası ilişkilerdeki rolünü daha iyi analiz edebilmesine olanak sağlamakta, diğer grup üyelerinden gelen geri bildirimlerle de risk alarak yaşamış olduğu duygusal deneyimini paylaşan öğrenci, deneyimini inceleme fırsatı bulmaktadır. Böylece olayı farklı açılardan ele almakta kişiler arası ilişkilerdeki etkilerini grup yardımı ile daha derinden ele alma fırsatı bulmaktadır. Bu durum öğrencilerin yaşadıkları sorunlar ile ilgili farkındalıklarını ve sosyal sorun çözmelerini artırdığı düşünülmüştür.

Grup terapisinin tedavi edici etmenlerinden olan evrensellik ilkesi ile de grup üyelerinin “yaşamış oldukları sorunlarının çözümünün olmadığı, benzersiz acılara sahip oldukları” şeklindeki huzursuz edici düşünceleri, KAİRA Grup Terapisinin işlerlik kazanması ile “herkesin benzer deneyimleri olduğu” ile yer değiştirmektedir. Böylece öğrencilerin grup terapiye olan inançlarının arttığı ve kendilerini rahatlıkla ifade edebilmekte oldukları görülmüştür. Öğrenciler kendi deneyimlerini paylaşmasalar da diğer üyelerin, basamakları çalışılırken, grubun ve terapistin vermiş olduğu geri bildirimlerden de faydalanmaktadırlar. Bu noktada grup terapisinin diğer bir tedavi edici etmeni olan “bilgi aktarmanın” etkili olduğu düşünülmüştür. Bilgi aktarımı ile öğrencilerin kendi deneyimleri ile kişiler arası ilişkilerde yaşadıkları sorunlar arasındaki belirsizlikleri daha iyi netleştirdikleri belirlenmiştir.

KAİRA Grup terapisinde katılımcıların olduğu kadar terapistinde kendini açması ve desteklemenin de etkili olduğu belirtilmektedir. Bu durum katılımcıların belli davranışları modelleyerek gruptaki iletişimleri üzerinde etkili olduğu ifade edilmektedir (Yalom, 2012). Toplumsal öğrenmenin pekiştirme temelinde tam olarak açıklanamayacağını savunan Bandura (1995) taklitçi davranışın tedavi edici bir güç olduğunu ortaya koymuştur KAİRA Grup Terapisinde başka bir öğrencinin benzer sorunlar sarmalı ile nasıl baş ettiğini sistematik olarak gözlemleyen öğrencilerin sosyal sorun çözme becerileri gelişmiş olabilir.

Lieberman (2013) grup terapisinin insanın temel bir nörobiyolojik ihtiyacını, yani ailede, toplumda ve hatta milliyette olduğu gibi bağlılığı sağladığını belirtmiştir. İnsanlar, kendilerine en yakın olanlarla duygusal bağ veya sosyal bağlantı kurmak için birincil bir içgüdüye sahiptir. Grup terapisi bu içgüdüleri yeniden inşa etmek için doğal bir yöntemdir

Çünkü Şiddet başkalarıyla olan bağlılığın yok olmasına neden olmaktadır (Lothstein, 2013). Bu durum, Flores (2010) tarafından yapılan ve grup psikoterapisi sürecinde nörobiyolojik bir süreç yaŐandığını ne süren araŐtırmayla da desteklenmektedir. Kişiler arası etkileŐimler, bireylerin kişiler arası ilişkilerde karşılaştıkları sorunlardan kurtulmalarına yardımcı olacak Şekilde bağlanma oluŐurmaktadır.

Tourigny ve diğerlerinin (2005) cinsel istismar mağduru ergen kızlarda grup terapisinin etkililiğini değerlendirdiği çalışmasında grup müdahalesinin; sosyal destek arama, başa çıkma stratejilerinin kullanımını ve yeniden değerlendirme veya problem çözme becerilerini arttırdığı belirtilmiştir. Bu sonuçlar çalıŐmamızı destekler niteliktedir.

Çalışmada KAİRA Grup Terapisinin flört Şiddetine maruz kalan kadın öğrencilerin benlik saygısı puanlarında artış olmuş ancak istatistiksel olarak anlamlı bir biçimde etkili olmadığı görülmüştür.

Benlik saygısı bireyin kişiler arası ilişkilerde yaşadığı kişisel doyum ya da engellenme derecesine göre değişmektedir. Benlik saygısının düşük olması benliği olumsuz olarak etkileyen olayların bir sonucudur. Bu olumsuz durum, bireyin içinde bulunduğu durumunu gerçekçi algılamasını ve olumsuz koşulları değiştirmek için çaba harcamasını zorlaŐtırmaktadır (Kaner, 2000). KAİRA Grup Terapisi sresinde öğrenciler birbirlerini güven ortamı içerisinde yapıcı geri bildirimlerle desteklemiŐlerdir. Bu durum öğrencilerin gruba aidiyetlerini artırmıŐ, kendilerini rahatça ifade edebilmelerini sağlamış ve kendilerini değerli hissettirmiŐtir. Bunun sonucunda öğrencilerin benlik saygısı puanlarında artış olmuş olabilir. Grup yelerinin kendi içindeki etkileŐimlerinin yanı sıra grup liderinin çeşitli müdahalelerinden de etkilenebilmektedir. Grup liderinin üyeler arasındaki benzerlikleri ve farklılıkları görmesi, her üyeye eşit, değer veren ve koşulsuz kabul sağlayan bir güven ortamı oluŐurtması, grubun mahremiyetini ve yararını gözetmesi öğrencilerin benlik saygılarını etkilediği düşünülmüştür.

Dion ve diğerlerinin (2021) ergenlerdeki flört Şiddeti, benlik saygısı ve psikolojik sıkıntı arasındaki ilişkilerde farkındalığın rolünü araştırdıkları çalışmada katılımcıların önceki flört ilişkilerinde Şiddet mağduriyetinin, düşük benlik saygısı ile ilişki olduğunu ortaya koymuşlardır. Lynch ve Graham-Bermann, (2000) ise istismarcı ilişkilerde öz saygının önemli ölçüde azalabileceğini, devam eden psikolojik, fiziksel ve/veya cinsel saldırının suçluluk duygusunun ve Şiddete ilişkin sorumluluğun artmasına, sosyal

izolasyonun artmasına neden olduğunu ve bu durumun benlik saygısına olumsuz olarak etki ettiğini belirtmişlerdir.

Santos ve diğerleri (2017), aile içi şiddet mağduru 23 kadın üzerinde 8 hafta süren grup müdahale programının etkililiğini inceleyen araştırmasında katılımcıların şiddet mağduriyetlerinde azalma ve benlik saygılarında artış olduğu belirtilmiştir.

Alan yazın çalışmaları incelendiğinde flört şiddetine maruz kalan öğrencilerde Kişiler Arası İlişkisel Rol Analizi Grup Terapisi kullanılarak yapılmış bir çalışmaya ulaşılamamıştır. Yetişkin partner şiddeti mağduru kadınlarla yapılan çalışmalarda grup terapisinin benlik saygısına etkili olduğu belirtilmiştir (Cox ve Stoltenberg, 1991; Tutty ve diğerleri, 1993; Santos ve diğerleri, 2017). Ancak Kim ve Kim (2001) Koreli şiddet gören kadınlarda grup terapisinin etkinliğini değerlendirdikleri çalışmada gruplar arasında durumluk kaygı, benlik saygısı ve depresyon düzeylerinde anlamlı derecede bir farklılık olmadığı belirtilmiştir.

Çalışmamızda KAFÖ Farkındalık Alt Boyutu açısından değerlendirdiğimizde KAİRA Grup Terapisi uygulanan girişim grubundaki öğrencilerin 1. ay ve 3. ay izlemlerinde farkındalık puan ortalamalarında artış olduğu belirlenmiş ancak anlamlı bir farklılık saptanmamıştır. Bu durumun terapinin oturum sayısı ile ilgili olabileceği, daha uzun süreli terapilerde sonuçların tekrar değerlendirilmesinin daha faydalı olabileceği düşünülmüştür. Flört şiddetine ilişkin yapılan çalışmalarda erken yaşlarda flört ilişkisinin şiddete maruz kalma açısından risk faktörü olduğu belirtilmektedir. Flört ilişkisinin genellikle gençlik yıllarında olduğu düşünüldüğünde hayata dair deneyimlerinin ve şiddete dair farkındalıkların yetersiz olması şiddeti içinden çıkılmaz bir hale getirmektedir (Aslan ve diğerleri, 2008; Page ve İnce 2008, Mihçioğur ve Akın 2015; Uğur ve Kılıç, 2021). Bu veriler ışığında KAİRA Grup Terapisinde öğrencilerin diğer grup üyelerin tecrübelerinden faydalanması ve kendi yaşantılarına ayna tutulması sayesinde farkındalıklarının arttığı ve 1. ay ve 3. ay izlemlerinde de artmaya devam ettiği düşünülmüştür.

Dereboy ve diğerlerinin (2010) yaparak tedavi gören hastalarla yapmış oldukları çalışmada 59 katılımcı yer almıştır. Girişim grubunda yer alan 41 hastaya KAİRA Terapi uygulanmıştır. İki grup arasında yapılan karşılaştırmada, katılan oturum sayısının etkili olduğu, özellikle 10 ve üzeri oturuma katılan hastalar tarafından tedavinin önemli bir bileşeni olarak değerlendirildiği belirtilmiştir. Bu sonucun psikoterapi için doz-yanıt modeli ile uyumlu olduğu belirtilmiştir (Page ve Hooke, 2009).

KAİRA Grup Terapisi uygulanan öğrencilerde KAFÖ Anda Olmak alt ölçek puanlarında azda olsa bir artış olmasına rağmen anlamlı bir farklılık saptanmamıştır. Öğrencilerin flört ilişkilerinde maruz kaldıkları istismar ve cinsel zorlamanın romantik bir partner tarafından değil de bir yabancı tarafından gerçekleştirilen eylemler olduğuna dair yaygın inançlar, şiddetin tanınmasında önemli bir rol oynamaktadır (Kahn ve diğerleri, 2003; Littleton, Axsom ve Grills-Taquechel, 2009). Bu düşünce tarzı öğrencilerin soruna ilişkin farkındalığının düşük olduğunu yansıtmaktadır (Tjaden ve Thoennes, 2000; Cortes Ayala, 2013). Şiddet olarak tanımlanmayan davranışlar süreğenlik kazanmakta ve geçmişteki istismar olarak etiketlenmeyen olaylar ile daha sonraki mağduriyet deneyimleri arasında bir ilişkinin varlığını ortaya koymaktadır (Anderso ve Kobek-Pezzarossi, 2011; Hammond ve Calhoun, 2007; Siegel ve Williams, 2003; López-Cepero ve diğerleri, 2013).

Japon flört şiddeti mağduru 274 üniversite öğrencisi ile yapılmış olan bir çalışmada öğrencilerin yaklaşık yarısının partneri tarafından en az bir kez şiddete maruz kaldıklarını belirtmiştir. Ancak öğrenciler sözlü tacizi, birlikte olunan kişinin aktivitelerini kontrol etmeyi ve korunmasız cinsel ilişkiyi şiddet olarak değerlendirmediklerini belirtmişlerdir. Ayrıca çalışmada aile içi şiddet ve flört şiddeti ile ilgili bir konferansa/seminere katılma deneyimi, uygun yardım arama davranışına katkıda bulunmadığı belirtilmiştir (Ohnishi ve diğerleri, 2011). Bu çalışma ile flört şiddetine maruz kalan öğrencilerde eğitimin tek başına yeterli olmadığını, kişiler arası ilişkilerde kullanılan rollerin ve şiddet davranışına yönelik anlamlı farkındalıkların artmasının önemi ortaya konmuştur.

Gençlerin maruz kaldıkları şiddet deneyimlerine karşı farkındalık kazanmaları, anda olmak ile ilişkilidir. Çünkü sevgi ve şiddet davranışlarının birbirine karıştırılması, partnerin değişeceğine dair inançlarının olması geleceğe dair beklentileri artırdığı ve anda olmayı olumsuz etkilediği düşünülmüştür.

Çalışmamızda KAİRA Grup Terapisin flört şiddetine maruz kalan kadın öğrencilerde KAFÖ toplam puan ortalamalarında artış olmasına rağmen istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığı bulunmuştur. Alan yazın incelendiğinde bu alanda yapılmış çalışmaya ulaşamamıştır. Çalışmamız bu alanda yapılan ilk çalışmadır.

KAİRA Grup Terapisine göre kişiler arası etkileşimde bir partnerin belli bir rolde kalmasının, karşı tarafı onu tamamlayıcı bir role doğru yönlendirdiği bilinen bir durumdur (Arslantaş ve Dereboy, 2016). Kişiler arası ilişkilerde partnerler tıpkı anahtar ve kilit gibi birbirini tamamlarlar. Bu yönlendirme tamamen sessiz ve beden dili ile gerçekleşmektedir.

Çalışmamızda yer alan kadın öğrencilerin şiddete uğradıkları ilişkileri sonlanmış veya devam ediyor olsa da kişiler arası ilişkilerde kullandıkları rolleri kendi kişiliklerinde barındırmaktadırlar. Flört ilişkileri dışında da kişiler arası ilişkilerde benzer rolleri sürdürmektedirler.

Flört ilişkilerinde erkeğin sevdiği kişiyi kıskanması, sosyal çevresine ve kıyafetlerine müdahale etmesi, kadını yok sayması şiddet göstergesi olmakla birlikte bazen sevgi göstergesi olarak ta değerlendirilebilmektedir. Bu noktada kültürel değerler ön plana çıkmakta ve “ seven kıskanır” sözü ile şiddetin nasıl normalleştirildiği ortaya konmaktadır. Bu durum flört ilişkilerinde kadınların bireysel farkındalıklarını olumsuz etkilemekte, erkeğin uyguladığı şiddeti normalleştirmesine sebep olmaktadır (Toplu-Demirtaş, 2018). Sünnetçi ve diğerlerinin (2016) yapmış oldukları çalışmaya katılan erkek öğrenciler, flört ilişkilerinde partnerlerin davranışlarını değiştirmeye çalışmayı ve sosyal çevrelerine müdahale etmeyi onayladıklarını ifade etmişlerdir. Araştırmaya katılan erkek öğrencilerin yarısından fazlasının ise partnerlerinin kıyafetlerinden hoşlanmadığı veya uygun bulmadığında karışabilmeyi, kısıtlamayı gerekli görmekte ve bu davranışları şiddet olarak değerlendirmemektedir. Bu durumu kişiler arası ilişkilerde kullanılan roller açısından ele aldığımızda baskın ve kısıtlayıcı bir rolü olan erkek partnerin karşı tarafa sunduğu rol itaatkâr ve boyun eğici bir özellikte olmaktadır (Arslantaş ve Dereboy, 2016).

KAİRA Grup Terapisinde kişiler arası ilişkilerde kullandıkları rolleri, rolün kazançlarını, bedenlerini grup üyelerinin desteği ile çalışmaktadır. Şiddet mağduru olan öğrencilerin içinde bulundukları zorlayıcı yaşam olaylarını gruba getirmeleri ve grupla paylaşımlarının kişiler arası farkındalıklarını artırdığı düşünülmüştür. Ayrıca KAİRA Grup Terapisinin sadece terapi süresince sınırlı kalmadığı terapiden arta kalan zamanlarda işlerliğine devam ettiği söylenebilir.

Üniversite öğrencilerinde flört şiddetinin tespit edilip müdahale edilmesi kadar bireysel farkındalıkların oluşması da büyük önem taşımaktadır. Flört ilişkilerinde şiddette farkındalık kazanmasının yanı sıra geleceğin profesyonelleri olacak olan hemşirelik bölümü öğrencilerinin çalışma hayatları boyunca da karşılaştıkları bireylerin sorunlarının tespiti ve çözümü için farkındalık kazanmaları da oldukça önemlidir.

5.1. Araştırmanın Sınırlılıkları

1. Araştırmanın başlıca verileri öz bildirim yöntemine dayalı ölçekler ile elde edilmiştir (FŞYTÖ, RBSÖ, GGSSÇÖ-Kısa Formu, KAFÖ).
2. Araştırma bulguları KAİRA Grup Terapisinin uygulamadaki etkinliği ile sınırlıdır.
3. Araştırma bulguları FŞYTÖ, RBSÖ, GGSSÇÖ-Kısa Formu, KAFÖ'nin ölçtüğü niteliklerle sınırlıdır.
4. Araştırmanın 1.ay ölçümlerinde öğrencilerin ailelerinin yanında olmaları ölçek puanlarını etkilemiş olabilir (FŞYTÖ, RBSÖ, GGSSÇÖ-Kısa Formu, KAFÖ).
5. Araştırma sonuçları, çalışmada kullanılmış olan istatistiksel yöntemler ile sınırlıdır.
6. Araştırma bulguları araştırmaya katılan grup ile sınırlıdır ve genellenemez.
7. Araştırmada kullanılan ölçeklerin dört kez uygulanmış olması soruların öğrenciler tarafından hatırlanmasına neden olmuş olabilir.
8. KAİRA Grup Terapisi ile ilgili çok az çalışma olduğu için bulgular farklı türdeki grup terapisi sonuçları ile tartışılmıştır.

SONUÇ VE ÖNERİLER

6.1. Sonuçlar

Flört şiddetine maruz kalan kadın hemşirelik bölümü öğrencilerine uygulanan KAİRA Grup Terapisinin hemşirelik öğrencilerinin erkeğin flörtte uyguladığı psikolojik şiddete yönelik tutumları, erkeğin flörtte uyguladığı fiziksel şiddete yönelik tutumları, benlik saygısı, sosyal sorun çözme becerileri ve kişiler arası farkındalıklarına etkisini incelemek amacıyla tek gruplu, ön test, son test, 1.ay ve 3.ay izlem, yarı deneysel olarak yapılan çalışmanın bulgularından yola çıkarak elde edilen sonuçlar şu şekildedir:

KAİRA Grup Terapisi flört şiddetine maruz kalan kadın hemşirelik bölümü öğrencilerin erkeğin flörtte uyguladığı psikolojik şiddete yönelik tutumların kabul düzeyinin düşmesine katkı sağlamıştır. Hipotez H1_a doğrulanmıştır.

KAİRA Grup Terapisi flört şiddetine maruz kalan kadın hemşirelik bölümü öğrencilerinin erkeğin flörtte uyguladığı fiziksel şiddete yönelik tutumların kabul düzeyine katkı sağlamamıştır. Hipotez H0_b doğrulanmıştır.

KAİRA Grup Terapisi flört şiddetine maruz kalan kadın hemşirelik bölümü öğrencilerinin GGSSÇÖ Soruna Olumlu Yönelim Alt Boyutun artmasına katkı sağlamamıştır.

KAİRA Grup Terapisi flört şiddetine maruz kalan kadın hemşirelik bölümü öğrencilerinin GGSSÇÖ Soruna Negatif Yönelim Alt Boyutunun artmasına katkı sağlamamıştır.

KAİRA Grup Terapisi flört şiddetine maruz kalan kadın hemşirelik bölümü öğrencilerinin GGSSÇÖ Akılcı Problem Çözme Alt Boyutunda katkı sağlamamıştır.

KAİRA Grup Terapisi flört şiddetine maruz kalan kadın hemşirelik bölümü öğrencilerinin GGSSÇÖ Dikkatsiz/ Dürtüsel Tarz Alt Boyutunda katkı sağlamıştır.

KAİRA Grup Terapisi flört şiddetine maruz kalan kadın hemşirelik bölümü öğrencilerinin GGSSÇÖ Kaçınan Tarz Alt Boyutunda katkı sağlamamıştır.

KAİRA Grup Terapisi flört şiddetine maruz kalan kadın hemşirelik bölümü öğrencilerin GGSSÇÖ toplam puan ortalamalarının artmasına katkı sağlamıştır. Hipotez H1_c doğrulanmıştır.

KAİRA Grup Terapisi flört şiddetine maruz kalan kadın hemşirelik bölümü öğrencilerinin benlik saygılarına katkı sağlamamıştır. Hipotez H0_d doğrulanmıştır.

KAİRA Grup Terapisi flört şiddetine maruz kalan kadın hemşirelik bölümü öğrencilerinin KAFÖ Farkındalık Alt Boyut puanında artış olmuş ancak anlamlı bir katkı sağlamamıştır.

KAİRA Grup Terapisi flört şiddetine maruz kalan kadın hemşirelik bölümü öğrencilerinin KAFÖ Anda Olmak Alt Boyut puanına katkı sağlamamıştır.

KAİRA Grup Terapisi flört şiddetine maruz kalan kadın hemşirelik bölümü öğrencilerinin KAFÖ puanlarında artış olmuş ancak anlamlı bir katkı sağlamamıştır. Hipotez H0_e doğrulanmıştır.

6.2. Öneriler

Flört şiddetine maruz kalan kadın hemşirelik bölümü öğrencilerine uygulanan KAİRA Grup Terapisinin kadın hemşirelik öğrencilerinin erkeğin flörtte uyguladığı psikolojik şiddete yönelik tutumları, erkeğin flörtte uyguladığı fiziksel şiddete yönelik tutumları, benlik saygısı, sosyal sorun çözme becerileri ve kişiler arası farkındalıklarına etkisini incelemek amacıyla yapılan bu çalışmadan elde edilen veriler ışığında şu öneriler yapılmıştır:

KAİRA Grup Terapisinin flört şiddetine maruz kalan kadın hemşirelik bölümü öğrencilerin erkeğin flörtte uyguladığı psikolojik şiddete yönelik tutumların kabul düzeyinin düşmesine ve sosyal sorun çözme becerilerinin gelişmesi sağladığı için, riskli grupların belirlenmesi için belirli aralıklarla tüm öğrencilerin şiddet maruziyeti açısından taranması,

Riskli grupların belirlenerek flört şiddetine yönelik destek ve eğitim gruplarına yönlendirilmesi,

Hemşirelik müfredatında öğrencilerin şiddete yönelik bireysel farkındalıklarını artırmaya yönelik derslerin eklenmesi,

KAİRA Grup Terapisinin farklı gruplar ve değişkenler üzerine etkisini inceleyen çalışmaların yapılması,

KAİRA Grup Terapisinin etkinliğine ilişkin uzunlamasına takip çalışmalarının yapılması önerilmektedir.

KAYNAKLAR

- Abadi, M.N.L., Ghazinour, M., Nojomi, M., Richter, J. (2012). The buffering effect of social support between domestic violence and self-esteem in pregnant women in Tehran, Iran. *Journal of Family Violence*, 27(3), 225-231.
- Aho, N., Gren-Landell, M., Svedin, C.G. (2016). The prevalence of potentially victimizing events, poly-victimization, and its association to sociodemographic factors: A Swedish youth survey. *Journal Interpers Violence*, 31(4),620-651. doi: 10.1177/0886260514556105.
- Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun. (2012). T.C. Resmi Gazete, 28239,8.3.2012. <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2012/03/20120320-16.htm> 6.
- American Nurses Association (ANA). (2000). Scope and standards of psychiatric mental health nursing practice. Washington, DC: American Nurses Publishing.
- Anantha, S. (2014). *Attitudes toward women and dating violence*. Unpublished Master's Thesis. The University Of Texas, Houston, Texas.
- Antle, B.F., Sullivan, D.J., Dryden, A., Karam, E.A., Barbee, A.P. (2011). Healthy relationship education for dating violence prevention among high-risk youth. *Children and Youth Services Review*, 33, 173-179.
- Anderson, M.L. ve Kobek-Pezzarossi, C.M. (2011). Is it abuse? Deaf female undergraduates' labeling of partner violence. *Journal of Deaf Studies and Deaf Education*, 17, 273-286.
- Aktaş, M.A. (2006). Aile içi şiddet. İstanbul, Elma Yayınevi.
- Akış, N., Korkmaz, N. H., Taneri, P. E., Özkaya, G., Güney, E. (2019). Üniversite öğrencilerinde flört şiddeti sıklığı ve etkileyen etmenler. *ESTÜDAM Halk Sağlığı Dergisi*,4(3),294-300. <https://doi.org/10.35232/estudamhsd.550913>.

- Anderson, J.R., Chen, W.C., Johnson, M.D., Lyon, S. E., Lee, C.Y.S., Zheng, F., Peterson, F.R. (2011). Attitudes toward dating violence among college students in mainland China: An exploratory study. *Violence and Victims*, 26(5), 631–647. <https://doi.org/10.1891/0886-6708.26.5.631>.
- Aslan, D., Vefikuluçay, D., Zeyneloğlu, S., Erdost, T., Temel, F. (2008). Ankara'da iki hemşirelik yüksek okulunun birinci ve dördüncü sınıflarından okuyan öğrencilerinin flört şiddetine maruz kalma, flört ilişkilerinde şiddet uygulama durumlarının ve bu konudaki görüşlerinin saptanması araştırması. Hacettepe Üniversitesi Kadın Sorunları Araştırma Merkezi. Ankara.
- Arslandaş, H. ve Dereboy, İ.F. (2016). Psikiyatri servislerinde yapılandırılmış grup psikoterapisi: Kişilerarası ilişkisel rol analizi. *Türkiye Klinikleri Journal Psikiyatri Nurs-Special Topics*, 2(3), 34-38.
- Aştı, N.ve Çetinkaya, Z. (2000). Yataklı psikiyatri ünitelerinde hemşirelerin yürüttüğü yatan hasta grupları. *Düşünen Adam*, 13(3), 185-192.
- Atak, H. ve Tastan, N. (2012). Romantik ilişkiler ve aşk. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, 4(4):520-546. doi:10.5455/cap.20120431
- Avşar-Baldan, G. ve Akış, N. (2017). Flört şiddeti. *Uludağ Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi*, 43(1),41-44.
- Balcı, D.S. ve Beydağ, K.D. (2022). Hemşirelik öğrencilerinin toplumsal cinsiyet algısı ile flört şiddeti tutumları arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Fenerbahçe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 2(2), 413-423. <https://doi.org/10.56061/fbujohs.1094109>.
- Bandura, A. (1995). Self efficacy in changing societies. New York: Cambridge University Press.
- Bell, K.M. ve Higgins, L. (2015). The impact of childhood emotional abuse and experiential avoidance on maladaptive problem solving and intimate partner violence. *Behavioral Sciences*, 5(2),154-175. <https://doi.org/10.3390/bs5020154>.
- Bilican-Gökkaya, V. ve Öztürk, M. (2021). Çocukluktaki aile içi şiddet öyküsü ile flört şiddeti arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Manisa Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 19 (4), 219-240.

- Biçer, S. ve Demir, G. (2017). Üniversite öğrencilerinin flört şiddetine maruz kalma durumları ve etkileyen faktörler. *Turkish Studies (Elektronik)*, 12(13), 171-188.
- Bulut, M., Arslan, R., Arslantaş, H. (2020). Kabul edilmemesi gereken toplumsal bir gerçek: Partner şiddeti. *Sakarya Tıp Dergisi*, 10(2), 334-347. <https://doi.org/10.31832/smj.681134>.
- Bonache, H., Ramírez-Santana, G., Gonzalez-Mendez, R. (2016). Conflict resolution styles and teen dating violence. *International Journal Of Clinical And Health Psychology*, 16(3), 276–286. doi: <https://doi.org/10.1016/j.ijchp.2016.03.003>.
- Bonache, H., Gonzalez-Mendez, R., Krahé, B. (2017). Romantic attachment, conflict resolution styles, and teen dating violence victimization. *Journal Of Youth And Adolescence*, 46(9), 1905-1917. doi: <https://doi.org/10.1007/s10964-017-0635-2>.
- Bouffard, L.A. (2010). Exploring the utility of entitlement in understanding sexual aggression. *Journal Of Criminal Justice*, 38, 870–879. <https://doi.org/10.1016/J.Jcrimjus.2010.06.002>.
- Bowlby, J. (1979). The making and breaking of affectional bonds. Sevgi bağlarının kurulması ve bozulması .(2012). Kamer, M. (Ed.),87-103 1. Basım, İstanbul, Psikoterapi Enstitüsü Eğitim Yayınları.
- Bronson, J. ve Reviere, R. (2017). Pregnancy-associated deaths in virginia due to homicides, suicides, and accidental overdoses compared with natural causes. *Violence Against Women*, 23(13), 1620-1637. doi: <https://doi.org/10.1177/1077801216663658>.
- Bhochhibhoya, S., Maness, S.B., Cheney, M., Larson, D. (2021). Risk factors for sexual violence among college students in dating relationships: an ecological approach. *Journal Of Interpersonal Violence*, 36(15-16), 7722-7746. <https://doi.org/10.1177/0886260519835875>.
- Bronfenbrenner, U. (1977). Toward an experimental ecology of human development. *American Psychologist*, 32(7), 513-531. <https://psycnet.apa.org/doi/10.1037/0003-066X.32.7.513>.
- Bonache, H., Gonzalez-Mendez, R., Krahé, B. (2019). Adult attachment styles, destructive conflict resolution, and the experience of intimate partner violence. *Journal Of Interpersonal Violence*, 34, 287–309. doi: <https://doi.org/10.1177/0886260516640776>.

- Boutron, I., Altman, D.G., Moher, D., Schulz, K.F., Ravaud, P., CONSORT NPT Group*. (2017). CONSORT statement for randomized trials of nonpharmacologic treatments: a 2017 update and a CONSORT extension for nonpharmacologic trial abstracts. *Annals of internal medicine*, 167(1), 40-47.
- Burczycka, M. Section 1: Trends in self-reported spousal violence in Canada. 2014. *Juristat*. <https://www150.statcan.gc.ca/n1/pub/85-002-x/2016001/article/14303/01-eng.htm>.
- Black, D.S., Sussman, S., Unger, J.B. (2010). A further look at the intergenerational transmission of violence: Witnessing interparental violence in emerging adulthood. *Journal Of Interpersonal Violence*, 25(6), 1022-1042. <https://doi.org/10.1177/0886260509340539>.
- Cameranesi, M. ve Piotrowski, C.C. (2018) Knowledge translation plan to diffuse, disseminate and apply evidence on children exposed to intimate partner violence. *Journal Nursing Care* 7,441. doi:10.4172/2167-1168.1000441.
- Campbell, J.C. ve Soeken, K.L. (1999). Forced sex and intimate partner violence. *Violence Against Women*, 5(9), 1017–1035.
- Campbell, J.C. (2002). Health consequences of intimate partner violence. *Lancet*, 359(9314), 1331–1336.
- Cangür, Ş., Boşver, T., Temür, B., Odabaşı, S., Demir, F., Kılıç, S.,... Diri, B. (2021). Sağlık bilimleri fakültesi öğrencilerinin flört şiddetine yönelik tutumlarının değerlendirilmesi. *Düzce Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, 11(3), 331-340. <https://doi.org/10.33631/duzcesbed.882788>.
- Capaldi, D.M., Knoble, N.B., Shortt, J.W., Kim, H.K. (2012). A systematic review of risk factors for intimate partner violence. *Partner Abuse*, 3(2), 231-280. doi: 10.1891/1946-6560.3.2.231.
- Carey, K.B., Durney, S.E., Shepardson, R.L., Carey, M.P. (2015). Precollege predictors of incapacitated rape among female students in their first year of college. *Journal Of Studies On Alcohol And Drugs*, 76(6), 829-837. <https://doi.org/10.15288/Jsad.2015.76.829>.

- Cicchetti, D., & Toth, S. L. (1995). Child maltreatment and attachment organization: Implications for intervention. In S. Goldberg, R. Muir, & J. Kerr (Eds.), *Attachment Theory: Social, Developmental, Perspectives* (pp. 279–308). Analytic Press, Inc.
- Cleveland, H.H., Herrera, V.M., Stuewig, J. (2003). Abusive males and abused females in adolescent relationships: Risk factor similarity and dissimilarity and the role of relationship seriousness. *Journal of Family Violence*, 18(6), 325-339. <https://psycnet.apa.org/doi/10.1023/A:1026297515314>.
- Christoffersen, M., Soothill, K., Francis, B. (2005). Who is most at risk of becoming a convicted rapist?: The likelihood of a rape conviction among the 1966 birth cohort in Denmark. *Journal of Scandinavian Studies in Criminology and Crime Prevention*, 6, 39-56. <https://doi.org/10.1080/14043850410000839>.
- Cascardi, M. ve O’Leary, K.D. (1992). Depressive symptomatology, self-esteem and self-blame in battered women. *Journal of Family Violence*, 7(4), 249-259.
- Connolly, J., Friedlander, L., Pepler, D., Craig, W., Laporte, L. (2010). The ecology of demographic risk factors. *Journal of Aggression, Maltreatment and Trauma*, 19, 469-491.
- Cortés Ayala, M.L., Molleda, C.B., Rodríguez-Franco, L., Galaz, M.F., Ramiro-Sánchez, T., Rodríguez Díaz, F. (2014). Unperceived dating violence among Mexican students. *International Journal of Clinical and Health Psychology*, 14, 39–47.
- Conger, R.D., Cui, M., Bryant, C.M., Elder, G.H., J.R. (2000). Competence in early adult romantic relationships: A developmental perspective on family influences. *Journal of Personality and Social Psychology*, 79(2), 224–237. <https://doi.org/10.1037/0022-3514.79.2.224>.
- Conroy, S., Burczycka, M., Savage, L. Family violence in Canada: A statistical profile. Juristat. 2019. https://www150.statcan.gc.ca/n1/en/pub/85-002-x/2019001/article/00018-eng.pdf?st%4b_Z2w60m.
- Costa, E.C.V. ve Gomes, S.C. (2018). Social support and self-esteem moderate the relation between intimate partner violence and depression and anxiety symptoms among Portuguese women. *Journal of Family Violence*, 33,355–368 <https://doi.org/10.1007/s10896-018-9962-7>.

- Cox, J.W. ve Stoltenberg, C.D. (1991). Evaluation of a treatment program for battered wives. *Journal Of Family Violence*, 6, 395-413.
- Council of Europe. (2002). *Recommendation rec of the committee of ministers to member states on the protection of women against violence*. Strasbourg, France. 48.
- Crane, C. ve Eckhardt, C. (2013). Negative affect, alcohol consumption, and female-to male intimate partner violence: A daily diary investigation. *Partner Abuse*, 4, 332– 355. doi: <https://doi.org/10.1891%2F1946-6560.4.3.332>.
- Crocker, J. ve Park, L.E. (2004). The costly pursuit of self-esteem. *Psychological Bulletin*, 130(3), 392-414.
- Çekiç, Y. ve Ançel, G. (2022). Effects of interpersonal relational role analysis on nursing students' depressive symptoms and coping styles. *Perspectives In Psychiatric Care*, 58, 4, 1587-1598.
- Çelik, G. (2016). Erkekler de ağlar: Toplumsal cinsiyet rolleri bağlamında erkeklik inşası ve şiddet döngüsü. *Fe Dergi*, 8(2), 1-12. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/federgi/issue/51966/677236>.
- Çoban, A., Çakaloz, D.K., Irmak, A. (2020). Aydın Adnan Menderes Üniversitesi öğrencilerinin flört şiddet kapsamındaki davranışlara ilişkin görüşleri. *Adnan Menderes Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 4(2), 100-106. <https://doi.org/10.46237/amusbfd.621497>.
- Çuhadaroglu F (1986) *Adolesanlarda benlik saygısı*. Uzmanlık Tezi, Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi Psikiyatri Anabilim Dalı, Ankara.
- Değişen Hemşirelik Yönetmeliği. (2011). <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2011/04/20110419-5.htm>.
- Dikmen, H.A., Özaydın, T., Yılmaz, S.D. (2018). Üniversitedeki kadın öğrencilerde yaşanan flört şiddeti ile anksiyete ve umutsuzluk düzeyleri arasındaki ilişki. *ACU Sağlık Bilimleri Dergisi*, 9(2), 170-176.
- Dereboy, İ.F., Arslantaş, H., Şair, Y.B., Salkın, G., Şahin, P. (2010, 5-9 Ekim). *Yatan hastalara yönelik yeni bir grup terapi tekniğinin katılanlar tarafından değerlendirilmesi [Sözel Bildiri]*. 46. Ulusal Psikiyatri Kongresi, İzmir.

- Devries, K.M., Mak, J.Y., García-Moreno, C., Petzold, M., Child, J.C., Falder, G. (2013). Global health. The global prevalence of intimate partner violence against women. *Science*, 340(6140), 1527-1528.
- Diaz-Aguado, M.J. ve Martinez, R. (2015). Types of adolescent male dating violence against women, self-esteem, and justification of dominance and aggression. *Journal of Interpersonal Violence*, 30(15), 2636- 2658.
- Duncan, L.G., Coatsworth, J.D., Greenberg, M.T. (2009). A model of mindful parenting: Implications for parent-child relationships and prevention research. *Clinical Child And Family Psychology Review*, 12(3), 255-270. doi: 10.1007/s10567-009-0046-3.
- Dion, J., Smith, K., Dufour, M.P., Paquette, L., Dubreuil, J., Godbout, N. (2021). The mediating role of dispositional mindfulness in the associations between intimate violence, self-esteem, and distress among adolescents. *Mindfulness*, 12(12), 3060–3072. <https://doi.org/10.1007/s12671-021-01767-6>.
- Duval, A., Lanning, B.A., Patterson, M.S. (2020). A systematic review of dating violence risk factors among undergraduate college students. *Trauma, Violence, & Abuse*, 21(3), 567-585. <https://doi.org/10.1177%2F1524838018782207>.
- Draucker, C.B., Martsof, D.S., Crane, S., Romero, L., Al-Khattab, H.A. (2019). A feasibility test of an online intervention to prevention dating violence in emerging adults. *Archives of Psychiatric Nursing*, 33(3), 296- 301. doi: 10.1016/j.apnu.2017.02.00.
- D’Zurilla, T.J. ve Nezu, A.M. (2010). Problem-solving therapy. in handbook of cognitive-behavioral therapies; Dobson, K.S., Ed.; Guilford Press: New York, NY, USA, 197–225.
- D’Zurilla, T. J. ve Nezu, A. M. (2002). Social problem-solving inventory-revised (SPSI-R): Technical manual; multi-health systems, Inc.: North Tonawanda, NY, USA.
- D’Zurilla, T.J., Nezu, A.M., Maydeu-Olivares, A. (2004). Social problem solving: Theory and assessment; Chang, E.C., D’Zurilla, T.J., Sanna, L.J. (Eds), *American Psychological Association: Washington*, (pp.11–27).

- D’Zurilla, T., Chang, E.C., Sanna, L.J. (2003). Self-esteem and social problem solving as predictors of aggression in college students. *Journal Social Clin. Psychol*, 22, 424–440.
- Exner-Cortens, D., Eckenrode, J., Rothman, E. (2014). Longitudinal associations between teen dating violence victimization and adverse health outcomes. *Pediatrics*, 131(1), 71–78. <https://doi.org/10.1542/peds.2012-1029>.
- Exner-Cortens, D., Baker, E., Craig, W. (2021). *Journal of Adolescent Health*, 69, 495-502. <https://doi.org/10.1016/j.jadohealth.2021.01.032>.
- Esquivel-Santoveña, E.E. ve Dixon, L. (2012). Investigating the true rating of physical intimate partner violence: A review of nationally representative surveys. *Aggression and Violent Behavior*, 17, 208-219.
- Ehrensaft, M.K., Cohen, P., Brown, J., Smailes, E., Chen, H. Johnson, J.G. (2003). Intergenerational transmission of partner violence: A 20-year prospective study. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 71(4), 741–753. <https://psycnet.apa.org/doi/10.1037/0022-006X.71.4.741>.
- Ehrensaft, M. K., Cohen, P., Johnson, J. G. (2006). Development of personality disorder symptoms and the risk for partner violence. *Journal of Abnormal Psychology*, 115(3), 474–483. <https://doi.org/10.1037/0021-843X.115.3.474>.
- Ehrensaft, M.K., Cohen, P., Brown, J., Smailes, E., Chen, H., Johnson, J.G. (2003). Intergenerational transmission of partner violence: A 20-year prospective study. *Journal Of Consulting And Clinical Psychology*, 71(4), 741–753. <https://psycnet.apa.org/doi/10.1037/0022-006X.71.4.741>.
- Erciyas, Ş.K., Seval, M., Doğan, N. (2021). Hemşirelik öğrencilerinin kadına yönelik şiddet belirtilerini tanıyabilme durumları. *Ege Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Dergisi*, 37(1),1–9. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/1362098>
- Eriksson, L. ve Mazerolle, P. (2015). A cycle of violence? Examining family-of-origin violence, attitudes, and intimate partner violence perpetration. *Journal Of Interpersonal Violence*, 30(6), 945-964. <https://doi.org/10.1177/0886260514539759>.

- Eriş, Y. ve İkiz, B. (2013). Ergenlerin benlik saygısı ve sosyal kaygı düzeyleri arasındaki ilişki ve kişisel değişkenlerin etkileri. *Turkish Studies*, 8(6), 179-193.
- Falowo, P.S. ve Adejuwon, G.A. (2023). Perceived men-controlling behaviour and self-esteem as predictors of dating-relationship male perpetrated violence among female emerging adults in oyo state. *African Journal of Human Development and Lifespan*, 3,126 – 156.
- Faver, C.A. ve Strand, E.B. (2007). Fear, guilt, and grief: harm to pets and the emotional abuse of women. *Journal of Emotional Abuse*, 7(1).
- Fidan, F. ve Yeşil Y. (2018). Nedenleri ve sonuçları itibariyle flört şiddeti. *Balkan ve Yakın Doğu Sosyal Bilimler Dergisi*, 4/1, 16-24.
- Forke, C.M., Myers, R.K., Catallozzi, M., Schwarz, D.F. (2008). Relationship violence among female and male college undergraduate students. *Formerly Archives of Pediatrics & Adolescent Medicine*, 162(7), 634-641.
- Flores, P.J. (2010). Group psychotherapy and neuro-plasticity: An attachment theory perspective. *International Journal of Group*, 60(4), 546-570. <https://doi.org/10.1521/ijgp.2010.60.4.546>.
- Garcia-Moreno, C., Heise, L., Jansen, H.A., Ellsberg, M., Watts, C. (2006). Violence against women. *Science*, 310(5752), 1282-1283.
- Güleç Keskin, S. (2024). Terapötik Grup Yönetimi ve Psikiyatri Hemşireliği. S. Sabancıoğulları (Ed.), *Ruh Sağlığı ve Psikiyatri Hemşireliğinde Temel Beceriler* (1.bs, ss.72-77). Ankara. Türkiye Klinikleri.
- Güler, E. ve Erbil, N. (2022). Kadına yönelik şiddet, cinsel şiddet ve hemşirenin sorumlulukları. *Androloji Bülteni*, 24, 204–213. <https://doi.org/10.24898/tandro.2022.38159>.
- Gressard, L.A., Swahn, M.H., Tharp, A.T. (2015). A first look at gender inequality as a societal risk factor for dating violence. *Am Journal Prevent Medicen*, 49(3),448-57. doi: 10.1016/j.amepre.2015.05.017.
- Hazan, C. ve Shaver, P. (1987). Romantic love conceptualized as an attachment process. *Journal of Personality and Social Psychology*, 52(3), 511. doi: 10.1037/0022-3514.52.3.511.

- Hemşirelik Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik. 19 Nisan 2011 Resmî Gazete. <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2011/04/20110419-5.htm> adresinden erişildi.
- Heise, L. ve Garcia Moreno, C. (2002). Violence by intimate partners. E.G. Krug, L.L. Dahlberg, J.A. Mercy (Eds). In World Report On Violence And Health. Geneva, World Health Organization, 87-121.
- Hutchinson, K. (2012). Predictors of college students' dating violence perceptions and help-seeking recommendations. Doctoral dissertation. The University of Akron, Ohio.
- Garthe, R.C., Sullivan, T.N., Behrhorst, K.L. (2018). A latent class analysis of early adolescent peer and dating violence: Associations with symptoms of depression and anxiety. *Journal of Interpersonal Violence*, 1- 19.
- Gonzalez-Mendez, R., Yanes, J.M., Ramirez-Santana, G. (2016). Witnessing partner violence. *Journal of Interpersonal Violence*, 32(8), 1235–1248. <https://doi.org/10.1177%2F0886260515588533>.
- Gover, A.R. (2004). Risky lifestyles and dating violence: A theoretical test of violent victimization. *Journal of Criminal Justice*, 32, 171-180.
- Gover, A.R., Kaukinen, C., Fox, K.A. (2008). The relationship between violence in the family of origin and dating violence among college students. *Journal Of Interpersonal Violence*, 23(12), 1667–1693. <http://Dx.Doi.Org/10.1177/0886260508314330>.
- Gressard, A., Swahn, M.H., Tharp, A.T. (2015). A first look at gender inequality as a societal risk factor for dating violence. *American Journal of Preventive Medicine*, 49(3), 448-457.
- Harcar, T., Çakır, Ö., Sürgevil, O., Budak, G. (2008). Kadına yönelik şiddet ve Türkiye’de kadına yönelik şiddetin durumu. *Toplum ve Demokrasi*, 2 (4), 51-70.
- Haskan Avcı, Ö. (2014). Üniversite öğrencilerinin evlilik öncesi ilişkilerde problem yaşadıkları ve eğitim almak istedikleri konular. *Ege Eğitim Dergisi*, 15,279-29.

- Harter, S. (1990). Developmental differences in the nature of self-representations: Implications for the understanding, assessment, and treatment of maladaptive behavior. Special issue: selfhood processes and emotional disorders. *Cognit Ther Res*, 14, 113-142.
- Harned, M.S. (2005). Understanding women's labeling of unwanted sexual experiences with dating partners: A qualitative analysis. *Violence Against Women*, 11, 374-413.
- Heise, L., Ellsberg, M., Gottmoeller, M. (2002). A global overview of gender-based violence. *International Journal of Gynecology and Obstetrics*, 78(1), 5-14.
- Harned, M.S. (2001). Abused women or abused men? An examination of the context and outcomes of dating violence. *Violence And Victims*, 16(3), 269-285. <http://dx.doi.org/10.1891/0886-6708.16.3.269>
- Heise, L. ve Garcia Moreno, C. (2002). Violence by intimate partners. E.G. Krug, L.L. Dahlberg, J.A. Mercy (eds). In *World Report On Violence And Health*. Geneva, World Health Organization, 87-121.
- Horney, K. (2008). Nevrotik Kişilik. S, Koçak. (Ed), *Çağımızın Nevrotik Kişiliği*, İstanbul: Doruk Yayınları.
- Instituto Mexicano De La Juventud (2008). *Encuesta Nacional De Violencia En Las Relaciones De Noviazgo 2007*. México D.F.: IMJ.
- Israel, E. ve Stover, C. (2009). Intimate partner violence: The role of the relationship between perpetrators and children who witness violence. *Journal Of Interpersonal Violence*, 24(10), 1755-1764. doi: <https://Psycnet.Apa.Org/Doi/10.1177/0886260509334044>.
- İftar, M. (2016). *Üniversite öğrencilerinin flört şiddetine yönelik tutum ve davranışları*. Yüksek Lisans Tezi, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Muğla.
- İftar, M. ve Güler, G. (2020). Attitudes and behaviors of university students towards dating violence. *International Anatolia Academic Online Journal Health Sciences*, 6 (2), 151-167.
- Jewkes, R. (2002). Intimate partner violence: Causes and prevention. *Lancet*. 359(9315), 1423-1429.

- Johnson, K.B. ve Das, M.B. (2009). Spousal violence in Bangladesh as reported by men: prevalence and risk factors. *Journal of Interpersonal Violence*, 24(6), 977–995.
- Johnson, W.L., Giordano, P.C., Longmore, M.A., Manning, W.D. (2014). Intimate partner violence and depressive symptoms during adolescence and young adulthood. *Journal Of Health And Social Behavior*, 55(1), 39–55. <https://psycnet.apa.org/doi/10.1177/0022146513520430>.
- Kalkan, M. (2010). Ergen romantik ilişkilerinde duygusal istismar, fiziksel istismar ve soruna yönelmeye Adlerian bir bakış: Sosyal ilgi. *Anadolu Psikiyatri Dergisi*, 11 (3), 242-247.
- Kalkan, M. (2008). Ergenler için romantik ilişkilerde sorun çözme ölçeğinin geliştirilmesi. *Çocuk ve Gençlik Ruh Sağlığı Dergisi*, 15(3), 131- 138.
- Kahn, A.S., Jackson, J., Kully, C., Badger, K., Halvorsen, J. (2003). Calling it rape: Differences in experiences of women who do or do not label their sexual assault as rape. *Psychology of Women Quarterly*, 27, 233-242.
- Kaya, Ö.S. (2018). Yakın ilişkilerde problem çözme becerilerinin empati ve mental iyi oluş açısından incelenmesi. *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi*, (1), 62-72.
- Kast, N.R. ve Eisenberg, M.E., Sieving, R.E. (2016). The role of parent communication and connectedness in dating violence victimization among latino adolescents. *Journal of Interpersonal Violence*, 31(10), 1932-1955. <https://doi.org/10.1177%2F0886260515570750>.
- Kaplan, V. ve Ançel, G. (2021). The effect of interpersonal relational role analysis on nursing students' anxiety levels and interpersonal problem-solving orientation. *Perspectives in Psychiatric Care*, 1175-1186. doi: 10.1111/ppc.12672.
- Karatay, M., Karatay, G., Gürarslan Baş, N., Baş, K. (2018). Üniversite öğrencilerinin flört şiddetine ilişkin tutum ve davranışları. *Sürekli Tıp Eğitim Dergisi*, 27 (1), 62-71.
- Karakurt, G. ve Silver, K.E. (2013). Emotional abuse in intimate relationships: The role of gender and age. *Violence and Victims*, 28(5), 804–821. <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed/24364124>.

- Kaura, S.A. ve Lohman, B.J. (2007). Dating violence victimization, relationship satisfaction, mental health problems, and acceptability of violence: A comparison of men and women. *Journal of Family Violence*, 22(6), 367-381. <http://dx.doi.org/10.1007/s10896-007-9092-0>.
- Kaukinen, C. (2014). Dating violence among college students. *Trauma, Violence, & Abuse*, 15(4), 283–296. <https://doi.org/10.1177/2F1524838014521321>.
- Kenney, C.T. ve McLanahan, S. (2006). Why are cohabiting relationships more violent than marriages? *Demography*, 43(1), 127–140. <https://doi.org/10.1353/dem.2006.0007>.
- Keyvan, A. (2010). Psikanalitik grup terapisi (Grup analizi). *İstanbul Aydın Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 1(3), 35-42.
- Kim, J. (2019). *Correlates of attitudes toward violence and dating violence perpetration among us college students*. Unpublished Doctoral Dissertation, University Of South Carolina, Columbia, United States.
- Kirk, L., Terry, S., Lokuge, K., Watterson, J.L. (2017). Effectiveness of secondary and tertiary prevention for violence against women in low and low-middle income countries: A systematic review. *BMC Public Health*, 17(1), 1-21. doi: 10.1186/S12889-017-4502-6.
- Kılıçer, A.S. ve Dost, M.T. (2014). Üniversite öğrencilerinin romantik ilişkilerinde algıladıkları istismar. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 5 (42), 160-172.
- Kim S. ve Kim J. (2001). The effects of group intervention for battered women in Korea. *Archives of Psychiatric Nursing*, 15, 6, 257-264. doi:10.1053/apnu.2001.28682.
- Koçak, Ç.Y. ve Can H.Ö. (2019). Flört şiddeti: Tanımı, sınıflaması ve değerlendirmesi. Özbaşaran, F. (Ed). *Toplumsal Cinsiyet ve Kadın*. 1. Baskı. Ankara: Türkiye Klinikleri, 43-53.
- Knee, C.R. (1998). Implicit theories of relationships: assessment and prediction of romantic relationship initiation, coping and longevity. *Journal of Personality and Social Psychology*, 74, 360-370.
- Krug, E.G., Mercy, J.A., Dahlberg, L.L., Zwi, A.B. (2022). The world report on violence and health. *Lancet*, 360(5), 1083-1008.

- Laporte, L., Jiang, D., Pepler, D.J., Chamberland, C. (2011). The relationship between adolescents' experience of family violence and dating violence. *Youth & Society*, 43(1), 3-27. doi <https://doi.org/10.1177/0044118X09336631>.
- Langhinrichsen-Rohling, J. (2012). Gender and stalking: Current intersections and future directions. *Sex Roles*, 66 (1), 418-426. doi:10.1007/s11199-011-0093-3.
- Langhinrichsen-Rohling, J., McCullars, A., Misra, T.A. (2012). Motivations for men and women's intimate partner violence perpetration: A comprehensive review. *Partner Abuse*, 3(4), 429-468. doi: <http://dx.doi.org/10.1891/1946-6560.3.4.429>.
- Lewis, S.F. ve Fremouw, W. (2001). Dating violence: A critical review of the literature. *Clinical Psychology Review*, 21,105-127.
- Liu, C. (2014). *Relations between childhood violence exposure and dating violence victimization in treatment seeking, low-income, urban African American girls: The mediating role of mental illness*. Unpublished Doctoral Dissertation, Palo Alto University, Palo Alto, California.
- Lieberman, M. (2013). *Social: Why are brains are wired to connect*. Crown.
- Love, S. ve Robinson Kurpius, S.E. (2022). Childhood sexual abuse and coping as young adults: the roles of attachment and mattering. *Journal of Interpersonal Violence*, 37(7-8), 4931-4951. <https://doi.org/10.1177/0886260520958647>.
- Liu, D., Beier, J.J. Vazsonyi, A.T. (2021). Dating violence victimization among adolescent girls in the american rural south. *International criminology*, 1, 234-245.
- Lothstein, L.M. (2013). Group therapy with intimate partner violence (IPV). *International Journal of Group Psychotherapy* 63(3), 499-452. <https://doi.org/10.1521/ijgp.2013.63.3.449>.
- Lochman, J.E., Wayland, K.K., White, K.J. (1993). Social goals: Relationship to adolescent adjustment and to social problem solving. *Journal Abnormal Child Psychol*, 21, 135–151. 65.
- Lochman, J.E. ve Dodge, K.A. (1994). Social-cognitive processes of severely violent, moderately aggressive, and nonaggressive boys. *Journal Consultant Clin. Psychol*, 62, 366–374.

- López-Cepero, J., Rodríguez-Franco, L., Rodríguez-Díaz, F.J., Bringas, C. (2013). Validación de la versión corta del Social Roles Questionnaire (SRQ-R) con una muestra adolescente y juvenil española. *Revista Electrónica de Metodología Aplicada*, 18, 1-16.
- López-Cepero, J., Rodríguez-Franco, L., Rodríguez-Díaz, F.J., Bringas, C., Paíno, S. (2013). Indicadores conductuales y holísticos en el etiquetado de violencia en el noviazgo de adolescentes y adultos jóvenes españoles. *Percepción de la victimización*. Manuscrito sometido a publicación.
- Londahl, E.A., Tverskoy, A., D’Zurilla, T.J. (2005). The relations of internalizing symptoms to conflict and interpersonal problem solving in close relationships. *Cognitive Ther. Res*, 29, 445–462. doi: 10.1007/s10608-005-4442-9.
- Lichter, E.L. ve McCloskey, L.A. (2004). The effects of childhood exposure to marital violence on adolescent gender-role beliefs and dating violence. *Psychology Of Women Quarterly*, 28(4), 344–357. <https://doi.org/10.1111%2Fj.1471-6402.2004.00151.X>.
- Lynch, S. ve Graham-Bermann, S. (2000). Woman abuse and self-affirmation: Influences on women’s self-esteem. *Violence against women*, 6, 178-197.
- Maker, A.H. ve DeRoos-Cassini, T.A. (2007). Prevalence, perpetrators, and characteristics of witnessing parental violence and adult dating violence in Latina, East Asian, South Asian, and Middle Eastern women. *Violence and Victims*, 22(5), 632–647. <https://doi.org/10.1891/088667007782312122>.
- Makin-Byrd, K. ve Bierman, K.L. (2012). Individual and family predictors of the perpetration of dating violence and victimization in late adolescence. *Journal Of Youth And Adolescence*, 42(4), 536–550. <https://doi.org/10.1007/S10964-012-9810-7>.
- Messinger, A.M., Rickert, V.I., Fry, D.A., Lessel, H., Davidson, L.L. (2012). Revisiting the role of communication in adolescent intimate partner violence. *Journal Of Interpersonal Violence*, 27(14), 2920-2935. <https://doi.org/10.1177/0886260512438276>.
- Mbilinyi, L.F., Logan-Greene, P.B., Neighbors, C., Walker, D. D., Roffman, R.A., Zegree, J. (2012). Childhood domestic violence exposure among a community sample of adult

- perpetrators: What mediates the connection. *Journal Of Aggression, Maltreatment & Trauma*, 21(2), 171-187. doi: <https://doi.org/10.1080/10926771.2012.639203>.
- Milletich, R.J., Kelley, M.L., Doane, A.N., Pearson, M.R. (2010). Exposure to interparental violence and childhood physical and emotional abuse as related to physical aggression in undergraduate dating relationships. *Journal Of Family Violence*, 25(7), 627–637. doi: 10.1007/S10896-010-9319-3.
- Mihçioğur, S., Akın, A. (2015). Flört şiddeti şiddet’li sevgi. *Sağlık ve Toplum*, 25(2),9-15.
- Milner, A.N. ve Baker, E.H. (2017). Athletic participation and intimate partner violence victimization: investigating sport involvement, self-esteem, and abuse patterns for women and men. *Journal of Interpersonal Violence*, 32(2), 268-289
- Murray, C.E. ve Kardatzke, K.N. (2007). Dating violence among college students: key issues for college counselors. *Journal of College Counseling*, 10(1), 79-89. <https://doi.org/10.1002/j.2161-1882.2007.tb00008.x>.
- National Youth Violence Prevention Resource Center. (2021). <https://www.cdc.gov/violenceprevention/intimatepartnerviolence/teendatingviolence/fastfact.html> Erişim tarihi: 20.06.2023.
- Offenhauer, P. ve Buchalter, A. (2011). Teen dating violence: A Literature Review And Annotated Bibliography. Washington, DC: National Institute of Justice. <http://www.ncjrs.gov/App/publications/abstract.aspx?ID=257349>.
- O’Keefe, M. (1997). Predictors of dating violence among high school students. *Journal of Interpersonal Violence*, 12(4),546-568. <https://doi.org/10.1177%2F088626097012004005>.
- Orth, U. ve Robins, R.W. (2014). The development of self-esteem. *Current Directions in Psychological Science*, 23(5), 381-387. <https://doi.org/10.1177/0963721414547414>.
- Qu, J., Wang, L., Zhao, J. (2018). Correlates of attitudes toward dating violence among police cadets in China. *International Journal of Offender Therapy and Comparative Criminology*, 62(16), 4888-4903.
- Ohnishi, M., Nakao, R., Shibayama, S., Matsuyama, Y., Oishi, K., Miyahara, H. (2011). Knowledge, experience, and potential risks of dating violence among Japanese university students: A cross-sectional study. *BMC Public Health*, 19(11), 339.

- Ozaki, R. ve Otis, M.D. (2017). Gender equality, patriarchal cultural norms, and perpetration of intimate partner violence: Comparison of male university students in Asian and European cultural contexts. *Violence Against Women*, 23(9),1076-1099.
- Öztürk, N., Karabulut, M., Sertoğlu, E. (2018). Gençlerle güvenli ilişkiler üzerine çalışmak: Eğitimciler ve danışmanlar için el kitabı. 2. Baskı. İstanbul: Punto Baskı Çözümleri.
- Özdere, M. ve Kültül, N. (2018). Flört şiddeti eğitiminin, üniversite öğrencilerinin flört şiddetine ilişkin tutumlarına etkisi. *Social Science Development Journal*, 3(9). doi:10.31567/ssd.46.
- Özdere, M. (2019). Üniversite öğrencilerinin flört şiddetine ilişkin tutumları. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 7(95), 314-331 doi: <http://dx.doi.org/10.16992/ASOS.15167>.
- Özen, A., Engin, Salman, S., Uğurlu, N.S. (2016). Romantik ilişkilerde çatışma çözüm stilleri ölçeği: geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Nesne Psikoloji Dergisi*, 4(7), 1-19.
- Öztürk, M. ve Bilican-Gökkaya, V. (2022). Üniversite öğrencilerinin flört şiddeti mağduriyetleri ile mücadele stratejileri. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 32(2), 795-806.
- Uğur, S.B. ve Kılıç, A.K. (2021). Üniversite öğrencilerinin flört şiddetine maruz kalma durumları, yaklaşımları ve sosyal destek kaynakları. *Mediterranean Journal of Humanities*, 293-304. doi: 10.13114/MJH.2021.566.
- Paat, Y.F. ve Markham, C. (2019). The roles of family factors and relationship dynamics on dating violence victimization and perpetration among college men and women in emerging adulthood. *Journal of Interpersonal Violence*, 34(1), 81-114. <https://doi.org/10.1177%2F0886260516640544>.
- Page, A.Z. ve İnce, M. (2008). Aile içi şiddet konusunda bir derleme. *Türk Psikoloji Yazıları* 11/22, 81-94.
- Page, A.C. ve Hooke, G.R. (2009). Increased attendance in inpatient group psychotherapy improves patient outcomes. *Psychiatric Services*, 60(4), 426-428. <https://doi.org/10.1176/ps.2009.60.4.426>.

- Polat, Y., İpekçi, N.N., Yurdagül, G., Öztürk, M., Tatlı, S., Yavuzekinci, M. (2016). Sağlık hizmetleri meslek yüksekokulu öğrencilerinde flört şiddeti prevalansının belirlenmesi. *Ç.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 25/3, 361-380.
- Pratiwi, P.C., Budiningsih, T.E., Mahanani, F.K., Halim, J.A. (2022). We are in the same boat: Group therapy as a treatment for psychological distress in dating violence survivors. *Journal of Educational, Health and Community Psychology*, 11(1), 33-55. doi:10.12928/jehcp.v11i1.21955.
- Papadakaki, M., Tzamalouka, G.S., Chatzifotiou, S., Chliaoutakis, J. (2009). Seeking for risk factors of intimate partner violence in a greek national sample. *Journal Of Interpersonal Violence*, 24(5), 732-750.
- Regan, P. (2011). Close relationships. New York: Routledge Taylor & Francis Group <https://doi.org/10.4324/9780203834749>.
- Reese-Weber, M. (2000). Middle and late adolescents' conflict resolution skills and siblings: Associations with interparental and parent-adolescent conflict resolution. *Journal of Youth and Adolescence*, 29(6), 697–711. <https://doi.org/10.1023/A:1026408023351>.
- Reyes, H.L.M., Foshee, V.A., Niolon, P.H., Reidy, D.E., Hall, J.E. (2016). Gender role attitudes and male adolescent dating violence perpetration: Normative beliefs as moderators. *Journal of Youth and Adolescence*, 45(2), 350-360.
- Reidy, D.E., Smith-Darden, J.P., Cortina, K.S., Kernsmith, R.M., Kernsmith, P.D. (2015). Masculine discrepancy stress, teen dating violence, and sexual violence perpetration among adolescent boys. *Journal of Adolescent Health*, 56(6), 619-624.
- Rivera-Rivera, L., Allen, B., Rodríguez, G., Chávez, R., Lazcano, E. (2007). Prevalence and correlates of adolescent dating violence: baseline study of a cohort of 7960 male and female mexican public school students. *Preventive Medicine*, 44, 477-484.
- Rodríguez-Franco, L., Antuña, M.A., López-Cepero, J., Rodríguez Díaz, F.J., Bringas, C. (2012). Tolerance towards dating violence in Spanish adolescents. *Psicothema*, 24, 236-242.
- Rodríguez-Franco, L., López-Cepero, J., Rodríguez-Díaz, F.J. (2009). Violencia doméstica: Una revisión bibliográfica bibliométrica. *Psicothema*, 21, 253-259.

- Rodríguez-Franco, L., López-Cepero, J., Rodríguez-Díaz, F.J., Bringas, C., Antuña, A., Estrada, C. (2010). Validación del cuestionario de violencia entre novios (CUVINO) en jóvenes hispanohablantes: Análisis de resultados en España, México Argentina. *Anuario de Psicología Clínica y de la Salud*, 6, 45-52.
- Rosenberg, M. (1965). *Society and the adolescent self-image*. New Jersey: Princeton University Press.
- Reidy, D.E., Holland, K.M., Cortina, K., Ball, B., Rosenbluth, B. (2017). Evaluation of the expect respect support group program: A violence prevention strategy for youth exposed to violence. *Preventive Medicine*, 100, 235–242. <https://doi.org/10.1016/j.ypmed.2017.05.003>.
- Reyes, H.L.M., Foshee, V.A., Niolon, P.H., Reidy, D.E., Hall J.E. (2016). Gender role attitudes and male adolescent dating violence perpetration: Normative beliefs as moderators. *Journal Of Youth And Adolescence*, 45(2), 350-60.
- Rutter, L.A., Weatherill, R.P., Taft, C.T., Orazem, R.J. (2012). Examining gender differences in the relationship between dating violence victimization and anger in college students. *Violence And Victims*, 27(1), 70–77. <https://doi.org/10.1891/0886-6708.27.1.70>.
- Richards, T.N., Branch, K.A., Ray, K. (2014). The impact of parental and peer social support on dating violence perpetration and victimization among female adolescents: A longitudinal study. *Violence And Victims*, 29(2), 317–331. <https://doi.org/10.1891/0886-6708.Vv-D-12-00141r1>.
- Roudsari, B.S., Leahy, M.M., Walters, S.T. (2009). Correlates of dating violence among male and female heavy-drinking college students. *Journal Of Interpersonal Violence*, 24(11), 1892-1905. <https://doi.org/10.1177/0886260508325492>.
- Sáez, G., López-Nuñez, C., Carlos-Vivas, J., Barrios-Fernández, S., Rojo-Ramos, J., Adsuar, J.C., Collado-Mateo, D. (2021). A multicomponent program to improve self-concept and self-esteem among intimate partner violence victims: a study protocol for a randomized controlled pilot trial. *Int Journal Environ Res Public Health*, 18, 4930. <https://doi.org/10.3390/ijerph18094930>.

- Santos, A., Matos, M., Machado, A. (2017). Effectiveness of a group intervention program for female victims of intimate partner violence. *Small Group Research*, 48(1), 34-61. <https://doi.org/10.1177/1046496416675226>.
- Schwartz, J.P., Hage, S.M., Bush, I., Burns, L.K. (2006). Unhealthy parenting and potential mediators as contributing factors to future intimate violence: A review of the literature. *Trauma, Violence, & Abuse*, 7(3), 206–221. doi: 10.1177/1524838006288932.
- Subaşı, N. ve Akın, A. (2006). Kadına yönelik şiddet.; nedenleri ve sonuçları. toplumsal cinsiyet, sağlık ve kadın kitabı içinde, Hacettepe Üniversitesi Kadın Sorunları Araştırma Ve Uygulama Merkezi. *Hacettepe Üniversitesi Yayınları*, 231-248.
- Stuart, G.W. (2014). Principles and practice of psychiatric nursing-e-book, Elsevier Health Sciences.
- Sünetçi, B., Say, A., Gümüştepe, B., Enginkaya, B., Yıldızdoğan, Ç., Yalçın M. (2016). Üniversite öğrencilerinin flört şiddeti algıları üzerine bir araştırma. *Ufuk Ötesi Bilim Dergisi*, 16, 56-83.
- Shorey, R.C., Cornelius, T.L., Bell, K.M. (2008). A critical review of theoretical frameworks for dating violence: Comparing the dating and marital fields. *Aggression and Violent Behavior*, 13(3), 205-215. doi:10.1016/j.avb.2008.03.003.
- Shorey, R.C., Fite, P.J., Choi, H., Cohen, J.R., Stuart, G.L., Temple, J.R. (2015). Dating violence and substance use as longitudinal predictors of adolescents' risky sexual behavior. *Prevention Science*, 16(6), 853-861. <https://doi.org/10.1007/S11121-015-0556-9>.
- Schuster, I. ve Krahé, B. (2017). The prevalence of sexual aggression in Turkey: A systematic review. *Aggression and Violent Behavior*, 37, 102-114. <https://doi.org/10.1016/j.avb.2017.05.003>.
- Schumacher, A.J., Feldbau-Kohn, S., Smith-Slep, M., Heyman, R. (2004). Risk factors for male-to-female partner physical abuse. *Aggression and Violent Behavior*, 9, 281-352. doi:10.1016/S1359-1789(00)00027-6.

- Shortt, J.W., Capaldi, D.M., Kim, H.K., Kerr, D.C., Owen, L.D., Feingold, A. (2012). Stability of intimate partner violence by men across 12 years in young adulthood: Effects of relationship transitions. *Prevention Science*, 13(4), 360-369. <https://doi.org/10.1007/s11121-011-0202-0>.
- Stith, S.M., Smith, D.B., Penn, C.E., Ward, D.B., Tritt, D. (2004). Intimate partner physical abuse perpetration and victimization risk factors: A meta-analytic review. *Aggression And Violent Behavior*, 10(1), 65-98. <https://doi.org/10.1016/j.avb.2003.09.001>.
- Straus, M.A. (1976). Measuring intrafamily conflict and violence: The conflict tactics scales. *Journal Marriage Family*, 41, 75-88.
- Straus, M.A. (2004). Prevalence of violence against dating partners by male and female university students worldwide. *Violence Against Women*, 10, 790-811.
- Smith, P.H., White, J.W., Holland, L.J. (2003). A longitudinal perspective on dating violence among adolescent and college-age women. *American Journal of Public Health*, 93(7), 1104-1109. <https://doi.org/10.2105%2Fajph.93.7.1104>.
- Stark, L. ve Ager, A. (2011). A systematic review of prevalence studies of gender-based violence in complex emergencies. *Trauma, Violence and Abuse*, 12, 127-134.
- Spencer, G.A. ve Bryant, S.A. (2000). Dating violence: A comparison of rural, suburban, and urban teens. *Journal of Adolescent Health*, 27(5), 302-305. [http://dx.doi.org/10.1016/S1054-139X\(00\)00125-7](http://dx.doi.org/10.1016/S1054-139X(00)00125-7).
- Tam, S. (2018). *The awareness of rowan university undergraduate students regarding dating violence*. Unpublished Master's Thesis. Rowan University, Glassboro, New Jersey.
- Tanığ, Y. (1996). *Psikiyatri Hemşireliğinin uluslararası boyutlarda incelenmesi*. Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Tarı Selçuk, K., Avcı, D., Mercan, Y. (2018). Üniversite öğrencilerinde flört şiddetine maruziyet: Flört şiddetine yönelik tutumların ve toplumsal cinsiyet algısının şiddete maruziyet ile ilişkisi. *ACU Sağlık Bilimleri Dergisi*, 9/3, 302-308.
- Terzioğlu, F., Gönenç, İ.M., Özdemir, F., Güvenç, G., Kök, G., Sezer, N.Y. (2016). Flört şiddeti tutum ölçeği geçerlilik ve güvenirlik çalışması. *Anadolu Hemşirelik ve Sağlık Bilimleri Dergisi*, 19, (4), 225-232.

- Türk, B., Hamzaoglu, N., Yayak, A. (2020). Flört şiddeti üzerine bir inceleme. *Türkiye Klinikleri Adli Tıp ve Adli Bilimler Dergisi*, 17(1), 73-81. doi: 10.5336/forensic.2019-70929.
- Tyler, K.A. ve Melander, L.A. (2012). Poor parenting and antisocial behavior among homeless young adults: Links to dating violence perpetration and victimization. *Journal Of Interpersonal Violence*, 27(7), 1357-1373. doi: <https://doi.org/10.1177/0886260511425244>.
- Tjaden, P. ve Thoennes, N. (2000) Prevalence and consequences of male-to-female and female-to male intimate partner violence as measured by the national violence against women survey. *Violence Against Women*, 6(2),142-161.
- Trejo, S. (2002). *Social support and teen dating violence victimization*. Unpublished Master's Thesis. California State University, Long Beach, California.
- Tice, D.M. (1991). Esteem protection or enhancement? Self-handicapping motives differ by the trait of self-esteem. *Journal of Personality and Social Psychology*, 60, 711-72.
- Toplu-Demirtaş, E. (2018). *Flört şiddeti konusunda lise gençlerinin çözüm önerileri: Araştırma raporu*. Cinsel Şiddetle Mücadele Derneği.
- Toplu-Demirtaş, E., Hatipoğlu-Sümer, Z., White, J.W. (2013). The relation between dating violence victimization and commitment among Turkish college women: Does the investment model matter? *International Journal of Conflict & Violence*, 7, 203-215. <https://doi.org/10.4119/ijcv-3019>.
- Tourigny, M., Hébert, M., Daigneault, I., Simoneau, A.C. (2005). Efficacy of a group therapy for sexually abused adolescent girls. *Journal Child Sex Abuse*, 14(4):71-93. doi: 10.1300/J070v14n04_04. PMID: 16354649.
- Tutty, L.M., Bidgood, B.A., Rothery, M.A. (1993). Support groups for battered women: Research on their efficacy. *Journal Of Family Violence*, 8, 325-343.
- Tharp, A.T., DeGue, S., Valle, L.A., Brookmeyer, K.A., Massetti, G.M., Matjasko, J.L. (2013). A systematic qualitative review of risk and protective factors for sexual violence perpetration. *Trauma, Violence, & Abuse*, 14(2), 133-167. <https://doi.org/10.1177/1524838012470031>.

- Trzesniewski, K.H., Donnellan, M.B., Robins, R.W. (2013). Development of self-esteem. In V. Zeigler-Hill (Eds.), *Self-esteem*. Psychology Press. 60–79.
- Uluocak, Ş., Gökulu, G., Bilir, O. (2014). A strategic starting point for the elimination of violence against women: İntimate partner violence. *International Journal of Human Sciences*, 11(2), 362-387. doi: 10.14687/ijhs.v11i2.2942.
- Üstünel, A.Ö. (2023). Üniversite öğrencisi gençlerin flört ilişkilerinde cinsel şiddetle ilgili görüş ve deneyimleri üzerine nitel bir araştırma. *Nesne-Psikoloji Dergisi*, 11(27), 54-79. doi: 10.7816/nesne-11-27-05.
- Quinlan, A. (2011). Dating violence, college. Finley L.L. (Ed.). *Encyclopedia of School Crime and Violence*. Santa Barbara. 128-130.
- Xia, M., Fosco, G.M., Lippold, M.A. Feinberg, M.E. (2018). A developmental perspective on young adult romantic relationships: Examining family and individual factors in adolescence. *Journal Youth Adolescent*, 47, 1499–1516. <https://doi.org/10.1007/S10964-018-0815-8>.
- Vagi, K.J., Olsen, E.O.M., Basile, K.C., Vivolo-Kantor, A.M. (2015). Teen dating violence (physical and sexual) among us high school students: Findings from the 2013 National Youth Risk Behavior survey. *JAMA Pediatrics*, 169(5), 474-82.
- World Health Organization. (2016). *Youth Violence*. doi: 10.4135/9781412963923n510.
- Van Ouytsel, J., Torres, E., Choi, H.J., Ponnet, K., Walrave, M., Temple, J.R. (2017). The associations between substance use, sexual behaviors, bullying, deviant behaviors, health, and cyber dating abuse perpetration. *The Journal of School Nursing*, 33(2), 116-122.
- Vezina, J., Hebert, M., Poulin, F., Lavoie, F., Vitaro, F., Tremblay, R.E. (2011). Risky lifestyle as a mediator of the relationship between deviant peer affiliation and dating violence victimization among adolescent girls. *Journal Of Youth And Adolescence*, 40(7), 814-824. doi: <http://dx.doi.org/10.1007/S10964-010-9602-X>.
- Viejo, C., Monks, C.P., Sánchez, V., Ortega-Ruiz, R. (2016). Physical dating violence in Spain and the United Kingdom and the importance of relationship quality. *Journal Interpers Violence*, 31(8):1453-75. Doi: 10.1177/0886260514567963.

- Yalom, I.D. (2015). Grup Psikoterapisinin Teori ve Pratiği. Tongar, A., Karaçam, Ö. (Ed.). (3. bs.) İstanbul.
- Yumuşak, A. ve Şahin, R. (2014). Flörtte şiddete yönelik tutum ölçeklerinin güvenirlik ve geçerlik çalışması. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 13(49), 233-252. <http://dx.doi.org/10.17755/esosder.55295>.
- Terzioğlu, F., Gönenç, İ.M., Özdemir, F., Güvenç, G., Kök, G., Sezer, N.Y. (2016). Flört Şiddeti Tutum Ölçeği geçerlilik ve güvenirlik çalışması. *Anadolu Hemşirelik ve Sağlık Bilimleri Dergisi*, 19, (4), 225-232.
- Yıldırım, S. (2016). *Üniversite öğrencilerinin benlik saygısı ve toplumsal cinsiyet tutumlarının flört şiddetine yönelik tutumlarına*. Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Yıldırım, S. ve Terzioğlu, F. (2018). Şiddetin farklı bir yüzü: Flört şiddeti, etkileri ve etkileyen faktörler. *Anadolu Hemşirelik ve Sağlık Bilimleri Dergisi*, 21(4), 285-292.
- Yüksel-Kaptanoğlu, İ. (2020). Kadınlaraya yönelik şiddet ve toplumsal cinsiyet eşitliği: Haritalama ve izleme çalışması. Ankara: Ceid Yayınları.
- Zayas, V. ve Shoda, Y. (2007). Predicting preferences for dating partners from past experiences of psychological abuse: Identifying the psychological ingredients of situations. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 33(1), 123–138. doi.org/10.1177/0146167206293493.
- World Health Organization [WHO]. (2010). Preventing intimate partner and sexual violence against women: Taking action and generating evidence. Geneva: World Health Organization and London School of Hygiene and Tropical Medicine. 94.
- Winstok, Z. (2008). Conflict escalation to violence and escalation of violent conflicts. *Children and Youth Services Review*, 30, 297–310. [doi:10.1016/j.childyouth.2007.10.007](https://doi.org/10.1016/j.childyouth.2007.10.007).
- Winstok, Z. (2007). Toward an interactional perspective on intimate partner violence. *Aggression And Violent Behavior*, 12(3), 348-363.
- World Health Organization [WHO]. (2003). Skills for health skills-based health education including life skills: An important component of a child-friendly/health-promoting school. World Health Organ. Inf. Ser. Sch. Health Doc. 9, 1–138.

World Health Organization [WHO]. (2010). preventing intimate partner and sexual violence against women: taking action and generating evidence. Geneva: World Health Organisation and London School Of Hygiene And Tropical Medicine. https://www.who.int/violence_injury_prevention/publications/violence/9789241564007_eng.pdf.

World Health Organization [WHO]. (2017). Violence against women. <https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/violence-against-women>.

World Health Organization [WHO]. (2020). COVID-19 and violence against women. what the health sector/system can do. World Health Organization. <https://www.who.int/reproductivehealth/publications/vaw-covid-19/en/>.

World Health Organization [WHO]. (2021). Violence against women prevalence estimates, 2018: Global, regional and national prevalence estimates for intimate partner violence against women and global and regional prevalence estimates for non-partner sexual violence against women. World Health Organization. <https://apps.who.int/iris/bitstream/handle/10665/341337/9789240022256-eng.pdf?sequence=1&isAllowed=y>.

EKLER

Ek 1. Veri Toplama Araçları

KİŞİSEL BİLGİ FORMU

Bu çalışma “*Flört şiddeti gören kadın hemşirelik bölümü öğrencilerine uygulanan kişiler arası ilişkisel rol analizinin sosyal sorun çözme becerisine, benlik saygısına ve kişilerarası bireysel farkındalığına etkisini*” belirlemek amacı ile planlanmıştır. Bu araştırmaya katılım gönüllük esasına dayanmaktadır. Sorulara verdiğiniz yanıtlar tamamen gizli tutulacak, kişi ya da kurumlarla paylaşılmayacaktır. Bu çalışmaya isteyerek katılmanız, bu alanda yapılan bilimsel çalışmaların geliştirilebilmesi için önemli bir etkiye sahiptir. Bu araştırma ile ilgili sormak istediğiniz tüm soruları araştırmayı yürüten *Şule ÇINAKLI*’ya uygulama sırasında veya sonrasında sule_karadag@hotmail.com e-posta adresinden ya da 505 922 70 09 nolu telefonla ya da Sorumlu araştırmacı Prof. Dr. Hülya ARSLANTAŞ’a harslantas@adu.edu.tr mail adresinden ve ya 256 213 88 66-2946 nolu telefondan sorabilirsiniz.

Katılımınız için şimdiden teşekkür ederim.

Şule ÇINAKLI

Aydın Adnan Menderes Üniversitesi

Sağlık Bilimleri Enstitüsü

Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği ABD

Doktora Öğrencisi

Sosyo -demografik Özellikler

Adınız (İlk 3 harfini yazınız. Diğer harf sayısı kadar yıldız koyunuz):.....

Soyadınız (İlk 3 harfini yazınız. Diğer harf sayısı kadar yıldız koyunuz):.....

Telefon Numaranız:

1. Yaşınız:

2. Sınıfınız :

3. Annenizin eğitim düzeyi nedir?

- ☐ Okuma-yazması yok ☐ Okuryazar ☐ İlköğretim ☐ Ortaöğretim
☐ Üniversite ve üstü

4. Babanızın eğitim düzeyi nedir?

- ☐ Okuma-yazması yok ☐ Okuryazar ☐ İlköğretim ☐ Ortaöğretim
☐ Üniversite ve üstü

5. Sizin dışınızda ki kardeş sayınız nedir? Yazınız :

6. Aile tipiniz nedir?

- ☐ Çekirdek aile ☐ Geniş aile ☐ Tek ebeveynli aile

7. En uzun süre yaşadığınız yer:

- ☐ Köy ☐ Kasaba ☐ Şehir ☐ Büyükşehir/Metropol

8. Ailenizin aylık gelir düzeyi nedir?

- ☐ Gelir giderden az ☐ Gelir gidere denk ☐ Gelir giderden fazla

Şu Anki Flört Durumu İle İlgili Özellikler

9. Şu anda mevcut bir flört ilişkiniz var mı? ☐ Hayır ☐ Evet

10. Eğer mevcut bir flört ilişkiniz var ise, kaç ay/yıldır berabersiniz?.....ay.....yıl

11. Flört ilişkiniz süresince şiddete (fiziksel, psikolojik, cinsel) maruz kaldığınızı düşünüyor musunuz?

- ☐ Hayır ☐ Evet

12. Daha önceki flört ilişkilerinizde şiddete (fiziksel, psikolojik, cinsel) maruz kaldığınızı düşünüyor musunuz?

☐ Hayır ☐ Evet

Şiddete Maruz Kalma Durumu İle İlgili Özellikler

13. Aile içi şiddete maruz kaldınız mı?

☐ Hayır ☐ Evet (Şiddetin türünü belirtiniz)

14. Ailenizde aile içi şiddete maruz kalan aile bireyi (anne, baba, kardeş vb.) var mı?

☐ Hayır ☐ Evet (Belirtiniz)

Flört Şiddeti Tutum Ölçeği

Sayın Katılımcı,

Bu ölçekteki cümleler, sizin flört şiddetine ilişkin tutumlarınızı belirlemek için hazırlanmıştır. Sonuçlar yalnızca araştırma amacıyla kullanılacaktır. Bu cümlelerden hiçbirisinin doğru ya da yanlış cevabı yoktur. Her cümle ile ilgili görüş, kişiden kişiye değişebilir. Bunun için vereceğiniz cevaplar sizin kendi görüşünüzü yansıtmalıdır. Her cümle ile ilgili görüşünüzü belirtirken, önce cümleyi dikkatlice okuyunuz, sonra cümlede belirtilen düşüncenin, sizin düşünce ve duygularınıza ne derecede uygun olduğuna karar veriniz.

Aşağıdaki cümleler size;

Hiç uygun değilse “Kesinlikle Katılmıyorum”

Uygun değilse “Katılmıyorum”

Karar veremiyor iseniz “Kararsızım”

Uygunsa “Katılıyorum”

Tamamen uygunsa “Tamamen Katılıyorum”

Cümlelerin karşısındaki kutucuğa çarpı (X) işareti koyarak işaretleyiniz. Bir cümleyi okuduktan sonra aklınıza ilk geleni işaretleyiniz ve lütfen bütün cümleleri işaretlemeyi unutmayınız.

Tutum İfadeleri	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum
1. Kız/erkek arkadaşlığında ilişkinin sürdürülmesi için, tehdit bir araç olarak kullanılabilir.					
2. Kız/erkek arkadaşlığında şiddet karşılıklı saygının olmadığı bir göstergesidir					
3. Kız/erkek arkadaşlığında şiddet bazen uygulanabilir.					
4. Kız/erkek arkadaşlığında şiddet olması ilişkiyi düzene sokar.					
5. Kız/erkek arkadaşlığında şiddetin olması normal karşılanmalıdır.					
6. Gerektiğinde erkekler, kız arkadaşına vurabilir.					
7. Gerektiğinde kızlar, erkek arkadaşına vurabilir.					
8. Fiziksel şiddet (tokat, tekme, vurma vb.) uygulayan erkek daha çekicidir.					
9. Kız/erkek arkadaşlığında namus ve ahlak kurallarına uyulmaması fiziksel şiddet nedeni olabilir.					
10. Kız/erkek arkadaşların birbirlerine küçük çaplı vurmaları kabul edilebilir.					
11. Erkekler, kız arkadaşının hoşuna gitmesi için davranışlarını değiştirmelidir.					
12. Kızlar, erkek arkadaşının her istediğini yapmalıdır.					
13. Erkekler, kız arkadaşının her istediğini yapmalıdır.					
14. Topluluk içerisinde kızlar yerine erkek konuşmalıdır					
15. Gerçek sevgi kız/erkek arkadaşının her istediğini yerine getirmeyi gerektirir.					
16. Kızlar ağlayarak erkek arkadaşına her istediğini yaptırabilir.					
17. Kız/erkek arkadaş birbirlerinin para harcamasına karışamaz.					
18. Erkekler, kız arkadaşının kazandığı parayı kontrol etmelidir					
19. Kızlar, erkek arkadaşının kazandığı parayı kontrol etmelidir.					
20. Kız/erkek arkadaşlar birbirlerinin banka kartlarının şifrelerini bilmelidirler.					
21. Kızlar, erkek arkadaşının uygun gördüğü şekilde para harcamalıdır.					
22. Kızların daha önceden cinsel deneyimi varsa, erkek onu cinsel ilişkiye zorlayabilir.					
23. Erkekler, kız arkadaşlarına cinsel zorlamada bulunmamalıdır.					
24. Kızlar, erkek arkadaşlarına cinsel zorlamada bulunmamalıdır.					
25. Erkeğin, kız arkadaşını okşama öpme gibi cinsel davranışlarda bulunurken onun onayını almasına gerek yoktur					
26. Erkekler kız arkadaşlarını cinsel yakınlaşmaya zorlayabilir					
27. Kız/erkek arkadaşlığında cinsel zorlama olmamalıdır.					
28. Flört döneminde cinsel eylem yalnızca erkeklerin hakkı olabilir					

Flörtte Şiddete Yönelik Tutum Ölçekleri

Sayın Katılımcı,

Bu ölçekteki cümleler, sizin flörtte şiddete yönelik tutumlarınızı belirlemek için hazırlanmıştır. Sonuçlar yalnızca araştırma amacıyla kullanılacaktır. Bu cümlelerden hiçbirisinin doğru ya da yanlış cevabı yoktur. Her cümle ile ilgili görüş, kişiden kişiye değişebilir. Bunun için vereceğiniz cevaplar sizin kendi görüşünüzü yansıtmalıdır. Her cümle ile ilgili görüşünüzü belirtirken, önce cümleyi dikkatlice okuyunuz, sonra cümlede belirtilen düşüncenin, sizin düşünce ve duygularınıza ne derecede uygun olduğuna karar veriniz.

Aşağıdaki cümleler size;

Hiç uygun değilse “Kesinlikle Katılmıyorum”

Uygun değilse “Katılmıyorum”

Karar veremiyor iseniz “Kararsızım”

Uygunsa “Katılıyorum”

Tamamen uygunsa “Kesinlikle Katılıyorum”

Cümlelerin karşısındaki kutucuğa çarpı (X) işareti koyarak işaretleyiniz. Bir cümleyi okuduktan sonra aklınıza ilk geleni işaretleyiniz ve lütfen bütün cümleleri işaretlemeyi unutmayınız.

Erkeğin Flörtte Uyguladığı Psikolojik Şiddete Yönelik Tutum Ölçeği	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
1. Bir erkek kız arkadaşını aşağılamamalıdır					
2. Bir erkek kız arkadaşına ne yapması gerektiğini söylememelidir					
3. Bir kız, arkadaşlarıyla dışarıya çıkmadan önce erkek arkadaşına sormalıdır.					
4. İlişkiler daima kızlar erkek arkadaşlarını memnun ettiklerinde yolunda gider.					
5. Bir erkeğin kız arkadaşını tehdit etmesi için asla bir sebep olamaz.					
6. Bazen erkekler ellerinde olmadan kız arkadaşlarına küfrederekler.					
7. Bir kız erkek arkadaşını memnun etmek için daima değişmelidir.					
8. Bir kız daima erkek arkadaşının söylediğini yapmalıdır					
9. Bir erkek, kız arkadaşının her hareketini bilmek zorunda değildir.					
10. Bir erkeğin kız arkadaşına küfretmesi için asla yeterince iyi bir gerekçe olamaz.					
11. Bir erkeğin, çok sinirlendiğinde kız arkadaşına bağırması anlaşılabilir. arkadaşlarını yumruklamak zorundadırlar.					
12. Bir erkeğin kız arkadaşına kötü konuşması olabilecek bir şeydir.					
13. Bir erkeğin kız arkadaşına bağırıp çağırmasının asla bir gerekçesi olamaz.					
14. Bir kız, eğer erkek arkadaşını rahatsız ediyorsa, arkadaşlarıyla görüşmemelidir.					
15. Bir kız için her zaman erkek arkadaşının istediği şekilde giyinmesi önemlidir.					

Erkeğin Flörtte Uyguladığı Fiziksel Şiddete Yönelik Tutum Ölçeği	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
1. Bir kız, bir erkek ona vurduğunda ondan ayrılmalıdır					
2. Bazı kızlar erkek arkadaşları tarafından tokatlanmayı hak eder.					
3. Bir erkeğin kız arkadaşına vurması asla doğru değildir.					
4. Bazen erkekler kendilerine hakim olmadan kız arkadaşlarını yumruklarlar					
5. Bir erkeğin kız arkadaşını itmesinin asla iyi bir gerekçesi yoktur.					
6. Bazen bir erkek, kız arkadaşı onu sinirlendirdiğinde ona vurmaktan kendini alıkoyamaz.					
7. Bir erkeğin kız arkadaşını tokatlamasının asla iyi bir gerekçesi yoktur.					
8. Bazen kıskançlık erkeği öyle delirtir ki kız arkadaşını tokatlamak zorunda kalır.					
9. Erkek arkadaşlarını aldatan kızlar tokatlanmalıdır.					
10. Bazen aşk, erkeği öyle delirtir ki kız arkadaşına vurur.					
11. Bir erkek, genellikle kız arkadaşı hak etmedikçe onu tokatlamaz.					
12. Eğer hak ediyorsa, bir erkeğin kız arkadaşına tokat Atması normaldir					

Gözden Geçirilmiş Sosyal Sorun Çözme Ölçeği- Kısa Formu

Gözden Geçirilmiş Sosyal Sorun Çözme Envanteri-Kısa Forumu'nun tez veya başka bir çalışmada ek olarak verilmesine yazarlar tarafından telif hakları gereğince izin verilmemiştir.

Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği

Lütfen her soruyu dikkatli bir şekilde okuyup, kendinize en uygun şıkkı çarpı (X) ile işaretleyiniz.

1. Kendimi en az diğer insanlar kadar değerli buluyorum.

- a. Çok doğru b. Doğru c. Yanlış d. Çok yanlış

2. Bazı olumlu özelliklerim olduğunu düşünüyorum.

- a. Çok doğru b. Doğru c. Yanlış d. Çok yanlış

3. Genelde kendimi başarısız bir kişi olarak görme eğilimindeyim.

- a. Çok doğru b. Doğru c. Yanlış d. Çok yanlış

4. Ben de diğer insanların birçoğunun yapabildiği kadar bir şeyler yapabilirim.

- a. Çok doğru b. Doğru c. Yanlış d. Çok yanlış

5. Kendimde gurur duyacak fazla bir şey bulamıyorum.

- a. Çok doğru b. Doğru c. Yanlış d. Çok yanlış

6. Kendime karşı olumlu bir tutum içindeyim.

- a. Çok doğru b. Doğru c. Yanlış d. Çok yanlış

7. Genel olarak kendimden memnunum.

- a. Çok doğru b. Doğru c. Yanlış d. Çok yanlış

8. Kendime karşı daha fazla saygı duyabilmeyi isterdim.

- a. Çok doğru b. Doğru c. Yanlış d. Çok yanlış

9. Bazen kesinlikle kendimin bir işe yaramadığımı düşünüyorum.

a. Çok doğru b. Doğru c. Yanlış d. Çok yanlış

10. Bazen kendimin hiç de yeterli bir insan olmadığımı düşünüyorum.

a. Çok doğru b. Doğru c. Yanlış d. Çok yanlış

Kişiler Arası Farkındalık Ölçeği

Sayın Katılımcı,

Aşağıdaki ölçekte insanlarla her gün deneyimlediğiniz durumlar bulunmaktadır. Her bir durumu ne sıklıkta deneyimlediğinizi işaretleyiniz. Deneyiminizin ne olması gerektiğinden ziyade gerçekten ne deneyimlediğinizi yansıtan ifadeyi işaretleyiniz. Her bir maddenin diğerinden bağımsız olduğunu göz önünde bulundurunuz.

	Hemen Hemen Hiçbir Zaman	Nadiren	Bazen	Sık Sık	Hemen Hemen Her Zaman
1. Konuşmadan önce sözlerimin, karşımdaki kişi üzerinde bir etkisi olabileceğini düşünürüm.	1	2	3	4	5
2. Birini gerçekten dinlemediğim zaman dinliyormuş gibi görünürüm.	1	2	3	4	5
3. Biriyle konuşurken nasıl hissettiğimin farkında olurum.	1	2	3	4	5
4. İnsanlarla etkileşim içindeyken, onların yüz ifadelerinin ve beden dilinin farkında olurum.	1	2	3	4	5
5. Bir kişinin söylemeye çalıştığı şeylerin arkasındaki niyetleri anlarım.	1	2	3	4	5
6. İnsanlarla birlikteyken, dikkatim kolay dağılır ve zihnim başka yerlere gidebilir.	1	2	3	4	5
7. İnsanları dinlerken onların ruh hallerinin ve ses tonlarının farkında olurum.	1	2	3	4	5
8. Biriyle etkileşim içindeyken onun nasıl hissettiğini anlarım.	1	2	3	4	5
9. Birinin o an içinde bulunduğu durumun ya da ruh halinin, davranışlarını etkileyebileceğini kabul ederim.	1	2	3	4	5
10. Biri benimle konuşurken tüm dikkatimi ona vermek yerine, kendimi başka şeyler düşünürken bulurum.	1	2	3	4	5
11. Ruh halimin insanlara karşı davranışlarımı nasıl etkilediğinin farkındayım.	1	2	3	4	5
12. Konuşmadan önce söylemeye çalıştığım şeylerin arkasındaki niyetlerin farkında olurum.	1	2	3	4	5
13. Biriyle etkileşim içindeyken dikkat dağınıklığı yaşamaktan ziyade şimdiki anda olmak benim için daha kolaydır.	1	2	3	4	5

Ek 2. Gözden Geçirilmiş Sosyal Sorun Çözme Envanteri- Kısa Formu Kullanım İzni

Re: Ölçek kullanım izni talebi

İzleme bayrağı.

MEHMET ESKİN <meskin@adu.edu.tr>

Kime: Siz

← ↩ → ...

9.10.2022 Paz 17:26

Kullanabilirsiniz başarılar

6 Eki 2022 Per 22:01 tarihinde sule ÇINAKLI <sule_karadag@hotmail.com> şunu yazdı:

Sayın Hocam

Türkçe geçerlilik ve güvenilirlik çalışmasını yapmış olduğunuz "Gözden Geçirilmiş Sosyal Sorun Çözme Envanteri-Kısa Formunu", " Flört Şiddeti Gören Hemşirelik Öğrencilerinde Kişilerarası İlişkisel Rol Analizinin Etkinliği" isimli doktora tezimde izniniz olursa kullanmak istiyorum.

Saygılarımla...

Şule ÇINAKLI

Aydın Adnan Menderes Üniversitesi Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği
ABD.

Doktora Öğrencisi

Ek 3. Kişiler Arası Farkındalık Ölçeği Kullanım İzni

Merhabalar
Kullanabilirsiniz. Ekte ölçeğin değerlendirme formunu yolluyorum. Çalışmanızda başarılar dilerim.

Dr. Öğretim Üyesi Seher Merve ERUS
YILDIZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
Eğitim Fakültesi
Eğitim Bilimleri Bölümü
Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Anabilim Dalı
Davutpaşa Kampüsü
İstanbul

sule ÇINAKLI <sule_karadag@hotmail.com>, 6 Eki 2022 Per, 22:07 tarihinde şunu yazdı:

Sayın Hocam

Geliştirmiş olduğunuz "Kişilerarası Farkındalık Ölçeğini", " Flört Şiddeti Gören Hemşirelik Öğrencilerinde Kişilerarası İlişkisel Rol Analizinin Etkinliği" isimli doktora tez çalışmamda izniniz olursa kullanmak istiyorum.

Saygılarımla...

Şule ÇINAKLI

Aydın Adnan Menderes Üniversitesi Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği abd.
Doktora Öğrencisi

EK 4. Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği Kullanım İzni

Türkiye Çocuk ve Genç Psikiyatrisi Derneği **Turkish Association for Child and Adolescent Psychiatry**

İLGİLİ MAKAMA

ROSENBERG Ölçeğinin kullanım hakkı derneğimizdedir ve Şule Çınaklı'nın “ *Flört Şiddeti Gören Hemşirelik Öğrencilerinde Kişiler Arası İlişkisel Rol Analizinin Etkinliği*” adlı çalışmasında kullanmasına izin verilmiştir.

Prof. Dr. Fatma Neslihan İnal
Dernek Başkanı

Tel : 90-541-440 33 54 Fax :90 - 312 – 440 33 46
Web: www.cogepder.org.tr Elmek: cogepder@gmail.com
Adress: Cinnah Cad. 35/12 , 06700 Ankara, Türkiye

Ek 5. Flört Şiddeti Tutum Ölçeği Kullanım İzni

Fwd: flört şiddeti tutum ölçeği Harici Gelen Kutusu x Print Link

 İlknur Münevver Gönenç 31 Tem Çar 00:00 (3 gün önce) Star Reply More

Alıcı: ben ▼

Translator Türkçe ▼ Türkçe ▼ Translate email ← → Forward translated email

Sevgili Şule,

Yürüteceğiniz çalışma kapsamında yayınladığı makaleyi kaynak göstererek "Flört Şiddeti Tutum Ölçeği" ni kullanabilirsiniz. İlgili dokümanlar ekte bulunmaktadır.

Ölçeğin makalesine Anadolu Hemşirelik ve Sağlık Bilimleri dergisinden ulaşabilirsiniz. İyi çalışmalar dilerim.

Doç.Dr. İlknur M. Gönenç

Ek 6. Flörtte Şiddete Yönelik Tutum Ölçekleri Kullanım İzni

Ahmet ERDEM

Alıcı: ben ▼

15:16 (37 dakika önce)

Translator

Türkçe ▼

Türkçe ▼

Translate email

Forward translated email

Merhaba ölçekleri tezinizde kullanabilirsiniz. Kolaylıklar dilerim.

ŞULE ÇINAKLI <sule.cinakli@adu.edu.tr>, 28 Tem 2024 Paz, 19:03 tarihinde şunu yazdı:

...

Sayın Hocam

Flörtte Şiddete Yönelik Tutum Ölçeklerini izniniz olursa “*Flört Şiddeti Gören Hemşirelik Öğrencilerinde Kişiler Arası İlişkisel Rol Analizinin Etkinliği*” etkinliği isimli doktora tezimde kullanmak istiyorum.

Saygılarımla...

Şule ÇINAKLI

Aydın Adnan Menderes Üniversitesi

Sağlık Bilimleri Enstitüsü

Doktora Öğrencisi

Ek 7. Etik Kurul İzni

ADU Evrak Tarih ve Sayısı: 05.08.2024 - 581602

T.C.
AYDIN ADNAN MENDERES ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Hemşirelik Fakültesi Dekanlığı
Girişimsel Olmayan Klinik Araştırmalar Etik Kurulu

Sayı : E-76261397-050.99-581602
Konu : 2022-292 nolu çalışmanız

05.08.2024

Sayın Prof. Dr. Hülya ARSLANTAŞ
Öğretim Üyesi

Hemşirelik Fakültesi Girişimsel Olmayan Klinik Araştırmalar Etik Kurulu'nun 05.08.2024 tarihinde çalışmanızla ilgili alınan I nolu karar aşağıda sunulmuştur.

Bilgilerinize sunarım.

KARAR :VII

Protokol No : 2022/292

Sorumlu Yürütücü : Prof. Dr. Hülya ARSLANTAŞ
Hemşirelik Fakültesi

Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı

Aydın Adnan Menderes Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Girişimsel Olmayan Klinik Araştırmalar Etik Kurulu tarihinde onay verilen Hemşirelik Fakültesi Öğretim Üyesi Prof. Dr. Hülya ARSLANTAŞ' ın "Flört Öğrencilerinde Kişiler Arası İlişkisel Rol Analizinin Etkinliği" başlıklı klinik araştırmasının 01.07.2024 Formu, ekleri dosya halinde görüşüldü.

Konu hakkında bilgi edinilmiş olup, çalışmanın bu haliyle yapılmasının uygun bulunulmuş ve onay verilmiştir.

Yine sorumlu araştırmacıya; Form 2'nin 14.1.'in son bölümünde taahhüt edilen çalışma bittik [Sonuç Raporu (web'te), BGOF (Bilgilendirilmiş Gönüllü Olur Formu-gönüllüler tarafından bizzat doldurulması), ORF (Olgu Rapor Formu/Anket)] lerin gönderilmesi gerektiğinin sorumlu yürütücülerinin bu hususa özen göstermesi gerektiğinin bir kez daha vurgulanmasına oy

Prof. Dr. Emine GERÇEK ÖTER
Kurul Başkanı

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Doğrulama Kodu: BSRV045E9

Doğrulama Adresi: <https://turkiye.gov.tr/ebd?eK=5740&eD=BSRAV045E9&eS=581602>

ADÜ Merkez Kampüs Aytepe Mevkii 09100 Efeler/AYDIN
Telefon: 0(256) 220 29 00 Faks: 0(256) 220 20 99
e-Posta: rektorluk@adu.edu.tr İnternet Adresi: akademik.adu.edu.tr
KEP Adresi: adnanmenderesuniversitesi@hs01.kep.tr

Bilgi için: Emir Hatice Selda
KORKMAZ
Bilgisayar İşletmeni

Ek 8. Kurum İzni

ADÜ Evrak Tarih ve Sayısı: 12.04.2022-160317

T.C.
AYDIN ADNAN MENDERES ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Hemşirelik Fakültesi Dekanlığı

Sayı :E-50107718-605.01-160317
Konu :Şule ÇINAKLI (Veri Toplama İzni)

SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

İlgi : 11.04.2022 tarihli ve E-19504407-605.01-159790 sayılı yazı.

Enstitünüz Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Anabilim Dalı Doktora Programı Öğrencisi Şule ÇINAKLI'nın, "Flört Şiddeti Gören Hemşirelik Öğrencilerinde Kişilerarası İlişkisel Rol Analizinin Etkinliği" başlıklı doktora tezinin verilerini, 08/04/2022-28/09/2022 tarihleri arasında, Fakültemiz öğrencilerinde toplama talebi uygun görülmüştür.

Bilgilerinizi ve gereğini arz/rica ederim.

Prof. Dr. Yelda ÖZSUNAR
Dekan

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Doğrulama Kodu :BSP6B223RT

Belge Takip Adresi : <https://turkiye.gov.tr/ebd?cK=5740&cD=BSP6B223RT&cS=160317>

Adres:ADÜ Merkez Kampüs Aytepe Mevkii 09100 Efeler/AYDIN
Telefon:02562138866 Faks:0256 214 66 87
e-Posta:rektorluk@adu.edu.tr Web:akademik.adu.edu.tr
Kep Adresi:adnanmenderesuniversitesi@hs01.kep.tr

Bilgi için: Gülsüm UYGUN
Unvanı: Şef
Tel No: 2909

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Ek 9. Bilgilendirilmiş Gönüllü Onam Formu

Araştırmanın Adı : FLÖRT ŞİDDETİ GÖREN HEMŞİRELİK ÖĞRENCİLERİNDE KİŞİLERARASI İLİŞKİSEL ROL ANALİZİNİN ETKİNLİĞİ

BİLGİLENDİRİLMİŞ GÖNÜLLÜ OLUR FORMU

LÜTFEN DİKKATLİCE OKUYUNUZ !!!

Bu çalışmaya katılmak üzere davet edilmiş bulunmaktasınız. Bu çalışmada yer almayı kabul etmeden önce çalışmanın ne amaçla yapılmak istendiğini anlamanız ve kararınızı bu bilgilendirme sonrası özgürce vermeniz gerekmektedir. Size özel hazırlanmış bu bilgilendirmeyi lütfen dikkatlice okuyunuz, sorularınıza açık yanıtlar isteyiniz.

ÇALIŞMANIN AMACI NEDİR?

Bu çalışma "Flört şiddeti gören kadın hemşirelik bölümü öğrencilerine uygulanan kişiler arası ilişkisel rol analizinin flört şiddetine yönelik tutumlarına, sosyal sorun çözme becerilerine, benlik saygılarına ve kişilerarası bireysel farkındalıklarına etkisinin belirlemek" amacıyla yapılmaktadır.

KATILMA KOŞULLARI NEDİR?

Bu çalışmaya dahil edilebilmeniz için ADÜ Hemşirelik Fakültesi, hemşirelik bölümü 1., 2. ve 3. sınıfında okumanız, kişisel bilgi formunda flört şiddetine maruz kaldığınızı belirtmeniz, Flört Şiddeti Tutum Ölçeğinden 5 puanın altında almanız, kadın cinsiyette olmanız ve araştırmaya katılmaya gönüllü olmanız gerekmektedir.

NASIL BİR UYGULAMA YAPILACAKTIR?

Grup terapisi araştırmacı tarafından sorumlu araştırmacı gözetiminde **hafta 2 gün 90 dk** olacak şekilde **8 hafta yapılacaktır**. Gerekli görülmesi halinde **2 hafta daha uzatılabilir**. Katılımcılara ön test ölçümlerinde "Flörtte Şiddete Yönelik Tutumlar Ölçekleri", "Gözden Geçirilmiş Sosyal Sorun Çözme Ölçeği-Kısa Formu", "Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği", Kişilerarası Farkındalık Ölçeği", **son test ölçümlerinde "Flörtte Şiddete Yönelik Tutumlar Ölçeği", "Gözden Geçirilmiş Sosyal Sorun Çözme Ölçeği-Kısa Formu" "Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği", "Kişilerarası Farkındalık Ölçeği", uygulanacaktır. Son test ölçümleri son grup terapisi oturumunda, 1. ay ve 3.ay sonra yapılacaktır.**

SORUMLULUKLARIM NEDİR?

Araştırma ile ilgili olarak grup terapilerine eksiksiz olarak katılmak ve araştırmacı tarafından uygulanan ön test ve son test ölçümlerini eksiksiz olarak doldurmak sizin sorumluluklarıdır. Bu koşullara uymadığınız durumlarda araştırmacı sizi uygulama dışı bırakabilme yetkisine sahiptir.

KATILIMCI SAYISI NEDİR?

Araştırmada yer alacak gönüllülerin sayısı 22 kişi **dır**.

ÇALIŞMANIN SÜRESİ NE KADAR ?

Bu araştırma 28.03.2022-28.08.2022 tarihleri arasında yapılacak ve araştırma için öngörülen süre 5 **aydır**.

GÖNÜLLÜNÜN BU ARAŞTIRMADAKİ TOPLAM KATILIM SÜRESİ NE KADAR ?

Bu araştırmada yer almanız için öngörülen zamanınız 5 aydır.

ÇALIŞMAYA KATILMA İLE BEKLENEN OLASI YARAR NEDİR?

Bu araştırmada sizin için beklenen yararlar kişiler arası ilişkisel rol analizinin katılımcının sosyal sorun çözme becerisine, benlik saygısına, kişiler arası bireysel farkındalığına olumlu katkısı olması beklenmektedir.

HANGİ KOŞULLARDA ARAŞTIRMA DIŞI BIRAKILABİLİRİM?

Uygulanan grup terapisine eksiksiz devam etmemeniz nedeniyle araştırmacı sizin izniniz olmadan sizi çalışmadan çıkarabilir.

Araştırmanın Adı : FLÖRT ŞİDDETİ GÖREN HEMŞİRELİK ÖĞRENCİLERİNDE KİŞİLERARASI İLİŞKİSEL ROL ANALİZİNİN ETKİNLİĞİ

ÇALIŞMA KAPSAMINDAKİ GİDERLER KARŞILANACAK MIDIR?

Yapılacak araştırma masrafları size veya güvencesi altında bulunduğunuz resmi ya da özel hiçbir kurum veya kuruluşa ödetilmeyecektir.

ÇALIŞMAYI DESTEKLEYEN KURUM VAR MIDIR ?

Çalışmayı destekleyen kurum yoktur.

ÇALIŞMAYA KATILMAM NEDENİYLE HERHANGİ BİR ÖDEME YAPILACAK MIDIR?

Bu araştırmada yer almanız nedeniyle size hiçbir ödeme yapılmayacaktır. Grup terapisinin sonunda katılımcılara 4 gb'lık Flash bellek verilecektir.

ARAŞTIRMAYA KATILMAYI KABUL ETMEMEM VEYA ARAŞTIRMADAN AYRILMAM DURUMUNDA NE YAPMAM GEREKİR?

Bu araştırmada yer almak tamamen sizin isteğinize bağlıdır. Araştırmada yer almayı reddedebilirsiniz ya da herhangi bir aşamada araştırmadan ayrılabilirsiniz.

Araştırmanın sonuçları bilimsel amaçla kullanılacaktır; çalışmadan çekilmeniz ya da araştırmacı tarafından çıkarılmanız durumunda, sizle ilgili tıbbi veriler bilimsel amaçla kullanılmayacaktır.

KATILMAMA İLİŞKİN BİLGİLER KONUSUNDA GİZLİLİK SAĞLANABİLECEK MIDIR?

Size ait tüm tıbbi ve kimlik bilgileriniz gizli tutulacaktır ve araştırma yayınlansa bile kimlik bilgileriniz verilmeyecektir, ancak araştırmanın izleyicileri, yoklama yapanlar, etik kurullar ve resmi makamlar gerektiğinde tıbbi bilgilerinize ulaşabilir. Siz de istediğinizde kendinize ait tıbbi bilgilere ulaşabilirsiniz.

Çalışmaya Katılma Onayı:

Yukarıda yer alan ve araştırmaya başlanmadan önce gönüllüye verilmesi gereken bilgileri gösteren 2 sayfalık metni okudum ve sözlü olarak dinledim. Aklıma gelen tüm soruları araştırmacıya sordum, yazılı ve sözlü olarak bana yapılan tüm açıklamaları ayrıntılarıyla anlamış bulunmaktayım. Çalışmaya katılmayı isteyip istemediğime karar vermem için bana yeterli zaman tanındı. Bu koşullar altında, bana ait tıbbi bilgilerin gözden geçirilmesi, transfer edilmesi ve işlenmesi konusunda araştırma yürütücüsüne yetki veriyorum ve söz konusu araştırmaya ilişkin bana yapılan katılım davetini hiçbir zorlama ve baskı olmaksızın büyük bir gönüllülük içerisinde kabul ediyorum. Bu formu imzalamakla yerel yasaların bana sağladığı hakları kaybetmeyeceğimi biliyorum.

Bu formun imzalı ve tarihli bir kopyası bana verildi.

GÖNÜLLÜNÜN		İMZASI
ADI & SOYADI		
ADRESİ		
TEL. & FAKS		
TARİH		

Araştırmanın Adı : FLORT ŞİDDETİ GÖREN HEMŞİRELİK ÖĞRENCİLERİNDE KİŞİLERARASI
İLİŞKİSEL ROL ANALİZİNİN ETKİNLİĞİ

VELAYET VEYA VESAYET ALTINDA BULUNANLAR İÇİN VELİ VEYA VASİNİN		İMZA SI
ADI & SOYADI		
ADRESİ		
TEL. & FAKS		
TARİH		

ARAŞTIRMA EKİBİNDE YER ALAN VE YETKİN BİR ARAŞTIRMACININ		İMZA SI
ADI & SOYADI		
TARİH		

GEREKTİĞİ DURUMLARDA TANIK		İMZA SI
ADI & SOYADI		
GÖREVİ		
TARİH		

T.C.
AYDIN ADNAN MENDERES ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

BİLİMSEL ETİK BEYAN

“Flört Şiddeti Gören Hemşirelik Öğrencilerinde Kişiler Arası İlişkisel Rol Analizinin Etkinliği” başlıklı Doktora tezindeki bütün bilgileri etik davranış ve akademik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi, tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada, bana ait olmayan her türlü ifade ve bilginin kaynağına eksiz atıf yaptığımı bildiririm. İfade ettiklerimin aksi ortaya çıktığında ise her türlü yasal sonucu kabul ettiğimi beyan ederim.

Şule ÇINAKLI